

Tisdagen den 8 november

Kl. 13.00–15.35
18.00–19.48

§ 1 Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

*Debatt med anledning
av budgetpropositio-
nens avlämnande*

Finansministern överlämnade regeringens proposition 2022/23:1 med förslag till statens budget för 2023, finansplan och skattefrågor.

Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag vet inte hur många av oss här i kammaren som minns exakt vad vi gjorde den här dagen för tre år sedan, den 8 november 2019. Själv kommer jag inte ihåg exakt vad jag gjorde den dagen. Men jag tror ändå att många av oss kan känna: Oj, vad det har hänt mycket på de här tre åren.

Då var vi lyckligt ovetande om den pandemi som skulle slå till bara några månader senare, en pandemi som där och då förändrade väldigt mycket. För tre år sedan hade Ryssland visserligen annekterat Krim och förde ett lågintensivt krig i Donbass. Men den storskaliga invasionen av Ukraina låg flera år framåt. Och handen på hjärtat – hur många av oss här inne tänkte för tre år sedan att Sverige nog inom några år skulle vara på väg in i Nato?

Herr talman! För tre år sedan kostade elen ungefär 50 öre i Skåne. Dieseln hade då inte hunnit bli världens dyraste. Den kostade ungefär 15 kronor. Men många kände redan då att det var dyrt att tanka.

Nu, tre år senare, går vi mot vinter, bokstavligen men också i ekonomin. Sverige bedöms vara i en lågkonjunktur nästa år samtidigt som vi har hög inflation, en inflation som är högre än på flera decennier. Och osäkerheten är stor.

Herr talman! Många i vårt land har det väldigt tufft just nu. Det är ensamstående mammor som oroar sig för hur de ska kunna handla julklappar till barnen. Det är undersköterskan som pendlar till nattpasset på jobbet men som undrar om hon måste säga upp sig eftersom det är så dyrt att pendla. Småföretagare vänder på varje krona för att ha råd att betala lön till sina anställda.

Väldigt många känner oro. Det är oro för klimatet, oro för att barnen ska dras in i kriminella miljöer eller oro för hur kriget kommer att utvecklas och hur det kommer att påverka oss här i Sverige.

Herr talman! Vi befinner oss i ett svårt läge. Men jag har stor tilltro till att vi kommer att ta oss igenom detta tillsammans som land.

Herr talman! De fyra samarbetspartierna, som nu är överens om den här budgeten, ser Sveriges problem. Vi ser också att många kämpar. Och vi är fast beslutna att göra vad vi kan för att vända den negativa utvecklingen, som vi har sett i Sverige under många år nu. Det var det mandatet vi fick av väljarna. Den resan börjar nu.

Vi är fast beslutna att ta kampen, och att vinna den kampen, mot den grova kriminaliteten. Man ska kunna känna sig trygg i hela Sverige. Vi ska tillsammans ta oss ur energikrisen. Vi ska minska våra utsläpp. Och vi fyra vill att välfärden ska ha förutsättningar att utföra sina uppdrag. Men det kommer att bli tufft.

Samarbetspartierna vet att om det ska finnas resurser för framtida reformer krävs det två saker. Det är fortsatt förmåga att prioritera. Det gör vi i den här budgeten, och det kommer vi att fortsätta med. Men vi vet också att fler kvinnor och män som i dag inte är självförsörjda måste ha ett arbete att gå till för att vara med och bidra.

Herr talman! Budgeten som nu har lämnats här på riksdagens bord tar sikte på att lösa det som inte fungerar i Sverige. Vi tar det första steget mot att sätta Sverige på ny kurs. Det är fem områden, fem prioriteringar, som jag vill lyfta fram.

Det första är att budgeten mildrar den svåra ekonomiska situation som många hushåll och företag nu kämpar med. Staten varken kan eller bör kompensera för allt som nu ökar i pris. Vi kan inte kompensera helt och fullt för inflation. Men staten och vi tillsammans kan med den här budgeten mildra konsekvensen.

Många i Sverige är beroende av bilen och har det just nu mycket kämpigt med sina marginaler. Därför tar vi det första steget mot att trycka ned drivmedelspriserna genom sänkt skatt med 1 krona samtidigt som vi höjer milersättningen, från 18,50 till 25 kronor, för den som pendlar till jobbet. Det har inte gjorts sedan 2008.

De här två delarna är tillsammans den största delen av budgeten. Vi stöttar hushåll och företag, precis som vi sa. Men jag förstår att väldigt många ser fram emot den 1 januari 2024. Det är då den stora sänkningen kommer. Då ska reduktionsplikten sänkas till EU:s miniminivå.

Herr talman! Även elräkningen har blivit en tung börda för många. Därför kommer ett högkostnadsskydd för elräkningar. Det kommer att betalas ut för elpriser som har varit väldigt höga det här året. Stödet går till hushåll och till företag men också till kommuner, regioner och organisationer, helt enkelt till alla som har en elräkning.

Herr talman! Lågkonjunktur och inflation slår hårdast mot dem som hade det tufft redan innan. Det är därför vi nu föreslår att den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget för barnfamiljer ska förlängas. Och för att ytterligare stärka skyddet för personer som är arbetslösa kommer a-kassan att permanent behållas på den nivå som har gällt under pandemin. Andra ekonomiskt utsatta grupper, som garantipensionärer och studenter, får kompensation genom att deras ersättningar räknas upp med inflationen.

Herr talman! Det andra området jag vill lyfta fram är välfärden. Man måste kunna lita på att det finns en plats på det särskilda boendet om man behöver det när man blir äldre. Man måste kunna lita på att man inte ska behöva vänta alldeles för länge för att få den vård man både har rätt till och behöver. Man ska kunna lita på att barnen får den kunskap de behöver i skolan.

Därför ökar vi det generella statsbidraget med 6 miljarder och gör dessutom riktade satsningar och ger andra stöd på lika mycket. Det här ska gå till fler vårdplatser i hela landet, till mer resurser till förlossningsvård och kvinnors och äldres hälsa och till att återupprätta kunskapsskolan med fler speciallärare, förstärkt lovskola och ökad tillgång till nya läromedel. Det ska också gå till att bekämpa ohälsan bland barn och unga genom att vi nu ger ett ordentligt stöd till Bris. Dessutom tillförs medel för att motverka äldres ensamhet. En mycket stor satsning görs också på att motverka hemlöshet. Den har ökat i Sverige, men den ska minska.

Herr talman! Det tredje området är tryggheten. Den har blivit vår tids stora frihetsfråga. Strävsamma företagare får sina butiker plundrade och vandaliserade om och om igen. Mammor ser sina barn, ofta söner, dras in i gängkriminalitet medan andra föräldrar får begrava sina barn för att de har blivit skjutna.

Jag tänker särskilt på tolvåriga Adrianas mamma och pappa. Adriana var ute med sin hund utanför McDonalds men kom aldrig hem igen. För hennes och för andra brottsoffers skull inleds nu den största offensiven i svensk historia mot den organiserade brottsligheten.

Budgeten innehåller förstärkningar av hela rättsväsendet med särskilt fokus på polis, säkerhetspolis och kriminalvård. Rättvisan ska återupprättas med skärpta straff och fler poliser. Men rättvisa handlar också om att förebygga. Alla barn ska få en chans att lyckas. Det handlar om att stärka föräldraansvaret och se till att ungdomar har möjlighet till en meningsfull fritid i stället för att dras in i gängen på torget. Därför stärker vi socialtjänstens brottsförebyggande arbete samtidigt som vi stärker föräldraskapsprogram och satsar på idrott i utsatta områden.

Herr talman! Trygghet skyddas inte bara här hemma. Just nu strider och dör modiga män och kvinnor vid den ukrainska fronten – för sitt land men också för friheten i hela Europa. Vi ska stötta dem på alla sätt vi kan. Regeringen kommer att återkomma i frågan om mer vapen till Ukraina. Dessutom kan vi här gemensamt ta ansvar för vårt eget försvar, se till att det är rustat och se till att Sverige nu kommer in i Nato. Vi fortsätter arbetet med att stärka Försvarsmakten och det civila försvaret.

Herr talman! Det fjärde området är klimat och miljö. Sverige ska ha en offensiv och ambitiös klimat- och miljöpolitik. Här finns det mycket bra att bygga på från tidigare regeringar, exempelvis Industriklivet och Klimatklivet, och detta byggs nu ut ytterligare. Men det finns också saker som har varit helt kontraproduktiva. Nedläggningen av kärnkraftsreaktorer har inte bara gjort elen dyr utan också lett till att Sverige eldar tonvis med olja för att försörja landet med el. Byråkratiska miljöprövningar har satt käppar i hjulet för nödvändiga investeringar som skulle kunna minska utsläppen.

Vi är övertygade om att mer fossilfri el är nyckeln till att Sverige ska kunna nå klimatmålen. Nu tar vi de första stegen mot ny kärnkraft. Det finns för första gången på flera decennier en majoritet i Sveriges riksdag för mer kärnkraft. Vi satsar också på koldioxidinfångning och utbyggd laddinfrastruktur. Det kommer att vara viktigt för det fortsatta arbetet med att sänka utsläppen. Miljön värnas även genom åtgärder för att återställa våtmarker, sanera förorenade områden och minska övergödning och utsläpp i Östersjön.

Det femte området är jobb, företagande och tillväxt. Sverige ska fortsätta att vara ett land där innovativa företag skapar jobb och tillväxt. Vi är fast beslutna att förbättra det svenska företagsklimatet under den här mandatperioden. Vi sänker arbetsgivaravgifterna för personer som jobbar med forskning och innovation. Vi gör det enklare att driva företag genom att nu inrätta ett ordentligt implementeringsråd som ska se över regelkrångel. När vi gör det kan också fler få sitt första jobb. Fler kan försörja sig själva när resurser frigörs i företag.

Vi vill också att fler ska få möjlighet att bli anställbara. Det är därför vi nu ser till att mer resurser går till yrkesvux, praktikplatser och annat som vi vet har effekt. Under många år har arbetsmarknadspolitiken, som en hel del annan politik, varit ineffektiv och kostat väldigt mycket pengar.

Arbetslinjen är svaret på flera av de problem som Sverige har i dag. Fler måste arbeta. Fler måste försörja sig själva. Det är därför vi nu gör mer för att fler ska jobba. Vi sänker skatten för dem som är över 65 och fortsätter att arbeta, och vi kommer under den här mandatperioden att genomföra en stor bidragsreform som gör att det alltid lönar sig bättre för en förälder att gå till jobbet än att stapla bidrag på varandra. Det här är en fråga om respekt och rättvisa, såväl för dem som jobbar och för dem som betalar skatt som för alla de människor som i dag står utanför arbetsmarknaden.

Vi kommer också att arbeta med att minska bidragsfusk och felaktiga utbetalningar. Det är en prioriterad fråga. Det är därför vi under den här mandatperioden vill göra en folkräkning.

Herr talman! Budgeten läggs fram i en ekonomiskt svår tid. Vi går mot vinter i ekonomin. Sverige har samtidigt stora problem. Jag känner mig väldigt trygg med att den här budgeten, som stöds av en majoritet i riksdagen, kommer att göra skillnad. Vi håller tillbaka. Det är inte en expansiv budget; när vi har inflation måste vi ta ansvar. Men vi lyckas ändå satsa på alla de områden som vi ser är viktiga för att Sverige ska byta riktning.

Avslutningsvis vill jag särskilt vända mig till dig som är ung. Det gäller några här inne, men jag tänker främst på andra, som följer debatten. Du kämpar med oro för framtiden. Du känner att du förlorade viktiga år under pandemin. Du oroar dig för klimatet. Du kanske oroar dig för dina föräldrars ekonomi. Du känner att kriget kommer väldigt nära, och du har mörka tankar om framtiden.

Mitt budskap är att vi kommer att ta oss igenom den här krisen och den här situationen tillsammans. Sverige och alla vi som bor här har klarat tuffa tider förut. Det finns en styrka i vårt land. Tillsammans kan vi göra allt för att Sverige ska vara bättre om tre år än nu. Vi har klarat tuffa tider förut. Tillsammans, herr talman, kan vi göra den 8 november 2025 till en ännu bättre dag än den innevarande.

(Applåder)

I detta anförande instämde John E Weinerhall, David Josefsson och Helena Storckenfeldt (alla M) samt Rashid Farivar (SD).

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Sverige står inför en prövande tid. Under året har vi kunnat konstatera hur de ekonomiska utsikterna blivit allt sämre både i Sverige och i omvärlden, med en skenande inflation och en annalkande lågkon-

junktur. Hushåll och företag pressas hårt av sedan tidigare skyhöga priser på el och drivmedel och i mataffärer. Dessutom har räntorna höjts kraftigt. Den ekonomiska verkligheten tränger sig in i människors vardag på ett sätt som vi inte upplevt på många år. Många är oroliga för sin egen och landets ekonomi.

Samtidigt handlar vardagen om så mycket mer än utsikterna för världsekonomin. Vårt land har stora utmaningar, och samhällsproblemen blir inte mindre för att ekonomin blir svagare. De gängkriminella slutar inte skjuta. Behovet av en skola som fokuserar på kunskap och varje barns rätt att lära sig utifrån sina egna förutsättningar försvinner inte. Klimatförändringarna pausas inte för att vi har fullt upp med att hantera en konjunkturedgång, och Rysslands fruktansvärda krig i Ukraina fortsätter att orsaka ett enormt mänskligt lidande.

Herr talman! Det här svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle, där välfärden levererar, där vi möter svåra tider tillsammans och där vi ställer upp för varandra. Det ekonomiska läget kräver också en ansvarsfull och väl avvägd ekonomisk politik. Slutligen kräver det ekonomiska läget en regering som det går att lita på.

För bara några månader sedan lämnade jag Finansdepartementets prognos på Harpsund. Där talade jag om att en lågkonjunktur var att vänta. Den bilden har bara förstärkts de senaste månaderna. Jag var också tydlig med att det förvärrade ekonomiska läget kommer att kräva en ansvarsfull och väl avvägd ekonomisk politik för att inte svenska hushåll och företag ska sättas i ytterligare trångmål. Överbudspolitiken har nått vägs ände. Sveriges urstarka statsfinanser måste användas för att klara lågkonjunkturen, skydda välfärden och hushållen samt fortsätta de nödvändiga satsningarna på inre och yttre säkerhet. Redan då var det tydligt att situationen skulle kräva hårda prioriteringar. Politiska önskelistor skulle behöva stå tillbaka, och det skulle krävas ärlighet mot väljarna.

När vi nu sett Sverigedemokraternas och regeringens budget i dess helhet kan jag konstatera att den ekonomiska och politiska verkligheten till slut har kommit i kapp de högerkonservativa partierna. Sverigedemokraterna och regeringen backar nu från vallöfte efter vallöfte. I en historiskt svår tid har partierna ägnat valrörelsen åt att presentera en rad löften som nu bryts. Det är löften som väljarna nog tog på allvar och som vanliga hushåll använt för att planera sin ekonomi. Sverigedemokraterna och Moderaterna försöker nu tvä sina händer efter de vidlyftiga vallöften de ställt ut. Ursäkten är: "Ibland är verkligheten och spökar." Välkommen till verkligheten!

(Applåder)

Här sliter hårt arbetande svenskar varje dag för att få kalkylen att gå ihop. Här vändas mammor och pappor över om vinterjackan håller en säsong till och om gummistövlarna är för små och över hur mycket de har råd att lägga undan till pensionen. Här oroar sig en morfar eller en farmor över om de kommer att ha råd att köpa julklappar till barnbarnen när inflationen pressar upp matpriserna.

Som folkvald ska man visa respekt för dem man företräder. Det gör man genom att vara ärlig och att alltid sätta Sveriges bästa i första rummet. Att lova och sedan bryta löftena undergräver tyvärr förtroendet för alla folkvalda. Men framför allt visar det att de högerkonservativas politik inte håller måttet när människor behöver politiken som mest.

I dag har alltså Sverigedemokraterna och regeringen presenterat sin budget. Förutom att det är en budget som inte levererar det som partierna lovade i valet är det också en budget som sviker välfärden. Det kraftigt försämrade ekonomiska läget och framför allt den höga inflationen innebär att kommuner och regioner står inför en kostnadskris som kommer att slå rakt mot välfärden.

Vi måste säkra finansieringen av vård, skola och omsorg. Annars kommer det att bli barnen i skolan, patienterna i vården och brukarna i äldreomsorgen som får betala priset. Välfärdens medarbetare kan tvingas springa ännu snabbare för att täcka upp för kollegor som sägs upp när kommuner och regioner börjar skära ned.

Staten behöver ta ett större ekonomiskt ansvar för välfärden. Under de föregående mandatperioderna bröt vi trenden med minskade statsbidrag till kommuner och regioner. Vi tillförde totalt 32 ½ miljard kronor i generella permanenta statsbidrag. Då räknar jag inte in de miljarder i riktade och tillfälliga satsningar som regeringen genomförde de senaste åren.

I den här budgeten permanentar regeringen visserligen 6 miljarder av de tillfälliga satsningarna som gjordes förra året. Men jag kan konstatera att den högerkonservativa regeringen har återgått till sina gamla vanor där välfärden prioriteras bort.

Det har i dag blivit tydligt att Sverigedemokraterna och regeringen sviker väljarna i löfte efter löfte. Samtidigt väntar vi fortfarande på besked i en rad frågor.

När jag läser budgetpropositionen får jag det inte riktigt klart för mig. Hur blir det med investeringsstödet till hyresbostäder? I juni lovade ni alla att alla ansökningar som kommit in före den 1 januari 2022 skulle behandlas. I dag pratas det som att kapa kön. Vilka projekt är det som inte ska bli av? Vilka andra åtgärder ska komma på plats för att lösa bostadsbristen och se till att det byggs bostäder som vanligt folk har råd att bo i? Jag vet inte.

Hur får ni egentligen ihop försvarssatsningen? Ni pratar om att försvarsutgifterna ska uppgå till 2 procent av bnp till 2026. Det skulle innebära ett tillskott på ungefär 8 miljarder kronor per år i genomsnitt. Men tillskottet för i år är betydligt mindre än så. Kan försvaret och svenska folket verkligen lita på era besked?

Herr talman! Sverige står inför en prövande tid. Många känner oro för sin ekonomi och för hur vintern ska bli. I det oroliga läget krävs en ekonomisk politik som fokuserar på att ta oss igenom lågkonjunkturen tillsammans. Det krävs en politik för hela Sverige där tillgången till en trygg vardag och en fungerande välfärd inte är beroende av var du bor.

Samtidigt får vi inte tappa farten i arbetet mot samhällsproblemen. Barnen med en förälder som blir arbetslös ska kunna känna trygghet i att de ändå får den där extra hjälpen i skolan som de behöver. Våra ungdomar måste få känna hopp och förtroende för att politiken tar klimatfrågan på allra största allvar. Mamman i förorten ska inte behöva vara rädd för att hennes barn dras in i gängkriminalitet för att samhället inte finns där.

Det här är inga lätta uppgifter. Det måste politiken vara ärlig med. Det kräver hårda prioriteringar. Det är vårt jobb att ta det ansvaret även när det är svårt att presentera trovärdiga alternativ för hur vi kan göra Sverige bättre. Vi ska däremot akta oss noga för att lova för mycket för att sedan

tvingas backa på löfte efter löfte. Vårt besked är tydligt. Vi kommer att fortsätta att ta ansvar och kämpa för Sveriges bästa.
(Applåder)

Anf. 3 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Den här budgetpropositionen, som har tagits fram i samverkan mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, kommer inte att lösa Sveriges alla problem. Vi har dessvärre för stora och för allvarliga problem för att kunna lösa dem på så kort sikt. Men det är en väldigt bra början. Mer kommer att behöva göras för att vända på skutan Sverige, och det kommer vi också att vara beredda att göra.

Jag är givetvis väldigt glad att såväl arbetslöshetsförsäkringen som sjukförsäkringen ligger kvar på samma nivåer efter årsskiftet, när den nya budgeten träder i kraft, som innan årsskiftet. Jag vet inte hur många gånger under den valrörelse som varit, herr talman, som jag har fått höra: Om de där partierna tar makten – slottspartierna – då kommer de att slakta både a-kassa och sjukförsäkring. Vi var tydliga, och jag var tydlig, under hela valrörelsen: A-kassan ska hållas intakt, och dagens nivåer ska gälla även i morgon. Vi sa en sak före valet, och vi gjorde exakt samma sak efter valet.

Bränsleskatterna kommer att sänkas. Det blir inte lika mycket som jag hade hoppats, men likväl. Milersättningen som legat still i 13 år höjs påtagligt, och reduktionsplikten fasas ned till absolut lägsta möjliga nivå.

Jobbet börjar nu, men dessvärre kommer inte effekterna riktigt lika omgående. Vi får vänta lite grann. Den ganska extrema inriktning som den förra regeringen hade vad gäller just reduktionsplikten går inte att fasa ut i en handvändning helt enkelt.

Effekten avseende pris vid pump kommer vi att behöva invänta ännu en stund. Men när den väl kommer pratar vi om i storleksordningen ytterligare 4, 5 eller kanske till och med 6 kronor i bästa fall. Jag beklagar att det tar så lång tid. Det gör jag verkligen. Men läget är vad det är.

Det gäller tillika dieselskatten för jordbruket, för skogsbruket och även för vattenbruket. Den kommer att ligga på EU:s absoluta miniminivå under mandatperioden, och det börjar gälla redan från halvårsskiftet. Det blir helt enkelt lite, lite lättare, lite mindre betungande, att vara näringsidkare inom alla näringar som är beroende av någon form av fysisk transport. Det är ganska många näringar, herr talman.

Herr talman! Ukrainas sak är vår sak, på samma sätt som en gång Finlands. De må ha bytt ansikten i Moskva från för dryga 80 år sedan och till i dag. Men det är i grunden samma genomkorrupta, kleptokratiska och paranoida förtryckarregim som håller i trådarna.

Det här är inte en normal armé vi ser i Ukraina. Det är ett gäng rövarband och banditer som plundrar och våldtar. Sverige ska inte vackla i sitt stöd för Ukrainas frihet. Det ekonomiska, det politiska och framför allt det militära stödet ska fortsätta och allra helst accelerera.

Det är givetvis primärt en fråga om solidaritet men nästan lika mycket om egennytta. Varje rysk T72:a som konsekvensutsätts i Ukraina är en stridsvagn färre som kan terrorisera vårt svenska fosterland. Försvarsmakten ska upp till 2 procent av bnp under mandatperioden. Det här är en uppgift som vi kommer att klara av, och som den gamla regeringen, och det gamla regeringsunderlaget, aldrig någonsin hade måktat med.

Prot. 2022/23:16
8 november

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

Ett starkt svenskt försvar, och ett Sverige i Nato, kommer att säkra freden i vårt land och i vår tid. Det ska inte vara någon policy of appeasement, inte igen. Det funkar inte. Att försöka blidka tyrannen leder enbart till att tyrannen får mersmak.

Herr talman! Låt mig nämna några ord vad gäller denna budgetpropositionens fördelningsprofil. Jag kan citera direkt från de så kallade effektbedömningarna: ”Reformerna har olika fördelningsprofil, men sammantaget har de förslag som påverkar ekonomisk standard en tydligt utjämnande fördelningsprofil. Den ekonomiska standarden ökar procentuellt sett mest i den nedre delen av fördelningen, och allra mest för den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard.” Slottspartierna har alltså enats om en ekonomisk politik som har en tydligt utjämnande fördelningsprofil och som stärker den ekonomiska standarden allra mest hos tiondelen med lägst inkomst. I den inkomstdecilen brukar man normalt sett inte hitta vare sig bankdirektörer eller riskkapitalister.

Herr talman! Låt mig också säga något om det som aviseras i budgetpropositionens finansplan, om än inte i tabellerna. En tandvårdsreform kommer att utredas och genomföras. Jag ska inte lova exakt när, för jag vet inte exakt när. Men det blir under mandatperioden. Logiken är enkel eller borde i alla fall vara enkel: Tänder är en del av kroppen, och det högkostnadsskydd som gäller inom sjukvården i övrigt borde i möjligaste mån även gälla folks tänder. Vi skriver också att de äldre ska prioriteras i denna reform.

Herr talman! På tal om de äldre kommer regeringen att bjuda in samtliga – nota bene, samtliga – partier till samtal och överläggningar om pensionerna. Den smått bisarra idén att fem partier ska diskutera pensionsfrågor, trots att det som bekant finns åtta partier representerade i den här kammaren, har nu slutligen förkastats.

Jag vill poängtera att jag ser väldigt mycket fram emot kommande överläggningar och samtal. Vad de mynnar ut i vad gäller konkret politik och konkreta reformer är för tidigt att säga i dagsläget. Men för Sverigedemokraternas del kommer vi att ta med oss samma förslag som vi drivit även tidigare.

Vi vill ha en så kallad gas i pensionssystemet. Man kan inte bara ha en broms, för då kommer man ingenvart. Man behöver ha en gas också.

Vi vill öka valfriheten i premiepensionssystemet. En större del av pensionsavsättningarna ska gå dit, så att den enskilde får ökade möjligheter att ta eget ansvar för sin framtid och för ekonomin i ålderdomen.

Vi behöver hitta sätt att totalt sett öka avsättningarna in i pensionssystemet för att på den vägen höja pensionerna. Jag vågar inte stå här och lova någonting i det här osäkra läget, men jag tror och hoppas att flera andra partier ser ungefär samma behov.

Avslutningsvis vill jag tacka herr talmannen för ordet och även givetvis tacka slottspartierna för ett mycket gott samarbete. Vi ses i nästa runda! (Applåder)

I detta anförande instämde Rashid Farivar, David Perez, Charlotte Quensel och Eric Westroth (alla SD).

Herr talman! Den högerkonservativa budgetproposition som nu har lagts på riksdagens bord utgör den politiska motsvarigheten till att stå framför ett allvarligt problem och många människors växande oro för det – och sedan titta bort, skrapa lite med fötterna, kanske vissla en nervös trudelutt och därefter pröva sig på några uppseendeväckande estradnummer, tänkta att vända uppmärksamheten bort från oförmågan, ansvarsfrånskrivandet och den inlevelselösa axelryckningen.

Vi hörde inte finansministern vissla när hon redogjorde för budgetens innehåll. Men nog märkte vi reträtten bak slitna fraser och missvisande problembeskrivningar. Så genomförs en premiär för den föreställning som aviserats som munter fyraårig långkörare men som redan från start ser ut att bli ofrivillig fars.

Herr talman! Det finns både stora styrkor och betydande problem i det svenska samhället och den svenska ekonomin. Ovanpå det kommer det som nu sker i omvärlden: Rysslands angreppskrig mot Ukraina, som utöver ett oerhört mänskligt lidande bidrar till ekonomisk osäkerhet. Det har tillsammans med bland annat kvarvarande effekter av covidpandemin medfört en snabbt förändrad ekonomisk miljö.

För svenska hushåll märks det framför allt i kraftiga prisökningar på områden som direkt påverkar vardagen: mat, el och bränsle. Därtill finns oron för högre boräntor. I ett läge där vi skulle ha behövt en regering som snabbt och resolut agerade för att skydda de mest sårbara hushållen och säkra välfärden ser vi något annat träda fram i denna budget.

Åkesson-Kristersson-regeringens finansminister har i dag presenterat en nedskärningsbudget för välfärden. Det är något oerhört. De som håller uppe välfärden är redan hårt pressade efter många år av övertro på en nyliberalt inspirerad effektiviseringsideologi. Den höga inflationstakten lägger nu en ytterligare, mycket tung börda på kommunernas och regionernas ekonomi och därmed på välfärdens proffs. Ökningen i pensionskostnader, matpriser, elräkningar och lokalhyror riskerar nu att leda till att skolpersonal måste sägas upp, att sjuksköterskor blir av med kollegor i stället för att få nya och att redan orimliga minutscheman inom äldreomsorgen ska klaras av med färre människor som gör jobbet.

Herr talman! Det är just detta som väntar med denna budget. Sveriges kommuner och regioner påpekade nyligen att det behövs ett tillskott på åtminstone 20 miljarder till kommunsektorn för att den ska kunna behålla samma kvalitet och samma personaltäthet i förhållande till behoven. Konjunkturinstitutet har varit inne på liknande tal.

Det här försöker finansministern nu mörka och släta över. Det blir mer pengar till kommunerna, säger hon. Men det där tricket är varken särskilt sofistikerat eller särskilt värdigt. Det saknas resurser i tiomiljardersklassen, och det innebär färre kollegor där ute. De här 10 miljarderna betyder att sjuksköterskor försvinner från sjukhusen och att undersköterskor sägs upp i äldreomsorgen. Detta motsvarar 15 000 färre anställda.

Budskapet från Åkesson-Kristersson-regeringen blir: Lycka till! Kanske är det tänkt att man ska hitta någon managementfilosof som visar Powerpointbilder om att välja glädje när man tvingas springa fortare. Kanske ska Ester, som inte får hjälp att gå på toaletten, eller Bengt, som får vänta ytterligare en månad på sin operation, i stället glädjas åt fortsatt skattesubvention för poolrengöring. Kanske förväntas vi alla inta samma tillbakalu-

tade attityd som Elisabeth Svantessons överrock, SD:s Oscar Sjöstedt, nämligen att ”ibland är verkligheten och spökar”.

Herr talman! En statsbudget innebär prioriteringar. Och ja, det är naturligen en del prioriteringar som har gjorts här. Det är sådana prioriteringar som med smärtsam tydlighet visar vilka människor i Sverige som den här regeringen ser och bryr sig om och vilka som får se sina bekymmer negligeras eller förvärras.

Jag kan här erbjuda några kontrollfrågor som man kan ställa sig själv: Är jag en person med förmögenhet på några tiotals miljoner kronor och helst uppåt 1 miljard – netto alltså, där bostad med vidhängande lån går bort? Är jag möjligen kommersiell välfärdsprofitör, som alltså gör stora vinster direkt ur offentliga medel avsedda för utbildning eller omsorg? Här kan också lobbyister för sådana verksamheter göra en liten markering. Och slutligen: Befinner jag mig kanske i en sådan galaktisk position att jag och mina eventuella barn inte påverkas av klimatkollapsens effekter i form av översvämningar vid kusterna, försämrat grundvatten, risker för spridning av nya skadedjur och pandemier?

Tillhör man dessa kategorier kan man känna viss trygghet i att regeringen jobbar för en och ser efter ens omedelbara intressen. Men annars, om man inte är där, är det chockerande passivt.

För en ganska genomsnittlig löntagare i Sverige finns det inte så mycket mer än kommunikation om nedtonade förväntningar att luta sig mot. De som har små marginaler får ta den hårdaste smällen. Den som är långtids-sjuk eller arbetslös och den som tvingas gå på försörjningsstöd har haft det riktigt svårt de senaste månaderna. Där finns inte mycket att se fram emot med den här budgeten.

Jag noterar att Sverigedemokraterna presenterar en utebliven försämring av a-kassan som en seger. Men låt det stå klart att a-kassan i dag inte ger ett fullgott inkomstrelaterat skydd för en stor grupp av befolkningen. Det blir också fortsatt en rejäl sänkning för den som har varit arbetslös i mer än 100 dagar – en risk som nu ökar med krisen och med regeringens undermåliga politik. Nivåerna i a-kassan räknas inte heller upp, så det blir svårare att klara sig på den ”oförändrade” a-kassan.

Herr talman! Det finns i regeringens verktygslåda ett stort plånboks-förslag, och det har att göra med kompensation för de höga elpriserna. Det är bra med ett sådant system. Men det är som om regeringen liksom inte klarar av att lägga fram förslag som kan fungera utjämnande och som kan bidra till att bördorna fördelas mer rättvist.

Det blir alltså inget alls till norra Sverige, trots att det har varit höjningar också där, utifrån det pris som man annars har kunnat planera för. Och det blir, som vi kunde se häromdagen, många miljoner också till bolag som inte har haft så väldigt höga kostnader för el.

Ett allvarligt problem med den föreslagna kompensationen är att den inte läggs fram som ett komplement utan att den läggs fram i stället för att man gör något åt grundproblemet. Sverige har haft och har en billig elproduktion som går på export. Men de svenska elpriserna, särskilt i södra Sverige, importeras ju från kontinenten, där man har förlitat sig på billig rysk fossilgas. Medan kraftbolagen har gjort enorma vinster har alltså svenska konsumenter och industrier sett de här enorma prisökningarna.

Vänsterpartiet har presenterat förslag på en annan prissättningsmodell, Sverigepriser, där priset sätts i två steg: först på inhemsk konsumtion och sedan på export, som alltså inte ska upphöra. Det hade varit att göra något åt detta på ett framtidsinriktat sätt. Men i regeringens budget finns ingenting.

Herr talman! Detta är en budget som på kort sikt missar orättvisorna i vårt samhälle. På längre sikt är det en budget som gör Sverige till ett land med sämre möjligheter att skapa välbefinnande och välfärd, ett land som dras isär, som blir mer otryggt och som i stället för ett gemensamt åtagande att investera i omställning erbjuder snabbare skjuts till klimatkollaps.

Vi skulle behöva och kunna investera stort i att flytta över person- och godstrafik till räls. Regeringen lägger i stället ned planerna på höghastighetståg, skrotar ett förslag på färdmedelsneutralt och glesbygdsvänligt reseavdrag och flyttar bort pengar från järnvägsunderhåll.

Vi skulle behöva och kunna satsa brett på att stärka vårt energisystem med investeringar i överföringskapacitet och ordentliga satsningar på att stärka bidraget från vindkraft och andra förnybara källor. I stället har regeringen bara pratat om att erbjuda om en enda sak: kärnkraft, som kanske ska komma någon gång i framtiden. På detta lägger man 80 miljoner kronor. Det är nästan så att man kunde ha skramlat till de pengarna på Regeringskansliet.

Vi skulle behöva och kunna se till att många fler bostäder energieffektiviserades. I stället tar regeringen bort viktiga investeringsstöd och kastar oss många år tillbaka i tiden.

Allt detta utgör också missade möjligheter för jobb och utveckling i Sverige. Det är så tragiskt, så ansvarslost.

Herr talman! Det har talats om paradigmskifte. Ett rejält sådant paradigmskifte i svensk politik ser vi i dag, när vallöften som avgavs alldeles nyss, ända till dagen före valet, bara läggs undan. Det gäller bränslepriser, skatter, välfärd och arbetsmarknad. Jag står inte här och sörjer att en del högerpolitik inte blir av. Men det allvarliga är det här skrupelfria förhållningssättet till väljarna och till sanningen. Det är ju inte några yttre omständigheter som plötsligt har skiftat. Det är bara några här närvarandes titlar, arbetsrum och lönenivåer som har ändrats.

Det är det skrämmande. Det är sådant som undergräver förtroendet också i och för en mogen demokrati som Sverige. Och vi vet ju redan hur det här gänget kan låta, vilka gränser de har visat sig vara beredda att passera. Hur mycket mer av syndabockstänkande ska vi behöva vara med om när de misslyckanden som på rekordtid har tornat upp sig ska hanteras?

Alla som bor och verkar i det här landet förtjänar bättre – förtjänar att bli sedda, att bli företrädna och att kunna vara med i ett gemensamt samhällsbygge i stället för att utlämnas till marknadens nycker. Regeringens budget blir ännu en påminnelse om behovet av en annan väg, av motstånd mot de högerkonservativa försöken att ta isär så mycket av det som gjort Sverige till ett land vi kan vara stolta över. Vi behöver en väg för solidaritet och omtanke. Jag vet att detta är ord som är djupt främmande för dem som har satt ihop denna budgetproposition, men jag vet också att de finner genklang runt om i vårt land.

(Applåder)

I detta anförande instämde Birger Lahti (V).

Anf. 5 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Jag vill inleda med att gratulera den nytilträdde finansministern till hennes viktiga uppdrag.

Jag vill också så här i början säga att det finns bra saker i den här budgeten. Det är bra att regeringen ökar resurserna till polisen och rättsväsendet, även om man hade kunnat göra mer för att förebygga kriminalitet. Det är bra att man ökar försvarets anslag, även om man hade kunnat göra mer för det civila försvaret. Det är bra att man satsar på laddinfrastruktur, även om det är otillräckligt.

Men, herr talman, i dag har vi i den liberala oppositionen också skyldighet att tala om de tomma, gapande hålen i budgeten på fullständigt centrala områden – som jobben, som landsbygdens situation, som klimatet. Där påminner denna budget om sagan om skräddaren som skulle göra en vacker skrud. Kunden kom igen och igen, och till slut bidde det, av det som nyss skulle vara så storartat, bara en tumme.

Vi har skyldighet att i detta läge stå upp för den unga person som oroar sig för sitt jobb nu när konjunkturen viker, för företagaren som inte klarar av att anställa eftersom den här regeringen höjer skatten på att anställa samt för de många hushåll på landsbygden som är helt beroende av bilen och som trodde att priset på diesel vid pump skulle ned 5–10 kronor men som nu får 40 öre.

Vi måste stå upp för de familjer som i går, den 7 november, planerade för att till slut få chansen att köpa en elbil, en hybridbil eller en gasbil och därmed kunna göra något åt både sin ekonomiska situation och klimatet. I dag, med den nya regeringens budget, blir de av med den chansen på grund av att klimatbonusen hastigt och lustigt tas bort.

Herr talman! Vi är på väg in i en allvarlig makroekonomisk storm med höjda energipriser, med globalt stigande inflation, med räntor som hotar våra hushåll som har tungt belånade hus och med reallöner som minskar. Det är en konjunktur som viker nästa år med stor risk för recession och stigande arbetslöshet. Nu om någonsin, regeringen, hade vi behövt den här liberala, borgerliga politiken som gör att företag kan skapa fler jobb och vända lågkonjunkturen med jobb och tillväxt.

Den unga person som nu försöker söka ett jobb kunde tidigare se andra unga få jobb, för ungdomsarbetslösheten sjönk. Tack vare att bland annat Centerpartiet gjorde det mycket billigare att anställa unga sjönk ungdomsarbetslösheten kraftigt, med en tredjedel. Men den 31 mars, när sänkningen löper ut, just när ungdomarna möter den svåraste arbetsmarknaden i mannaminne med åter kraftigt stigande arbetslöshet, sannolikt också ungdomsarbetslöshet, chockhöjer den här regeringen skatten på att anställa unga med 12 procentenheter. Just då, när företagen är hårt trängda och vi verkligen behöver motorn i svensk ekonomi som mest, höjs skatten på jobb och arbete i stället för att sänkas.

Sex gånger mer i denna budget läggs på att höja a-kassan än på att göra det lättare att anställa och arbeta i det här landet. Var är Alliansens arbetslinje, som tog oss igenom finanskrisen och eurokrisen?

Till dig som tror på liberala värden, på företagsamhet och på arbetslinjen säger jag: Misströsta inte! Det finns ett liberalt alternativ i riksdagen.

Men jag vill ändå, herr talman, särskilt tala om dem på landsbygden som har det väldigt tufft just nu, dem som är beroende av bilen för att komma till jobbet, för att skjutsa sina barn till hockeyn eller för att komma till vårdcentralen. De pressas av stigande priser, inte minst på mat. De minns Ebba Buschs ”bonnasnack” i Eskilstuna och allt prat från de andra partierna om hur viktigt det var med landsbygden.

Man var inte alltid så konkret, men en sak hörde och minns alla: En tiokrona billigare lovade Jimmie Åkesson att det skulle bli att tanka bilen vid pump. 9 kronor lovade Ebba på Instagram. Och Elisabeth Svantesson stod i riksdagens talarstol för inte så många månader sedan och lovade – lovade! – 5 kronor lägre pris, bara man valde den här regeringen. Vad blev det, när dieselpriiserna nu rusar till 27–28 kronor? Det blev 40 öre – bara en tredjedel av det Centerpartiet hade konkret, vilket också hade varit bättre för klimatet eftersom vi sänkte skatten på den miljövänliga delen av bränslet.

Och vad blev det av det nya reseavdraget, som skulle flytta miljarder från dem som pendlar med bil i storstäderna och har spårvagn, tunnelbana och buss till dem på landsbygden som är helt beroende av bilen? Blev det miljarder? Nej det blev det gamla reseavdraget, där hälften av alla miljderna går tillbaka till storstäderna.

Hur blev det för bönderna, som har rusande priser på gödsel och foder och som är avgörande för självförsörjningen av livsmedel i vårt land och för att undvika rusande matpriser? Ja, ni förlängde – men bara sex månader, Oscar Sjöstedt – nedsättningen till noll av skatten på jord- och skogsbrukets diesel. Däremot blev det inget nytt stöd och inget mer på landsbygdsprogrammet.

Och allt det här med järnvägen, bredbandet och mobiltäckningen, vad blev det av det? Ingenting. Mindre. Vad blev det av möjligheten att på min gård, mitt mikrobryggeri eller min vingård sälja öl eller vin och få turister från hela världen? Ingenting.

Men jag vill säga något till alla er som tycker att det här känns som svek på svek på svek. Det är en lång, lång rad av löftesbrott. Det har varit ”bonnasnack” och Instagramlöften. Det blev inte något i vardagen, i plånboken, i det konkreta.

Kom ihåg att det finns ett landsbygdsparti i riksdagen som kommer att stå upp för dig, din internetuppkoppling, din täckning på mobilen, din vårdcentral, din byskola, dina vägar och järnvägar och dina landsbygds-mackar! Det handlar också om belysning, plogning och självförsörjning när det gäller svensk mat. Misströsta inte! Det finns ett landsbygdsliberalt alternativ.

Många som stått vid pump och sett hundralapparna och tusenlapparna rusa iväg har drömt om att få byta till en klimatvänlig bil, en elhybrid, en gasbil. I dag har mattan under dem dragits undan. Det blir inga 70 000 kronor i klimatbonus och inga 20 000 för hybrider. Och allt det där med elektrifieringen, som skulle greja omställningen, blir inte. Det blir ett hårt slag i magen. Det räcker tydligen med att hälften av alla bilar är elbilar. Nu får det gärna sjunka igen.

En del tänkte: Jag har kanske inte råd med elbil, men jag kan åtminstone få biobränsle gjort i Sverige i tanken. Det blir ingenting av reduktionsplikten. Den ska ned till miniminivån för biobränslet i Sverige. Det är det vi ska åka till Egypten och säga till alla andra länder som kämpar med

klimatfrågan. Det är det som är Sveriges föredöme och exempel för världen.

Det blir inte 5 kronor när det gäller diesel. Det blir inte någon möjlighet att byta bil om jag inte har råd – och inte heller biobränsle. Men vad ska jag göra då? Hur ska jag kunna bidra? Det blir för övrigt inte heller vindkraft till den nya gröna industrin, för anslutningarna ska vi snåla på. Vi får vänta ännu mer tills kärnkraften så småningom kommer.

Det är inte ordning på klimatpolitiken. Det är oordning. Det är röra. Utsläppen kommer att stiga, säger experterna, inte falla.

Men jag säger då något till alla er som varit stolta, ni i denna kammaren och ni som lyssnar, för att Sverige har varit ett föredöme som har lyst över världen och som har gått längre än andra. Misströsta inte! Det finns ett grönt liberalt alternativ i riksdagen som fortfarande vill ha fossilfritt stål, batteri, grön kemi och så vidare.

Jag vill avsluta, herr talman, med att säga att ingenting i denna kris – det är en ekonomisk kris, en kris för många på landsbygden och en klimatkris – är ödesbestämt. Det kommer en bättre framtid. Det finns ett alternativ som är optimistiskt, framtidsorienterat och lösningsorienterat, och det kommer att stå kvar i riksdagen.

(Applåder)

Anf. 6 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! I somras träffade jag en vän här i Stockholm som är verksam inom finansbranschen. Han kommenterade då läget i svensk ekonomi med orden: Hasse! Vill ni verkligen vinna valet i september?

Svaret från min sida var ett tydligt ja. Sverige behövde en ny regering, en regering som tar itu med de gemensamma problem som finns. Men visst förstod jag hans kommentar. Den regering som tillträdde för tre veckor sedan får ju inte regera under en blomstrande högkonjunktur med låga eller obefintliga räntor, utan vi går nu in i en lågkonjunktur med hög inflation, stigande räntor och en hög arbetslöshet som särskilt gäller de utrikesfödda. Det ställer krav på en välavvägd finanspolitik, och därför presenterade regeringen i dag en budget som tar hänsyn till detta.

Den framlagda budgeten är återhållsam, men den rymmer ändå viktiga åtgärder som stöttar svenska hushåll och företag, och den innehåller några första viktiga reformer för att vända den svenska utvecklingen på flera områden. Ett sådant är vården.

Vårdköerna ska kortas, och tillgängligheten ska öka. Regeringen går därför fram med 4,5 miljarder de tre kommande åren för att få fram fler vårdplatser och en förstärkt vård. Det totala antalet vårdplatser ska öka över hela landet, så att fler ska kunna få vård i tid.

Man lägger 4,7 miljarder under de tre kommande åren på förstärkt och förlängd satsning på förlossningsvård och kvinnors hälsa. Varje kvinna ska kunna känna sig trygg under sin graviditet samt före, under och efter förlossningen.

En nationell statlig vårdförmedling för att öka tillgängligheten till vård och för att korta vårdköerna sätts igång. Genom att bland annat kunna synliggöra var ledig och tillgänglig kapacitet finns i landet ska väntande patienter snabbare kunna få vård där kapaciteten faktiskt finns.

Vi har också en utvecklad användning av det som kallas för fysisk aktivitet på recept, FaR.

Detta är kristdemokratiska reformer som nu är regeringens politik för en bättre sjukvård i hela landet.

Herr talman! Som präst och församlingsherde har jag på nära håll sett den ofrivilliga ensamhet som drabbar många av våra äldre. Detta var också för mig personligen en av de viktigaste frågorna under den gångna valrörelsen. Man har fått möta människor och sett deras reaktion när man sagt att ofrivillig ensamhet faktiskt är lika farligt som rökning.

Ensamhet kan leda till såväl psykiska som fysiska sjukdomar och kosta mänskligt lidande men också stora vårdresurser. Ofrivillig ensamhet ökar också risken för hjärt- och kärlsjukdomar, stroke, demens och psykisk ohälsa. Den ofrivilliga ensamheten för med sig stora negativa konsekvenser för samhället, särskilt bland äldre, och det har förstärkts under den covid-19-pandemi som vi gått igenom.

För att stärka folkhälsan och för att minska konsekvenserna av ofrivillig ensamhet föreslår regeringen en treårig gemenskapssatsning som innebär ungefär 300 miljoner kronor per år.

Medel riktas nu till kommuner och regioner för specifika insatser för äldre genom äldresamtal och hälsosamtal. Samtalen ska framför allt riktas till de äldre personer som inte har hemtjänst eller bor i ett särskilt boende. Idrottsrörelsens arbete ska stärkas när det gäller idrott för äldre. Medel ska avsättas till civilsamhällets arbete för att bryta den ofrivilliga ensamheten.

Herr talman! Förutsättningarna för dem som bor och verkar på landsbygden måste förbättras. För det krävs ett målmedvetet och långsiktigt politiskt arbete, en politik för att hela Sverige ska fungera. Det handlar bland annat om att långsiktigt arbeta för konkurrenskraftiga villkor för svenskt jord- och skogsbruk men också för att människor som bor på landsbygden ska ha råd att åka till jobbet och ha goda möjligheter att ladda bilen och att alla ska ha tillgång till snabbt bredband.

Regeringen har därför i denna budget gått fram med bland annat följande: sänkt skatt på jordbruksdiesel, laddinfrastruktur i hela landet, ökat underhåll av vägarna, utbyggnad av bredband och ett förstärkt reseavdrag.

Målsättningen är enkel: Hela Sverige ska fungera.

(Applåder)

Anf. 7 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! I dag har vi fått den blåbruna regeringens budgetproposition på riksdagens bord. Det är en sorglig läsning, för det är en krigsförklaring mot en effektiv och fungerande klimat- och miljöpolitik och mot allt det som bygger ett jämlikt och rättvist samhälle.

Det är en kolsvart budget som läggs fram i en tid av krig i vårt närområde och skenande klimatförändringar. Den läggs fram samtidigt som människor tvingas vända på varenda krona för att få pengarna att räcka hela månaden. Den läggs fram i en tid när vi behöver öka tryggheten för människor. Det handlar om tryggheten i att veta att man får den vård man behöver och tryggheten i att barnen har det bra i förskolan och får de kunskaper de behöver i skolan. Den läggs fram i en tid när fler människor än någonsin tvingas på flykt.

Denna regerings svar verkar vara att skicka notan till dem som har det allra sämst – både i Sverige och i världen.

Just nu samlas världens ledare i Egypten för att ta arbetet mot klimatförändringarna framåt. Men alltför många länder kommer, liksom Sverige, med minskade ambitioner och för svaga planer.

Jag tror att andra kommer ha förståelse för att vi just nu behöver genomföra åtgärder som tillfälligt höjer utsläppen i Sverige, så klimat- och miljöministern häromveckan. Jag hoppas att statsrådets uttalande aldrig når människorna i Pakistan som nu kämpar mot översvämningar eller bönder i Kenya som ser sin boskap dö av törst och sina skördar torka bort.

Det här är faktiskt inget annat än ett hån. Sveriges linje har tidigare varit den enda rimliga: att den rikare delen av världen har en skyldighet att gå före. Det är otroligt tragiskt att nuvarande regerings linje verkar vara den helt motsatta.

Klimat- och miljöminister Pourmokhtari har också försökt försäkra oss om att den här regeringen inte har några sänkta ambitioner på miljö- eller klimatområdet, men nu ser vi ju alla att detta inte är något annat än tomma ord. I sanningens namn var det väl inget av partierna i regeringen som var särskilt besjälade av klimat- eller miljöpolitiken tidigare, men vi var få som trodde att den slakt vi nu ser skulle blir resultatet av förhandlingarna med Sverigedemokraterna. Vi trodde nog ändå att de partier som ingår i regeringen såg allvaret med klimatförändringarna och miljöförstöringen. Nu kan vi konstatera att så inte var fallet.

Herr talman! Sveriges plan består, fortfarande, i huvudsak av det klimatpolitiska ramverket och dess två väldigt enkla mål. För det första ska transportsektorn ha minskat sina utsläpp med 70 procent till 2030. För det andra ska Sverige nå nettonollutsläpp 2045. Båda dessa mål har antagits med bred enighet i denna kammare, i alla fall av de partier som skriver under på universella lagar, regler och konventioner.

Fram till december 2021, då Miljöpartiet valde att inte ingå i regeringen, var Sverige på god väg att nå dessa mål. Nu är det tvärtom. Nu sätter vi plattan i mattan och bromsar. Bara förslaget om att slopa reduktionsplikten ökar Sveriges utsläpp med 5 miljoner ton per år – en utsläppsökning som är 50 gånger större än Karlshamnsverkets drift. Det är mer än 10 procent av Sveriges årliga utsläpp. Om vi därtill lägger den sänkta bränsleskatten och att man river upp den rättvisereform som reseavdraget innebar, och som också med bred enighet togs i riksdagen, ja, då blir det alltmer uppenbart vad som sker.

Regeringen saknar inte bara klimatambitioner. De backar snabbt på de framsteg som skett. Man fortsätter att upprepa samma talepunkter, men det man i praktiken gör är att försöka sminka en gris med ett föga imponerande resultat.

Regeringen verkar ha beslutat sig för att kalla sin egen klimat- och miljöpolitik för ”effektiv”. Jag får ge dem viss rätt i det: Den är oerhört effektiv för att höja utsläppen och slakta reformer som faktiskt fungerar.

Nu blir fossila bränslen billigare. Fossilbilspendlare i storstäderna ska få subventioner, medan de som väljer elbilen eller tåget blir utan. Det som nyss hette att alla inte har råd med elbil heter i dag att kostnaden för att äga och köra en klimatbonusbil börjar bli jämförbar med kostnaden för att äga och köra en bensin- eller diesebil. Det är snabba ryck!

Det regeringen hänvisar till för att kompensera är elektrifiering, infångning av koldioxid och satsningar på våtmarker. Men alla som kan någonting om den här politiken vet att det inte räcker.

Elektrifieringen kommer inte att ta bort utsläppen från de miljontals fossilbilar som rullar i Sverige varje dag. När det gäller infångning av koldioxid är det något som även Miljöpartiet införde satsningar på. Tyvärr är bedömningen från de ansvariga myndigheterna att vi inte kommer att fånga in ett enda gram koldioxid under denna mandatperiod, kanske med undantag för i enstaka testanläggningar.

Förutom att det görs för lite för långsamt på klimatområdet tas dessutom pengar från skydd av värdefull natur, detta trots att vi inte bara står inför klimatförändringar som kommer att ge allvarliga effekter för människors möjligheter att leva på den här planeten utan också en naturkris med minskad biologisk mångfald. Det är också ett hot mot vårt sätt att leva. Det är en veritabel slakt på ambitionerna och de resurser som tilldelas.

Om några veckor kommer vi i Miljöpartiet att presentera vår skuggbudget. Om regeringen är det minsta intresserad av en klimat- och miljöpolitik som är effektiv och faktiskt fungerar föreslår jag att de läser den.

Herr talman! För inte så länge sedan hördes, när migrationspolitiken diskuterades, tongångar från det blåbruna partiet om att det är bättre att hjälpa på plats. Det verkar nu vara utbytt mot att det är bättre att hjälpa så lite som möjligt.

Den nya regeringen har gjort klart att Sverige överger åtagandet om att avsätta 1 procent av landets samlade inkomster i bistånd. Det är ett beslut som kommer att drabba människor hårt världen över. Med biståndet är vi med och bygger demokratier. Vi ger flickor och kvinnor mer egenmakt, vi ger barn möjlighet till skolgång och vi bidrar med katastrofbistånd där det behövs. Blir biståndet mindre kommer färre barn att få en chans att gå i skolan. Blir biståndet mindre blir det mat på färre tallrikar. Blir biståndet mindre får civilsamhället som slåss för frihet mindre resurser.

Jag vet att regeringen också vet allt det här. Men det verkar som om det är mest bekvämt att inte låtsas om det.

Att lämna enprocentsmålet är ett sluttande plan. Att biståndsnivån är kopplad just till bni handlar ju om att vi i världens rika länder ska bidra efter förmåga och i relation till vårt välstånd. Vi riskerar nu i stället att tappa långsiktighet och förutsägbarhet. Systemet rubbas, vilket skapar stor otrygghet för alla som kämpar för demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Biståndet var underfinansierat redan när pandemin slog till. Med energikris, ekonomisk kris och Rysslands krig mot Ukraina har behoven i världen ökat. Antalet människor som går hungriga ökar, och över 100 miljoner människor är på flykt. Att då låta det svenska biståndet gå i motsatt riktning är ett svek mot världens fattiga och utsatta.

Sverige har länge varit ett föregångsland inom bistånd. Det har gjort att vi inte bara har ett gott anseende utan också att vi har kunnat driva viktiga frågor framåt internationellt, som den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken.

Nu drar vi ned på det, och när Sverige – ett av världens rikaste länder – drar ned på ambitionerna finns det en risk för att andra länder följer efter. I en tid när de kriser som drar över världen visar på ett tydligt behov av mer internationellt samarbete väljer regeringen mindre.

Det finns mycket att säga om den här regeringen, politiken och budgeten. Men låt mig också säga någonting om motståndet. Vi är många som vet att en annan väg för Sverige är möjlig, som faktiskt tror på att bygga ett samhälle på hopp i stället för på hat, som är redo att göra vad som krävs för att rädda den här planeten och som vill göra det tillsammans.
(Applåder)

Anf. 8 CARL B HAMILTON (L):

Herr talman! Det är roligt att stå här igen!

Det har sagts väldigt många dystra saker här. Men jag skulle ändå vilja sätta det som nu sker i vårt land och i omvärlden i perspektiv. Konjunkturbedgång är faktiskt ganska normalt. Pandemin var däremot mycket djupare och svårare än något vi varit med om på årtionden, och därför blev det under pandemin möjligt att lösgöra offentliga resurser och satsa mycket stora summor.

Det var så att säga en engångsmöjlighet. I den ekonomiska politiken måste man dock ha en beredskap att leva med konjunkturvariationer, och detta är en sådan.

Det som är exceptionellt den här gången är den rekordsnabba hastigheten i prisökningarna och inflationen som rubbar hela balansen i ekonomin och när det gäller hur man driver ekonomisk politik. Detta har ju skett genom kraftiga räntehöjningar i framför allt de styrande länderna USA och Storbritannien och hos de stora centralbankerna i Europa.

Vi vet dock inte hur detta kommer att fungera. Kommer det att knäcka inflationen ganska snabbt, eller kommer det att bli en utdragen process, och hur utdragen blir den i så fall? Det är bland annat för denna osäkerhet om hur motåtgärderna kommer att fungera som det är klokt att vara försiktig och avvaktande med åtgärder.

Sverige sitter alltså i kläm mellan å ena sidan de stora ländernas räntehöjningar för att bromsa den inhemska inflationen och å andra sidan vår vilja att öka de offentliga utgifterna och inkomsterna hos människor och företag för att mota lågkonjunkturen här hemma. Det är en balansgång – att balansera på en knivsudd.

Den stora frågan för oss är egentligen om de stora ländernas räntepolitik snabbt kommer att leda till ett omslag i den ekonomiska situationen och knäcka deras inflation, vilket skulle gynna oss, eller om inflationen kommer att bita sig fast. Enligt finansplanens prognos, som man naturligtvis får ta med en viss försiktighet, kommer förändringen att ske under nästa år.

Herr talman! Nu kommer jag till det verkligt stora problemet. Jag är väldigt förvånad över den här debatten. Det stora problemet i Sverige är inte bensinpriset eller inflationen – det är arbetslösheten. Den har bitit sig fast på en nivå på 6–7 procent och kan mycket väl gå upp till 8 eller 9 procent.

Hur har detta skett, herr talman? Vi har haft en arbetarregering i många år. Där har man inte förmått se risken för att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå som blir väldigt svår att ta ned. Det är mycket svårare att få ned arbetslösheten än inflationen. Det kräver en lång rad åtgärder.

I denna regering har Liberalerna fått ansvaret för integration, arbetsmarknadspolitik och andra typer av strukturåtgärder som kan minska arbetslösheten. Detta är den stora utmaningen. Det är inte bensinpriset eller inflationen.
(Applåder)

Anf. 9 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! I valet gav väljarna Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna ett mandat att vända utvecklingen i Sverige – ett mandat för en ny riktning för Sverige.

Vi har hört talas om hopp här i dag. Våra fyra partier tror att den utveckling som har gått så fel under så många år vad gäller dödsskjutningar, förstört energisystem och utanförskap och mycket mer går att vända.

Vi har hopp om att föräldrar ska våga skicka sina barn ensamma till fotbollsträningen igen. Vi har hopp om att barn inte ska hamna mitt i skjutningar. Vi har hopp om att vi ska få mer ren el till bra pris. Vi har hopp om att alla de som har lämnats och glömts bort i utanförskap av tidigare regeringar – de har passiviserats, och ingen har frågat efter dem – ska komma in på svensk arbetsmarknad.

Detta är det mandat vi har fått. Vi har hopp. Vi förstår att detta inte blir enkelt. Vi kommer att jobba hårt varje dag, och jag är glad över att mina kollegor från regeringen som finns här tänker precis likadant.

Vi har inte tagit på oss detta uppdrag av någon annan anledning än att vi vill vända utvecklingen. Vi älskar Sverige.
(Applåder)

Slutligen, herr talman, när jag lyssnar på de andra fyra partierna är jag ändå glad över att de inte bildade regering, för de tycker ju inte lika om i princip någonting.

Jag är glad över det förtroende som väljarna har gett oss. Vi ska förvalta det förtroendet väl.

(Applåder)

I detta anförande instämde John E Weinerhall (M).

Anf. 10 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Låt mig inledningsvis gratulera Elisabeth Svantesson till det nya uppdraget. Det är ett privilegium att vara finansminister, inte minst i dessa tider när vi går mot tuffa ekonomiska utgångspunkter.

Sverige går mot en lågkonjunktur. Jag hade kunnat ställa en fråga om detta med löftesbrotten och så vidare. Men jag tänker mer på något specifikt som handlar om just konjunktur och arbete, nämligen frågan om byggandet.

I somras, när jag var finansminister, var det en process i finansutskottet om hur vi skulle hantera investeringsstödet för byggandet av hyreslägenheter. Då valde en majoritet med Elisabeth Svantessons moderater att skriva att utgångspunkten var att alla ansökningar som hade kommit in till den 1 januari 2022 skulle behandlas. Nu säger man i budgeten att det bara handlar om dem som har beviljats fram till den 1 januari 2023. Ni kapar ju hela kön!

Kunde ni inte ha sagt detta före valet till alla de ungdomar som undrar hur de ska kunna flytta hemifrån, till alla de kommuner som jobbar med att öka bostadsbyggandet och till alla de byggbolag som väntar med att sätta spaden i marken? Ni tänker bromsa byggandet just när Sverige går in i en lågkonjunktur.
(Applåder)

Anf. 11 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Herr talman! Tack, Mikael Damberg, för frågan! Vi står inför en väldigt tuff och svår tid.

För oss i våra fyra partier är det väldigt centralt att prioritera det som är viktigt och att göra detta med en finansiering som inte innebär att låna. Vad gör vi då? Jo, vi ser till att omprioritera.

Det är fyra delar vi omprioriterar. Det handlar om investeringsstödet, som våra partier har varit negativa till länge. Det handlar om klimatbonusen, som i år kostar uppemot 7 miljarder om den ska fortsätta. Det handlar om biståndet, som nu läggs i en och samma ram under tre år. Detta är tre av de viktiga delarna.

Att prioritera i en svår tid är något den här regeringen kommer att göra och något som jag som finansminister kommer att göra. Det handlar om att ta ansvar för att resurser finns till välfärd, försvar, rättsväsen och polis. Det är att ta ansvar i en svår tid.

Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (S) replik:
Herr talman! Jag kan väl konstatera att den här regeringen inte verkar prioritera att bekämpa arbetslösheten när vi går mot lågkonjunktur eftersom man drar in på arbetsmarknadspolitiken. Man verkar inte prioritera att ge stöd till dem som behöver utbilda sig när vi går mot lågkonjunktur, eftersom det är 20 000 färre utbildningsplatser än i år. Dessutom drar man ned på byggandet i en tid då vi går mot lågkonjunktur.

Vi vet ju att det finns flera kommuner i Sverige vars största tillväxthinder är just personalkompetensfrågan. Där behöver man bygga. Det riskerar ju att bromsa den gröna industriella revolutionen i norra Sverige om vi inte bygger tillräckligt mycket bostäder.

Vad är logiken med att bromsa byggandet när vi går rakt in i en lågkonjunktur?
(Applåder)

Anf. 13 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Herr talman! Det är uppemot 16 miljarder kronor de närmaste åren som Mikael Damberg tycker att det är en god idé att lägga på ineffektiva byggsubventioner. Men det är ju inte detta som får igång eller fortsätter byggandet i Sverige, utan det handlar om helt andra saker.

Ett exempel är regelkrånglet. Det var aldrig enkelt för den förra regeringen: Varför ska man göra det enklare att bygga när man i stället kan fortsätta att portionera ut miljarder av skattebetalarnas pengar?

Jag vill ändå tacka för att Mikael Damberg tar upp arbetsmarknaden. Det är en fråga som vi har debatterat många gånger. Jag är djupt bekymrad över alla dem som har lämnats i utanförskap och åt sitt öde under de gångna åtta åren.

Fler behöver komma in på en arbetsplats eller praktikplats. Fler behöver yrkesvux. Fler behöver bli anställbara. Fler behöver dras ur bidragsberoende. Det arbetet påbörjar vi nu. Vi tar ansvar, prioriterar bland skattebetalarnas pengar och fokuserar på att de som står långt utanför ska komma in. (Applåder)

Anf. 14 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Före valet var Elisabeth Svantesson med på att tillsammans med Vänsterpartiet och KD driva igenom extra miljarder till kommuner och regioner för att klara ökade behov inom välfärden.

Nu är de behoven akuta på grund av inflationens effekter. Uppsägning av personal ute i välfärden hotar. Det vore väldigt illa för dem som blir arbetslösa, för dem som blir kvar med en ohållbar arbetssituation, för dem som är i behov av välfärdstjänsterna och för svensk ekonomi, som verkligen inte är betjänt av ännu högre arbetslöshet.

Nu är Elisabeth Svantesson finansminister. Hon ser siffrorna, förfogar över Finansdepartementet och kan lägga förslagen. Vad händer då? Hon lägger en nedskärningsbudget. Hon väljer att ha kvar generande låga kapitalskatter och jättesubventioner till dem som har det gott ställt. Både att städa och att värma poolen kan man få stöd för. Men hon vill inte värna sjuksköterskor, lärare eller socialarbetare, de som gör vårt samhälle starkare. Varför, Elisabeth Svantesson?

Anf. 15 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Ali Esbati, för frågan!

Först vill jag passa på att tacka Vänsterpartiet. Vi samarbetade ju under förra mandatperioden i flera viktiga frågor. Vi stoppade till exempel friår tillsammans och såg till att pengarna gick till välfärden. Vi har, som Ali Esbati också nämner, gjort stora satsningar inom äldreomsorgen.

Jag fortsätter ta ansvar, både i opposition och nu när jag sitter i regeringen. Det kommer jag att göra. Det är därför vi nu stärker välfärden med både generella och riktade statsbidrag. Det kommer att behövas.

Det är också så att det kommer att vara tufft för alla. Det kommer att vara tufft för Sveriges kommuner och regioner. Det kommer att vara tufft för många företag och för många hushåll.

Det vi kan göra, det ska vi göra. Det är att prioritera så att vi ser till att sysselsättningen i de här viktiga sektorerna inte minskar.

Anf. 16 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det är ju inte korrekt att regeringen stärker välfärden. Det här är en nedskärningsbudget; det är alldeles uppenbart för de flesta.

Det här kan leda till att uppåt 15 000 personer måste sägas upp, och då är frågan vilka som ska få gå. Är det lärarna i skolan som är för många? Är det undersköterskorna som sliter inom äldreomsorgen? Är det sjuksköterskor, som det vore bra att ha fler av på sjukhusen? Pengarna finns ju där. Det är uppenbart. Det är de prioriteringar som regeringen gör som pekar i den här riktningen.

Det är inte sant att alla får det tufft. En del får det inte alls tuffare. De som haft det väldigt bra får det inte tuffare med den här regeringens budget, så jag frågar igen. Varför göra prioriteringar som gör att miljardärerna

Prot. 2022/23:16
8 november

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

lämnas därhän men det är undersköterskor, lärare och sjuksköterskor som får betala för krisen? Varför?
(Applåder)

Anf. 17 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag tror att Ali Esbati kanske måste byta talepunkt. Den här budgeten är ju en budget som stärker dem som har allra minst marginaler mest. Ali Esbati får gärna läsa finansplanen och se på de tabellerna men också läsa budgeten.

Vi stärker kommun- och regionsektorn. Sedan finns det tillfälliga pengar som försvinner på grund av pandemin, men vi stärker de grundläggande verksamheterna. Det är ett viktigt besked som jag som finansminister också tycker är väldigt centralt i den här tiden.

Vi vet inte hur konjunkturen utvecklas. Det är också därför som vi har lagt en budget som inte är expansiv trots att vi går in i lågkonjunktur. Vi vill inte driva på inflationen. Men det finns möjlighet, ett handlingsutrymme, om det är så att konjunkturen skulle vika och bli sämre än den prognos som nu finns. Då finns ett handlingsutrymme att göra det som behövs och det som krävs då, och det får vi återkomma till. Men vi gör bedömningen att de här resurserna kommer att underlätta för välfärdens verksamheter.

Anf. 18 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag hörde Carl B Hamilton från Liberalerna prata här i talarstolen nyligen om att arbetslösheten är det största problemet i svensk ekonomi trots att den har gått ned. Nu är den på väg upp igen.

Då undrar jag varför ni inte lägger några stora satsningar på att få ned arbetslösheten i den här budgeten, varför ni höjer skatten på att anställa för småföretag och inte sänker den, varför ni låter arbetsgivaravgiften för unga öka med 12 procent i mars, just när konjunkturen går mot sitt djupaste skede, och varför ni i stället lägger sex gånger större resurser på en a-kassa som är oförändrad mot vad Socialdemokraterna gjorde under pandemin – i stället för att, som det nu finns möjlighet till, reformera den enligt dansk modell.

Ni vill ju ha danska lagar i Sverige, men ni vill tydligen inte ha dansk arbetslöshetsförsäkring i Sverige. I stället ska ni lägga mer pengar och höja skatten för småföretagen och deras möjlighet att anställa. Varför är det en politik för arbetslöshet och inte för jobb, Elisabeth Svantesson?

Anf. 19 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det är ingen hemlighet att vi haft olika syn på a-kassan. Men nu har vi bestämt tillsammans att den ska fortsätta att vara permanent hög, som den varit under pandemin.

Man kan ändå konstatera att just a-kassan inte är indexerad på grund av inflation, så det finns en rimlighet i att den ökar i ett läge när alla andra ersättningar skrivs upp – garantipensionen, studiestöd och många andra.

Men frågan är väldigt relevant. Vad gör den här regeringen för landets småföretagare? Jo, väldigt mycket.

De småföretagare jag möter vill att Sverige ska bli tryggt. De vill inte utsättas för brott. De vill ha billigare drivmedel, inte Martin Ådahls fördubblade reduktionsplikt. De vill ha mindre av regelkrångel.

Därför inrättar vi nu ett implementeringsråd som ska underlätta för dem och minska regelkrånglet. Vi gör en mängd olika saker för att underlätta för Sveriges företag. Det här var några, herr talman.
(Applåder)

Anf. 20 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Det är ju klassiskt att svara på jobbiga frågor med någonting helt annat.

Frågan var varför ni inte reformerar a-kassan så att den är stark i början och trappas ned som en riktig omställningsförsäkring, som i Danmark. I stället lägger ni bara en massa pengar på den.

Den andra frågan var varför ni höjer skatten på att anställa. Då går det inte att prata om bränslepriserna längre, även om det var före valet och nu är efter valet. Jag har hört åkerierna klaga över Svantessonpriserna på diesel nu när det inte blir några sänkningar vid pump, så det går det inte att skylla på nu.

Nu måste ni ta ansvar för småföretagens möjlighet att anställa i det här oerhört svåra ekonomiska läget, och finansministern måste svara på varför man chockhöjer skatten på att anställa unga just när ungdomsarbetslösheten riskerar att stiga så kraftigt.

Anf. 21 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Är det något jag gör och tänker göra är det att ta ansvar – ansvar för Sverige i en svår tid, ansvar för den ekonomiska utvecklingen och ansvar för att se till att inflationsbekämpning inte motarbetas och att vi tar oss ur den här lågkonjunkturen, som vi hoppas inte blir för djup, på bästa sätt. Det ansvaret tänker jag ta.

Jag nämnde för en ledamot tidigare att det också finns ett handlingsutrymme. Vi lämnar ett handlingsutrymme ifall det blir så att konjunkturen fördjupas dramatiskt. Då kommer naturligtvis olika typer av konjunkturpolitik, som hela tiden måste mätas mot inflationen, att behövas.

Vi gör en mängd viktiga saker för Sveriges företagare, som jag nämnde. Listan kan göras längre.

Jag kan ändå inte låta bli att konstatera att Martin Ådahl verkar längta efter fler sänkningar på drivmedel. Dem kommer vi att leverera redan den 1 januari nästa år och den 1 januari 2024. Men Martin Ådahl själv vill alltså fördubbla reduktionsplikten i Sverige.

(Applåder)

Anf. 22 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! På presskonferensen som finansministern höll i morse förtydligades det att detta inte är en miljöpartistisk budget. Det ska gudarna veta, för detta är en budget som låter dem som har det allra sämst och framtida generationer betala notan. Klimatarbetet inte bara stannar av i avsaknad av ambitioner, utan det är plattan i mattan med backen ilagd.

Vi har nu hört vad som ska tas bort när det gäller både klimatomställningen och naturmiljösatsningarna. Det handlar om saker som sänkt bensinskatt, slopade nya stambanor, minskat järnvägsunderhåll, minskad reduktionsplikt, avskaffad klimatbonus för elbilar – ja, listan kan göras lång.

Prot. 2022/23:16
8 november

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

Men fortfarande vet vi ingenting om hur miljö- och klimatmålen ska nås, så därför vill jag nu fråga finansministern: Hur ska regeringen och Sverigedemokraterna nå de svenska miljö- och klimatmålen?

Anf. 23 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Kloka frågor! Jag kan också understryka att det inte är miljöpartistisk klimat- och miljöpolitik som våra fyra partier kommer att ägna sig åt. Den leder nämligen inte först och främst till minskade utsläpp utan till helt andra saker. Att till exempel stänga ned Ringhals 1 och 2 ökar enligt experterna utsläppen med ungefär 8 miljoner ton. Det är miljöpartistisk klimatpolitik, och det vänder vi oss nu ifrån.

Sverige ska elektrifieras. Jag är väldigt glad till exempel för att elbilsförsäljningen verkligen har ökat dramatiskt under senare år. Det gör också att miljöbonusen – som jag återkommer till – som i år beräknas kosta 7 miljarder kronor inte längre behövs. Det kommer; utvecklingen går åt helt rätt håll.

Vad gör vi då? Laddinfrastruktur är viktigt. Nu tar min talartid slut; jag får fortsätta under min nästa minut.

Anf. 24 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Det är väldigt bra med utbyggd laddinfrastruktur. Det har vi också satsat på länge. Men det hjälper inte om man inte har några elbilar att köra till laddstolparna.

Det är också anmärkningsvärt att regeringen i sin egen budget faktiskt skriver att man med den politik som bedrevs av den förra regeringen, där Miljöpartiet ingick, skulle nå transportmålen. Man skulle komma betydligt längre. Men med de sänkta ambitionerna kommer man inte att göra det nu. Det finansministern säger – att vår klimatpolitik var ineffektiv – är alltså anmärkningsvärt, när man själv i sin budget skriver att den inte var det.

Vi kan inte fortsätta ha en klimat- och miljödebatt som handlar om kärnkraften. Kärnkraften kommer inte att ta oss ur den här situationen. Det vi behöver nu för att snabbt få till mer el för sänkta priser och för elektrifieringen är den havsbaserade vindkraften. På regeringens bord ligger nu en möjlighet att faktiskt se till att sådan införs. Jag hoppas att man tar vara på den.

Jag vill också veta: Hur mycket utsläpp kommer den här budgeten att medföra på totalen?

Anf. 25 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Janine Alm Ericson, för frågan! Låt mig säga två saker.

Det ena är: Jo, vi kommer att diskutera kärnkraft mycket under åren framöver, för kärnkraft behövs. Det är stabil och säker el, och den är ren. Den kommer att behövas i energimixen.

Det andra är: Vi kommer att se en ännu starkare utveckling mot elbilar. Vi går mot det, och vi känner till EU:s beslut om fossila drivmedel. De bilarna kommer att försvinna. Den utvecklingen är alltså på gång, kanske mer än någon av oss anade, och det är väldigt bra.

Men man måste kunna ha två tankar i huvudet samtidigt. Just nu kämpar många människor som inte har råd att köpa en elbil, inte ens med Miljöpartiets bonus. De kämpar för att få sin ekonomi att gå ihop. Maten är dyr, och boendekostnaden är hög; allt är dyrt. De måste ha sin bil för att pendla till jobbet. Vi ser de människorna, och vi kommer att underlätta för alla dem som kämpar på grund av exempelvis höga drivmedelspriser. (Applåder)

Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! När vi går mot tuffare tider är det viktigt att svensk ekonomi är i ordning – att vi har en stark offentlig ekonomi och en låg stats-skuld som gör att vi har ett trumfkort för att kunna möta också ännu sämre tider, om det skulle behövas.

Vi har också en styrka på svensk arbetsmarknad. Faktum är att det aldrig har varit så många människor som gått till jobbet som det är just nu. Vår sysselsättningsgrad är hög, och vårt arbetskraftsdeltagande är högt. Men vi har också problem med långtidsarbetslöshet som måste bekämpas.

Men det intressanta med den debatt som jag lyssnat på i dag är att det från regeringspartierna och Sverigedemokraterna, som nu har presenterat sin första gemensamma budget, låter helt annorlunda nu än det gjorde i valrörelsen. Det är som att vara på två helt olika planeter. De förslag som presenteras nu är helt annorlunda än dem som ni gick till val på. Detta skapar ganska stor förvirring, inte minst bland de människor som följde valrörelsen och trodde att det nu skulle hända något radikalt annorlunda på ett antal områden.

Detta har faktiskt fortsatt även efter valet, när budgeten presenterats. Ta bara bensenpriset – jag vet att Sverigedemokraterna lovade att det skulle minska med 6,50 vid pump. Sedan gick regeringen ut och sa: Nej, det blir en sänkning med 1 krona på skatten vid årsskiftet. När man sedan började läsa detaljerna visade det sig att de även naturligtvis jobbade med indexering, och då ökade delar av det där så att sänkningen togs bort. Så det blev bara 14 öre på bensinen.

Om man säger 1 krona och det egentligen är 14 öre undergrävs förtroendet. Om man som Kristdemokraterna säger att vi ska satsa 1,7 miljarder på förlossningsvården och det visar sig att 1 ½ miljard av dessa är våra satsningar som vi beslutade om förra året och det nu bara finns 200 miljoner kronor i tabellerna undergrävs förtroendet. Jag tror att det är viktigt att vara tydlig och ärlig mot väljarna, särskilt i svåra tider som kräver tuffa prioriteringar. (Applåder)

Anf. 27 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Jag inledde mitt första anförande med att säga att detta är en bra början, och det står jag givetvis fast vid. Men det är verkligen bara en början; det är så man ska se det. Mandatperioden är bara knappt två månader gammal, och regeringen har suttit i tre veckor.

Jag har, genuint och seriöst, full respekt och förståelse för de väljare som vill att det ska hända väldigt mycket, väldigt fort. Det funkar inte riktigt alltid med så mycket och så fort. Det är en stor och bitvis ganska komplex lagstiftningsmateria som vi behöver få på plats för många av de reformer som vi vill göra. Med just den här budgetpropositionen har vi

också, herr talman, jobbat under en snudd på extrem tidspress. Jag har som sagt full respekt för otåligheten – jag känner den även själv. Men saker tar lite tid. Det kommer inte att gå jättefort, men det kommer alltid att gå framåt.

Jag kan lova våra väljare att vi kommer att göra allt som står i vår makt för att driva på utvecklingen inom ramen för det avtal och den överenskommelse som är grunden för hela detta regeringsunderlag. Men det är så oerhört mycket som har nonchalerats i Sverige under så många år nu, så försök ha förståelse för att det kommer att ta ett tag. Migrationspolitiken, kriminalpolitiken, energipolitiken, skattepolitiken, landsbygdspolitiken etcetera – det är så mycket som har missköts under så lång tid, så det kommer att ta en stund att reda upp det här.

Men jag lovar att jag kommer att göra allt jag kan för att få ordning på detta, och jag är etthundra procent säker på att det även gäller mina 72 kollegor i Sverigedemokraternas riksdagsgrupp.
(Applåder)

I detta anförande instämde Mattias Eriksson Falk och Rashid Farivar (båda SD).

Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det är förvånande ens för Sverigedemokraterna hur en budget förhandlas och vilka tidsperspektiv som gäller för detta. Det visste man ju före valet.

Man har presenterat sin första höstbudget, och Sverigedemokraterna behöver för första gången ta ansvar för allt som står i budgeten – och allt som inte står i budgeten. För nu är ni ansvariga för den politik som regeringen presenterar.

Ni har brutit löfte på löfte i en rasande takt. Det intressanta nu handlar om fördelningspolitiken; jag skulle vilja ställa en fråga om den. I budgeten sänker ni vid årsskiftet skatten med 10 000 kronor för höginkomsttagare. Sådana som Oscar Sjöstedt och jag, som kanske inte brottas med räkningarna och problemen med dem, skulle få sänkt skatt, medan det för vanligt folk blir en sänkning med 14 öre vid pump för bensinen. Hur resonerade Sverigedemokraterna när ni gjorde den prioriteringen?

Anf. 29 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag är lite konfunderad när det gäller frågan om skattesänkningar för höginkomsttagare. Kan det vara så att Mikael Damberg avser indexeringen och skiktgränsen? Kan det vara på det sättet? Det är inget beslut som fattas, utan det sker per automatik, det vill säga den räknas upp i paritet med inkomstbasbeloppen. Men det finns inga beslut om att sänka skatten för vare sig hög- eller låginkomsttagare, vilket är lite olyckligt. Vi får återkomma till detta lite senare när läget är lite annorlunda; när inflationen är ensiffrig i stället för tvåsiffrig.

Det här är lite märkligt. Här har vi före detta finansministern från den tidigare regeringen, som under två mandatperioder konsekvent och regelbundet har bedrivit en politik när det kommer till bränsle som har lett till den situation som vi är i nu. Det handlar om regelbundna – varje år – höjningar av skatten och höjningar av reduktionsplikten. Nu börjar vi rulla tillbaka den. Sedan får vi kritik för att vi gör för lite. Hur hänger det ihop?

Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag bara konstaterar att ni lovade 6,50 vid pump för bensinen. Det blev 14 öre. Jag tror att många är förvånade över det. Det hänger ihop med hur man jobbar med indexeringar. Regeringen har valt att ändra vissa indexeringar, men inte indexeringen på skiktgränsen. Det betyder att Oscar Sjöstedt och jag kommer att få en skattesänkning på 10 000 kronor nästa år, medan de som har det tufft med ekonomin får en skattesänkning vid pump på 14 öre. Det är en prioritering som Sverigedemokraterna har valt att driva igenom.

Anf. 31 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag har över huvud taget inget minne av att den tidigare regeringen hade förslag på att ta bort indexeringen av skiktgränserna. Det är inga förändringar, så att säga. Det här har funnits under förra mandatperioden och under mandatperioden innan, det vill säga även under den tid som Mikael Damberg var finansminister. Jag har inget minne av att regeringen hade något förslag på att ta bort indexeringen av skiktgränserna under förra mandatperioden.

Vi är inte färdiga – för guds skull. Långt ifrån! Vi kommer att komma fram med sänkningar vad gäller priset vid pump, vad gäller bensinen och dieseln. Vi är inte färdiga. Det kommer att ta ett tag med milersättningen och reduktionsplikten, men sedan kommer det att bli effekt.

Vi är inte heller färdiga med skattesänkningarna. Det kommer mer. I promise!

Anf. 32 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det var i valrörelsen Sverigedemokraterna pratade om 10 kronor i fråga om bränslepriserna. Pensionerna skulle höjas med 2 000 kronor i månaden, och det skulle vara rättvist elstöd till hushållen. Nu kan vi konstatera att det efter valet är annat ljud i skällan. Inte ett enda av löftena hålls.

Vad var det som hände? Var det så att Sverigedemokraterna vek ned sig så fort KristerSSon släppte in er i finrummen? Eller har ni aldrig stått upp för det ni sa från början? Antagligen är det det senare som gäller, nämligen att det var medveten desinformation från ett gäng som prioriterar egna maktpositioner före allt annat.

Hur är det möjligt att i en budget som omfattar drygt 1 200 miljarder, där man skyfflar runt åtminstone 50 miljarder, inte lägga en enda krona mer till landets pensionärer, Oscar Sjöstedt?

Anf. 33 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Ali Esbati för frågan. Jag lyfte upp frågan i mitt första anförande.

Jag tror att man förstår att det inte har hunnits med några större reformer när det kommer till pensionssystemet. Regeringen har suttit i tre veckor i dag. Några större reformer av ett stort och bitvis komplext system hinner man inte med på tre veckor. Det är det enkla svaret.

Det regeringen kommer att göra nu är att bjuda in alla partier. Den gamla Pensionsgruppen med fem partier i stället för åtta kan vi lämna därhän. Jag redogjorde i mitt första anförande för vilka ingångar jag kommer att ha. Det handlar såklart om ökade avsättningar in i pensionssystemet för

att på det sättet höja pensionerna. Om man tror att en regering mäktar med detta på tre veckor är man för optimistisk. Det är i och för sig inte fel att ha höga ambitioner och vara optimist, men det funkar inte.

Anf. 34 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag har aldrig varit optimistisk på Oscar Sjöstedts vägnar, utan jag pratar om vad man lovade i valrörelsen och vad man förespeglade svenska folket att det fanns förslag om. Det finns en mängd förslag som man hade kunnat genomföra om det fanns stöd bland dem man har kamperat ihop med.

Jag förstår också att man inte kan få igenom allt, men här har man inte fått igenom något.

Ja, Oscar Sjöstedt nämnde pensionsarbetsgruppen. En tolkning av detta är att det man har fått igenom är ett slags fika med de andra sju partierna om pensionerna. Det kan vara trevligt, beroende på sällskapet, men det var inte vad man sa i valrörelsen till svenska folket. Vi pratar om hur man förhåller sig till sanningen och till sina egna vallöften. Det har på sikt bäring på pensionärernas ekonomi och på svensk demokrati.

Anf. 35 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det är samma sak här. Regeringen har suttit i tre veckor. Jag har inte, och jag tror inte att någon av mina kollegor har gjort det, lovat att vi ska göra saker på tre veckor. Jag tror inte att något parti har haft med något sådant i sitt valmanifest. Ursäkta mig, men det tar lite tid! Regeringen har suttit i tre veckor.

Det är fråga om stora reformer. Att sätta in en gas i pensionssystemet görs inte heller på tre veckor. Ökade avsättningar i pensionssystemet görs inte heller på tre veckor. Det kan i bästa fall vara något att tala om inför budgetpropositionen 2024 eller till och med 2025. Det kan ta så lång tid. Tyvärr!

Jag kommer inte att släppa dessa frågor, och vi får förutsätta att regeringen bjuder på fika vid överläggningarna. Jag kommer att ha ett högt tonläge, och jag hoppas att Ali Esbati också kommer att ha det. Vem vet – vi kanske hittar en samsyn i frågorna om pensionssystemet. Det är inte helt omöjligt.

Anf. 36 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag har här en annons från SD 2022: Chocksänk dieselpriset i morgon! 10 kronor billigare bränsle med vår politik.

Det här var från dagen före valet. I morgon är alltså valdagen i annonsen.

Nu säger Oscar Sjöstedt att det inte riktigt funkar så. Det sa vi före valet, och vi hade kanske önskat att ni också hade sagt det.

Oscar Sjöstedt har upprepat att det kommer senare, nu är det annorlunda, nu är det efter valet och det kommer att dröja. Kan Oscar Sjöstedt i all enkelhet svara på frågan när det till följd av er politik kommer att bli 10 kronor lägre dieselpreis, som ni lovade väljarna på landsbygden. När?

Anf. 37 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tillstår, vem det nu var som lade upp annonsen, att detta att lova något till själva valdagen kanske var lite prematurl.

Det här kommer att ske i etapper. En etapp sker vid kommande årsskifte, den 1 januari 2023. Då sker en skattesänkning och en påtaglig höjning av milersättningen. Nästa etapp kommer vid nästa årsskifte, den 1 januari 2024. Då fasas reduktionsplikten ut ytterligare. Då har vi i bästa fall ytterligare 4, 5 eller 6 kronor. Beroende på hur omvärldsläget ser ut och var vi ligger behöver givetvis mer göras också på skattesidan, kanske även mer för milersättningen. Vem vet?

Det här kommer att ske i etapper och lite beroende på hur utvecklingen ser ut. Världsmarknadspiset råder vi inte över. Men milersättningen, skattesidan och reduktionsplikten råder vi över, och det är de parametrarna vi har att bolla med. Det kommer att ske i etapper.

Anf. 38 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag noterar att det gick fort här. När vi började prata var det fråga om 10 kronor. Nu är det 4, 5 eller 6 kronor. Vi får se beroende på världsmarknadsläget. Nu är det återigen Putin som står i förarsätet och kriget i Ukraina som vi ska hoppas på – inte er politik.

Är det här det nya beskedet från Oscar Sjöstedt och SD till Sveriges bilberoende landsbygdsbor? De undrar när sänkningarna kommer. Är det 5 eller 6 kronor någon gång i framtiden?

Apropå milersättningen: Varför tar ni dessa miljarder som skulle gå till mycket kraftigt höjd bilersättning på landsbygden och ger dem till kortpendlare i storstäderna som har tillgång till kollektivtrafik?

Anf. 39 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tyckte inte att jag var så otydlig. Jag sa inte någon gång i framtiden; jag sa att det kommer ett steg nu till årsskiftet, den 1 januari 2023, och ett steg till nästa årsskifte, den 1 januari 2024. Ja, det är i framtiden men inte ospecificerat.

Givetvis påverkas vi av världsmarknadspiset. Om världsmarknadspiset ökar ännu mer ökar även behovet av att laborera med de parametrar vi har, typ skatten. Om världsmarknadspiset faller kraftigt minskar detta behov. Omvärldsfaktorer spelar självklart roll för hur mycket eller lite viktigt det är.

Som finansministern redogjorde för hade vi för bara några år sedan ett dieselpriis på 13–14 kronor. Har vi ett sådant pris ser jag inte samma behov av skattesänkningar som vid 28–29 kronor.

Anf. 40 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Att det kanske tar lite tid har vi hört ganska många gånger från Oscar Sjöstedt i denna debatt – och så kan det ju gå när verkligheten kommer och spökar.

I talarstolen talade Oscar Sjöstedt om den viktiga tandvårdsreformen, som vi är många som vill se. Men den kan visst inte heller göras direkt. En utredning måste till. Men det finns ju redan en utredning som är klar att genomföras. Är det inte lite slöseri med tid och resurser att utreda detta igen? Det är många som lider av dålig tandhälsa på grund av dålig ekonomi som hade velat se denna reform genomföras så fort som möjligt.

Anf. 41 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag får frågor om varför vi inte har gjort allt på tre veckor, så därför försöker jag förklara att det tar lite tid. Jag förstår att jag är tjug, men det är för att jag får denna typ av frågor.

Det gläder mig att vi delar bilden av att tandvårdsreformen är angelägen. Sverigedemokraterna har ju drivit på för att få in den i Tidöavtalet, och jag har inget egenintresse av att förhåla den. Det samarbetspartierna har kommit överens om är att den ska genomföras under mandatperioden, men vi har inte kommit överens om exakt när. Därför vill jag inte lova något som jag sedan kanske måste backa från. Jag kan alltså inte säga något exakt datum, men vi har kommit överens om att detta ska genomföras under mandatperioden. Tydligare än så kan jag inte vara, utan vi får återkomma.

Men, som sagt, vad trevligt att bilden av behovet av en sådan reform delas av flera.

Anf. 42 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Ja, vi är flera som vill se en sådan. Det är också därför det har gjorts en utredning, som man skulle kunna implementera direkt.

Att man inte kan komma så långt på tre veckor kan jag ha viss förståelse för. Men under hela valrörelsen har statsministern sagt att hans alternativ är överens i politiken. Nu ser det dock ut som att det inte fanns så mycket överenskommelse.

Oscar Sjöstedt säger att man inte vill förhåla. Då bör man ta till sig utredningen och lägga förslag på bordet så att denna reform så snabbt som möjligt kan komma folk till del. Jag tror att det var vad de hade förväntat sig av ett sådant vallöfte.

Anf. 43 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag håller med. Jag delar denna bild. Det ska inte vilas på hanen, utan vi kommer att gå framåt med denna reform så snart det bara går och vi kan få med oss de andra tre partierna.

Jag kan inte ta ansvar för vad statsministern sa i valrörelsen, men han har återkommande sagt att de fyra partier som utgör dagens regeringsunderlag är betydligt mer överens än de andra fyra partierna. Detta tror jag att de flesta håller med om.

Anf. 44 ALI ESBATI (V):

Herr talman! I valet lovade de blåbruna partierna en hel massa till folk som redan slet med högre priser på mat, el och transporter. Nu har dessa partier ingått sitt slottsavtal och fått nycklarna till Regeringskansliet. Samtidigt påverkar krisen miljoner svenskar, som har rätt att förvänta sig ett krispaket som tar deras oro på allvar.

Vänsterpartiet ser hur folk kämpar och hur pengarna inte räcker till trots att man vänder på slantarna. Vi har redan presenterat ett antal förslag som skulle kunna ingå i ett sådant paket.

Man kunde införa ett tillfälligt ensamstående tillägg på 500 kronor per månad och barn i barnbidraget, vilket på ett enkelt sätt skulle ge 350 000 föräldrar, ofta i en tajt ekonomisk situation, bättre möjlighet att klara 2023.

Man kunde stärka a-kassan genom att höja golvet och taket och ta bort sänkningen efter 100 dagar, vilket skulle stärka många svårt utsattas ekonomi med några tusenlappar.

Man kunde stärka sjukförsäkringen genom att höja taket i sjukpenningen för arbetssökande och höja ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen.

Man kunde höja försörjningsstödet för att minska risken för svår fattigdom, tillfälligt ge möjlighet till billigare förskola och fritis och halvera biljettpiserna i kollektivtrafiken.

Allt detta kunde man ha fått utrymme till med andra prioriteringar – om man hade brytt sig om fler än sina allra närmaste allierade och uppdragsgivare.

Nu lämnas i stället människor i sticket medan Sverigedemokraterna och deras stödpartier i regeringen myser i kapp över de nyvunna maktpositionerna.

Tydligare än så här kan skillnaderna i svensk politik knappast bli.
(Applåder)

Anf. 45 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Det verkar som att regeringen är osedvanligt obenägen att ta replik på oppositionen.

Jag hade kunnat använda mina sista minuter i budgetdebatten till att prata om den enorma utmaningen för kommunerna, vårdens och skolans finansiering under den här svåra lågkonjunkturen, behovet av att skapa jobb i växande företag så att vi klarar det här och hur detta återigen missas av denna regering, som sviker många av de ideal som borde vara liberala och borgerliga.

Men efter att ha lyssnat på en budgetdebatt präglad av hopplöshet och syndabocksmentalitet, där invandring beskrivs som roten till nästan alla våra problem och lösningen stavas noll invandring och hårdare tag, är det viktigt att någon i denna kammare säger ifrån. Utan invandring hade Sverige varit många tiotusentals företag fattigare, många hundratusentals arbetstillfällen som dessa skapat fattigare och många miljarder i skatteintäkter, som finansministern nu använder, fattigare.

Vi måste börja tala om dem som bidrar till Sverige som företagare, läkare och sjuksköterskor och bär upp vår vård och välfärd och om poliser som skyddar våra invånare och beivrar brott.

När vi talar om integration måste vi se på det med optimism och lösningar – lysande skolor, lysande områden, jobb och företagande – för alla de ungdomar som ska ut på arbetsmarknaden, inte med den här inpyrda hopplösheten och pessimismen. Detta kommer vi i Centerpartiet stå upp för i dessa mörka tider.

Anf. 46 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Jag tänkte ägna mina två minuter åt att prata om det svenska biståndet. Kristdemokraterna har värnat och värnar ett effektivt och generöst bistånd.

Kristdemokraterna har i förhandlingar lyckats avvärja en ganska betydande nedmontering av biståndet. Det resultat som vi har och som ligger i den budget vi nu har lämnat till riksdagen är ett bistånd på en sådan nivå att endast Luxemburg ger mer.

Sedan finns det en förändring av biståndet som jag uppskattar mycket, nämligen att vi ökar träffsäkerheten och stödet till Sveriges mest behövande med den nya inriktningen. OECD och Dac har kritiserat Sverige för att ha alltför många och spretiga mål, vilket har gjort det svårt att överblicka biståndet. Och under de senaste åren har en växande andel av det svenska biståndet slussats via stora multinationella organisationer, med en krympande andel som gått via civilsamhället. Detta ändras nu.

Jag har några ideella styrelseuppdrag vid sidan av mitt förtroendeuppdrag som riksdagsledamot, och ett av de finaste är att sitta i styrelsen för Lepramissionen här i Sverige. Det är en organisation där 87 procent av de insamlade medlen kommer de hjälpbehövande till del. En central del i den biståndspolitik som Sverige ska föra blir nu att ett mer effektivt bistånd genomförs genom att biståndet i större utsträckning förmedlas via Lepramissionen och andra samhällsorganisationer.

Solidariteten och omsorgen om våra medmänniskor är en av grundprinciperna i kristdemokratisk filosofi och politik. Drivkraften bakom partiets engagemang för att skapa ett effektivt och generöst bistånd är ett utslag av detta. Här ser jag ett steg i rätt riktning vad gäller både effektivitet och kontroll, samtidigt som vi gjuter ihop biståndspolitik med handelspolitiken. Det är ett steg i rätt riktning, så jag tycker att vi kristdemokrater ska vara nöjda med vad vi har åstadkommit i de budgetförhandlingar som har genomförts.

Anf. 47 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! I den valrörelse vi nu har lämnat bakom oss har Kristdemokraterna, utöver det starka engagemanget för att misstänkliggöra etniska minoriteter och i övrigt normalisera rasism och högerpopulism, också haft ett mycket starkt fokus på korv. Hans Eklinds partiledare färdades och fotograferades med en enligt uppgift mycket svensk falukorv. Såvitt jag förstod var detta i syfte att understryka att många i Sverige lever i besvärliga dyrtider.

Nu gjorde Kristdemokraterna visserligen inte något märkbart eget avtryck i det avtal som utgör regeringens plattform, men man hade kunnat tänka sig att lite mer skulle synas i budgeten. Nu har den kommit, och det är svårt att skönja något sådant. Särskilt lite sker när det gäller löftena om att möta effekterna av prisökningar på mat och andra basvaror. Alla de barnfamiljer som sliter hårt för att få ekonomin att gå ihop får inte mycket draghjälp av KD så här "post korvfototillfället". Hur känns det en dag som denna, Hans Eklind?

Anf. 48 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Ali Esbati!

Det känns riktigt bra att vi har sett till att bostadsbidraget nu förlängs till barnfamiljer. Sedan ställer jag mig i och för sig frågande till själva beskrivningen att vi inte har lyckats göra avtryck i budgeten. Nu hade jag förvisso bara fem minuter i talartid, men jag ägnade ändå en betydande del av tiden åt att exemplifiera de delar där jag ser en direkt koppling till det som Kristdemokraterna har lyft fram väldigt tydligt under årets valrörelse.

Vi ser att en nationell vårdförmedling nu ska skapas, och där är ökad statlig styrning något som vi efterlyser. En fråga till Ali Esbati skulle kunna vara: Är Vänsterpartiet med på att gå i den riktningen?

Vi har också gjort betydande förstärkningar av vårdens möjligheter att skapa fler vårdplatser över hela landet, inom förlossningsvården och så vidare, så nog finns det kristdemokratiska delar i årets budget som är oerhört tydliga.

Anf. 49 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Jag måste vara ärlig och säga att jag tänkte mer på barnfamiljerna än på Kristdemokraterna när det gäller det som jag bekymrar mig över. Det är intressant att det enda Hans Eklind tar upp som skulle hjälpa dessa barnfamiljer är ett förslag som regeringen inte har genomfört. Det man gör är att förlänga något som fanns förut. Jag tycker också att det är bra att det förlängs, men min fråga var hur man möter de ökade problemen i och med att krisen fördjupas. Jag måste konstatera att jag inte fick något egentligt svar. Det var viktigare att veva runt med påståenden om att det skulle bli bättre och att visa falukorven, men det var inte så mycket som följdes upp efter det.

När det gäller vården kan jag säga att vi i Vänsterpartiet inte tror att en nationell vårdförmedling kommer att väga upp det faktum att många sjuksköterskor och kanske läkare kommer att behöva sägas upp. Så gör vi våra prioriteringar.

Anf. 50 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Jag tror att alla barnfamiljer som följer denna debatt är väldigt glada över att regeringen har skyndat på möjligheten att få ett högkostnadsskydd för elen. Detta betyder oerhört mycket för varje familj som till exempel har förmånen att bo i en villa och som nog gärna vill bo kvar. Både jag och Ali Esbati har säkert läst samma nyheter om folk som faktiskt har tvingats att sälja sina hem därför att de inte klarar av elräkningen.

Vi börjar nu med sänkningen av drivmedelskostnaderna med 1 krona, och sedan ska vi genom reduktionsplikten den 1 januari 2024 se till att både diesel- och bensinpriser sänks rejält. Detta kommer barnfamiljer som skjutsar sina barn till fritidsaktiviteter att tycka är väldigt bra.

I budgeten har vi dessutom införandet av ett fritidskort, så att barn inte ska behöva avstå från fritidsaktiviteter för att portmonnän i familjen inte medger detta. Ovanpå detta har vi reseavdraget, som jag tror är oerhört viktigt för de barn vars föräldrar har en bit att åka till jobbet. Detta frigör också medel för familjen i hemmet.

Anf. 51 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Efter Hans Eklinds inlägg är det lockande att fråga hur man med mindre pengar till bistånd ska klara Ukraina, den akuta matsituationen i världen, de nya klimatkatastroferna och så vidare och hur det ska kunna bli så mycket mer med så mycket mindre. Min fråga gäller dock Hans Eklinds förra inlägg om Sveriges bönder.

Kristdemokraterna har bildat ett bondeförbund och anser sig nu ha en bondepolitik, och då undrar jag något. Vi har ju tillsammans – Kristdemokraterna, Moderaterna och faktiskt Sverigedemokraterna – haft en majoritet för ett tillkännagivande om att öka nödstödet till Sveriges bönder med

en halv miljard, vilket EU har möjliggjort. Varför finns inte detta med i budgeten? Är krisen över nu för Sveriges bönder när det gäller gödsel, foder och diesel? Och varför läggs inget på landsbygdsprogrammet?

Anf. 52 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Jag har förvisso inte vuxit upp på landet själv, men jag har några nära vänner som är lantbrukare. De har varit väldigt tydliga med vad som är toppprioriterat för att kunna klara av att fortsätta att driva lantbruk över huvud taget. Det handlar om att få ned drivmedelspriset och elpriset. Sedan handlar det naturligtvis om att det har stökat till sig rejält med konstgödsel, men det vet jag att Martin Ådahl känner till. På denna punkt måste man ändå säga att regeringen levererar.

Jag lyssnade till Martin Ådahls första inlägg, och jag undrade lite grann. Ska Centern lägga fram en budgetmotion om ett par veckor med förslag på 20 miljarder för att få ned drivmedelspriserna? Det verkar som att Centern helt plötsligt är förkämpar för att få ned drivmedelspriset rejält. Det är inte riktigt den centerpolitik som vi andra har mött här i kammaren eller under valrörelsen.

Anf. 53 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag noterar att Hans Eklind inte svarar på varför man inte lägger fram det som gäller Sveriges bönder. Apropå korv och sminkade grisar finns det grisbönder som har det väldigt tufft just nu. Varför lägger man då inte fram ännu en landsbygdsmiljard till landsbygdsprogrammet, fast vi var överens om det före valet? Varför detta svek?

Eftersom Hans Eklind nu styr över hela frågan till att handla om drivmedelspriser har jag ännu en fråga som gäller Centerpartiets maximala sänkning av skatten på bränslepriser för Sveriges bönder, som vi drog ned till 0 kronor. Nu förlängs det med sex månader – tack för det – men varför permanentas det inte? Jag ska avslöja för Hans att jag också har pratat med en hel del bönder, och de vill ha detta permanent. Det är ju färdigutrett. Och varför får de inte ha gårdsförsäljning av alkohol från sina mikrobryggerier? Är det KD som är emot detta också?

Anf. 54 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Gårdsförsäljning är kanske inte riktigt en fråga för dagens budgetdebatt. Men jag ska ändå svara lite grann på frågorna.

Jag tänker ibland att vi i Sverige kanske inte har den finanssektor som man har i London och England, och vi har inte oljan som norrmännen. Men vi har en produktion i industrin, i skogen, i jordbruket och i gruvorna.

Det som jag känner att vi nu har fått plats i Sverige är en regering som lägger fram en budget med hjärta för hela Sverige. Vi har haft en situation i Sverige där Trafikverket har dragit ned hastigheten på vägsträckor. Varför? Jo, därför att vägunderhållet inte har skötts på ett korrekt sätt.

I denna budget som du har tagit del av i dag, Martin Ådahl, ser du att det ryms så många saker. Nedsättningen av skatten på diesel för jord- och skogsbruk är för ett halvår. Men vi får väl se vad som händer. Det finns fortfarande ett handlingsutrymme fram tills den löper ut.

Sedan tycker jag att vi har stärkt infrastrukturen med just bredbanden. Jag vill bara poängtera att den också finns med i denna budget.

Anf. 55 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Hans Eklind för att han lyfte fram perspektivet med internationell solidaritet och vikten av svenskt bistånd. Men det är ändå lite beklagligt att när man väljer att överge enprocentsmålet i biståndet gör man det i något slags whataboutism om vad andra gör. Men det handlar om den svenska politiken, och det är den som vi ansvarar för. Bara för att andra inte gör tillräckligt är ingen ursäkt för att vi inte ska göra det som vi kan.

Sedan låter det kanske lite bra att man ska dra ned på stödet till FN-organisationerna. Men väldigt mycket av det som de gör står för själva ryggraden i systemet – infrastrukturen – för att också de andra ska kunna nå ut med sina hjälpinsatser.

Kristdemokraterna var väldigt tydliga före valet om att stå upp för enprocentsmålet i biståndet. Detta är därför ett flagrant löftesbrott. Hur kunde de gå med på att gå ifrån enprocentsmålet?

Anf. 56 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Kanske var en av de bidragande orsakerna att vi fick till någonting som faktiskt svarade på frågan vad och inte bara hur. Alltså: Hur mycket pengar är en fråga. Men vad vi kan göra med dessa pengar är en annan fråga.

Vi Kristdemokrater tycker att vi fick till en bra kompromiss. Givet det ingångsvärde som fanns i förhandlingarna tycker jag att det är en stor framgång. Men vi har också nu sett till att vi har en 8-procentsgräns för hur mycket av biståndet som kan avräknas.

Jag kan skicka tillbaka en fråga till Janine Alm Ericson. Är ni nöjda med den situation som har varit? Vi vet att regeringen drog ned med 18 procent för innevarande år i samband med Ukrainakrisen. Civilsamhällets organisationer fick en minskning med 38 procent utan någon som helst förvarning. Är det bra biståndspolitik? Det har skett saker och ting, inte bara kring summan utan också kring sättet att styra biståndspolitik som jag som kristdemokrat är nöjd med.

Anf. 57 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det är väldigt bra att Kristdemokraterna har fått in 8-procentsgränsen. Men de har fortfarande svikit enprocentsmålet.

Hans Eklind hänvisar till vad som hände i och med kriget i Ukraina. Då satt inte vi i regeringen. Vi hade inget ansvar för den politiken. Vi var väldigt tydliga med att de stora avräkningar som gjordes då verkligen inte borde göras, eftersom vi som ett rikt land nära Ukraina har möjlighet att hjälpa dem utan att dra så stora resurser från de allra mest fattiga och utsatta.

Det är ändå bra att vi får ett väldigt tydligt svar från Kristdemokraterna här om att det är okej med ett löftesbrott när det gäller ett väldigt viktigt vallöfte om det sedan passar den egna politiken och verkligheten bättre. Jag hoppas att väljarna, som såg Kristdemokraterna som garanten för att enprocentsmålet skulle vara kvar, kommer ihåg det.

Anf. 58 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Fram till den dag då Kristdemokraterna samlar 50 procent plus 1 och vi har egen majoritet i denna riksdag tror jag absolut att man

ska tänka på väljarna som om väljarna tänkte på det vis som Janine Alm Ericson nu gav uttryck för. De väljare som har röstat på Kristdemokraterna har röstat för en stark röst för svenskt bistånd, och det är precis det som de har fått i förhandlingarna.

Vi har sett till att biståndet nu gör nytta för det allra viktigaste. Vi har sett till att biståndet ligger på en bra mycket högre nivå än vad det hade gjort om Kristdemokraterna inte hade varit närvarande.

Nu ges det också möjlighet för oss att inom denna regerings ram se till att biståndet till FN:s hjälporganisation för Palestina blir fryst. De gör inte ett dugg nytta där nere. Islamic Relief är full av islamism. Det är en jude-retorik som är rent skrämmande som ledande företrädare där har gjort sig skyldiga till. Det är också en organisation som vi ska se över så att vi också kan frysa bistånd till de organisationer som inte gör nytta eller som inte är lämpliga. Sedan ska vi använda de organisationer som kan göra skillnad på riktigt.

Anf. 59 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Den gröna omställningen måste inte bara ske; den måste också vara rättvis. Miljöpartiet har konsekvent under de senaste åren förespråkat att staten främst ska ge stöd till dem som har drabbats hårdast av ökade kostnader utan att för den skull ge upp i fråga om klimatmålen. När priserna på bränsle och el ökar behövs stöd i synnerhet till dem som lever nära sina ekonomiska marginaler och till dem som drabbas hårt för att de saknar alternativa transportmedel till bilen.

För de pengar som regeringen nu sänker bränsleskatten med skulle man i stället ha kunnat ge alla boende på landsbygden nästan 5 000 kronor mer i plånboken. Det hade nog många uppskattat mer än en prissänkning på bensinen med 14 öre. Inte minst hade klimatet uppskattat det. Nu går i stället den största delen av dessa pengar till människor i och runt våra storstäder som tar bilen trots att alternativen är många.

Regeringen säger sig värna utbildning och att alla ska ha goda chanser i livet. Men kulturen vill man nu göra till en klassfråga genom att införa inträdesavgift på museer, ta bort stöden till kulturskolan och minska anslagen till folkbildningen. Också läsningen, som vi alla vet är väldigt viktig för många av livets färdigheter, åker på en nit genom att stödet till bemanade skolbibliotek dras in. Allt detta gör regeringen mot en kultursektor som fortfarande befinner sig i sviterna efter pandemin.

Att välfärden i många delar går på knäna har knappast undgått regeringen. Dagligen kommer larm om undermålig förlossningsvård och utmattade sjuksköterskor. För varje budget som inte på riktigt försöker åtgärda detta problem sjunker kvaliteten i vård och omsorg. Tyvärr kan vi nu lägga ytterligare en sådan budget till handlingarna, för detta är inte en budget för Sverige som håller ihop.

Anf. 60 CARL B HAMILTON (L):

Fru talman! Jag tog tidigare upp en fråga som jag är väldigt bekymrad över och har funderat väldigt mycket över, nämligen hur det socialdemokratiska arbetarepartiet har kunnat sitta vid makten i så många år med så många dugliga personer, och ändå har arbetslösheten släppts upp till 7–8 procent. Jag kan säga att det är ett underbetyg. Men egentligen är jag inte så intresserad av att betygsätta på det sättet utan mer få en diskussion

om varför det har blivit så i detta land som annars är så välorganiserat och genomorganiserat. Hur blev det så här, och vad kan vi göra åt det? Jag menar nämligen att vi måste återkomma till den frågan och inte bara diskutera hur mycket pengar som ska gå till välfärden och det ena och det andra på den finansiella sidan.

Vi i Liberalerna har ju ett stort intresse för skolan, och vi har lagt fram ett antal förslag: fler speciallärare, specialpedagogiska insatser, vidareutbildning för lärare, trygghet och studiero i skolan genom att man får bort stöket, fler och nya läroböcker samt uppföljning av skolans kvalitet – vilket ju har varit en stor fråga under senare tid – och vad Skolinspektionen kan göra därvidlag. Vi har även förslag om vinster i friskolan.

Jag menar att det nu får vara slut på det här att arbetslösheten på något sätt, i alla fall för mig som följer debatten, verkar ha förvisats till något slags andraposition. Så kan det inte vara. Den har legat på första platsen i många decennier, och vi ska tillbaka dit.

Anf. 61 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Carl B Hamilton, för att du har återinträtt i budgetdebatterna och för att du talar om väldigt viktiga frågor, nämligen arbetslöshet, arbetsmarknad och människor som står utanför!

Socialdemokraterna och Liberalerna har vid olika historiska tillfällen haft ett bra samarbete. Även under den förra regeringsperioden hade vi ett ekonomiskt samarbete med Liberalerna, och jag vet att Liberalerna är engagerade i frågan om att både bekämpa utanförskap och se till att människor kommer i arbete.

Jag tog upp frågan om arbetslösheten i mitt anförande, för jag ser att vi nu är på väg in i en lågkonjunktur. Vi klarade visserligen pandemin hyggligt bra vad gäller arbetsmarknaden; vi kom ut starkare än innan. Vi såg också att långtidsarbetslösheten började betas av. Nu går vi dock mot sämre tider, och då finns risken att arbetslösheten biter sig fast. Då är frågan: Vilka är det som är arbetslösa? Jo, det är de med för dålig utbildning eller för låga kvalifikationer för arbetsmarknaden. Därför menar jag att det är fel läge att dra in 1 ½ miljard på arbetsmarknadspolitiken och 20 000 utbildningsplatser i Kunskapslyftet.

Anf. 62 CARL B HAMILTON (L) replik:

Fru talman! Precis som Mikael Damberg exemplifierade med tror jag att det är strukturfrågorna man måste fokusera på. Det hjälper inte att öka efterfrågan allmänt i ekonomin, som man kanske kunde på den tiden när utbildningsnivån var enklare och mindre differentierad mellan olika personer.

Om vi tillsammans kan få ett ökat intresse för strukturreformer som leder till ökad sysselsättning – ja, sysselsättningen är ju redan god, så jag ska väl i stället säga minskad arbetslöshet – tror jag att det vore väldigt värdefullt. Jag och mitt parti fokuserar framför allt på reformer på skolans och utbildningens område i detta sammanhang.

Anf. 63 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag tar gärna upp den kastade handsken och säger att det är en spännande diskussion som vi gärna för tillsammans med Liberalerna och andra partier, det vill säga hur vi håller fokus på att människor kommer

i arbete och hur vi genomför strukturreformer som har med kunskap att göra så att människor kommer närmare arbetsmarknaden.

Jag är orolig för att budgeten tyvärr drar ned på de områden som verkligen behövs nu när vi går in i en lågkonjunktur. Jag är också lite orolig för att det stora omställningsavtal på arbetsmarknaden som parterna har slutit kanske inte genomförs. Jag tror att det är en nyckel till ett fungerande arbetsliv. Jag tror att det är den största strukturreformen vi har gjort, och vi kommer att vara världsledande på omställning på arbetsmarknaden. Men då bör regeringen inte gå in och pillar i det omställningsstöd som parterna och den tidigare regeringen backade upp; jag tror att det vore väldigt olyckligt för utvecklingen av förtroendet mellan arbetsmarknadens parter och regeringen.

Anf. 64 CARL B HAMILTON (L) replik:

Fru talman! Jag avstår från att säga mer.

Anf. 65 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik men blev lite överraskad över innehållet i Carl B Hamiltons anförande. Jag började stundtals fundera över om Carl B Hamilton inte hade noterat att Liberalerna under den förra mandatperioden var med och lade fram budgetar som skulle lösa de här problemen. Det var konstigt.

Det blev ännu lite konstigare, måste jag nog ändå säga, när de insatser som Carl B Hamilton nämner vore bra är sådana som man skär ned på i den här budgeten. Det blir mindre satsningar på arbetsmarknadspolitiken och mindre satsningar på den yrkesinriktade utbildningen. Man skär också ned på folkbildningen, som gör en stor insats när det gäller att vuxna ska kunna komma närmare arbetsmarknaden. Jag undrar hur det går ihop med Carl B Hamiltons anförande.

Anf. 66 CARL B HAMILTON (L) replik:

Fru talman! Man kanske inte ska ha Ali Esbati som rättesnöre för vad som är konstigt och inte konstigt.

Ärligt talat: Arbetsmarknadspolitiken har förlorat i kraft. Den har förlorat i effektivitet. Det är inte så lätt som det kanske var på Gunnar Strängs tid, det vill säga att man får fler människor i arbete och minskad arbetslöshet om man anslår mer pengar till arbetsmarknadspolitiken. Som vi har sagt här tidigare är det mycket mer komplicerade mekanismer som förklarar varför människor inte är i arbete. Det är en svårare uppgift, helt enkelt. Det är väl svaret på den frågan.

När det gäller att vi skulle dra ned på en massa saker tycker jag att det som kanske är mest kontroversiellt och samtidigt kanske viktigast är detta med att stärka uppföljningen av skolornas kvalitet och vinster i friskolor. Hela den diskussionen får vi fortsätta med.

Anf. 67 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Carl B Hamilton och jag är åtminstone överens om att det inte är som på Gunnar Strängs tid. Där kan vi vara eniga.

Om det nu är så att Carl B Hamilton och hans parti har börjat komma till en del insikter om problemen med den unikt marknadiserade svenska

skolan är det förstås glädjande, men vi ser ingenting av det – eller några andra reformer på skolans område – i den budget vi debatterar. Jag skulle med glädje börja skönja effekterna av en sådan omorientering, om den nu är på riktigt, i kommande förslag från den här regeringen – eller i oppositionen mot kommande förslag från den här regeringen.

Anf. 68 CARL B HAMILTON (L) replik:

Fru talman! Vi har för länge sedan kommit till insikt om skolans problem och möjligheter, och antagligen på ett djupare och mer omfattande plan än vad Vänsterpartiet någonsin har gjort. Jag känner mig därför inte riktigt träffad.

Anf. 69 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag kunde inte motstå tillfället att begära replik på min före detta lärare och professor. Jag uppskattar den kloka ton han har här i kam-maren.

Jag har två frågor. Den ena handlar om den mycket drastiska nedskärningen av medel till matchning för arbetslösa, vilket flera andra har varit inne på. Det pågår en process för att reformera Arbetsförmedlingen. Sist man gjorde en sådan drastisk nedskärning skapade det huller om buller en väldigt stor oreda, och jag fruktar att det ska göra det igen.

Den andra frågan gäller någonting som Carl B Hamiltons företrädare, Mats Persson, förde fram under hela valrörelsen när man diskuterade pensionerna. Han sa att vi sänker för garantipensionärerna och för dem som har det sämst, medan Liberalerna sänker för alla. Utan Liberalerna får alla ingenting. Då svarade vi i Centerpartiet att vi stöder den skattesänkningen på pensioner. Vi stöder det tillkännagivandet från riksdagen. Vi är beredda att göra den skattesänkningen på alla pensioner i det här tuffa läget. Men till vår stora överraskning finns den över huvud taget inte med i den här budgeten.

Anf. 70 CARL B HAMILTON (L) replik:

Fru talman! Jag är inte insatt i frågan om beskattningen av pensioner, så jag kan inte svara på den frågan.

Beträffande reformer av Arbetsförmedlingen är det en gammal sorg-lustig – eller inte lustig, utan det är en sorglig – historia. Det haveri beträffande Arbetsförmedlingens funktion eller resultatet av Arbetsförmedlingens verksamhet som man kan se om man tittar tillbaka på en 10–15-års-period är en viktig och allvarlig orsak. Det har inte lyckats. Vi åker från Sverige till Australien för att se hur de gör, men förr åkte man snarare till Sverige och Europa från Australien för att se hur man skulle göra. Det är ett grundläggande fel som har utvecklats. Med den bristfälliga kunskap jag har kan jag inte reda ut den situationen.

Anf. 71 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag uppskattar Carl B Hamiltons ödmjukhet inför dessa frågor eftersom jag vet att han har en mycket djup kunskap om många ekonomiska spørsmål. Jag vill ändå som ett sista medskick säga att det kommer att bli väldigt stora problem om man utan någon ordentlig plan gör de här drastiska nedskärningarna. Även de bästa planer

från Australien och från andra håll, med noggrant kontrollerade aktörer som levererar resultatbaserat och som faktiskt – till skillnad från den gamla politiken – har gett bra resultat de senaste åren för de arbetslösa, kan då bli chockade och går då tyvärr kanske inte att genomföra.

Anf. 72 CARL B HAMILTON (L) replik:
Fru talman! Jag avstår från replik.

Debatten med anledning av budgetpropositionens avlämnande var härmed avslutad.

Budgetpropositionen bordlades.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollen för den 11, 12, 14, 15, 17 och 18 oktober justerades.

§ 3 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde
att *Martin Melin* (L) inträtt som ersättare för *Joar Forssell* (L) under tiden för hans ledighet den 31 oktober 2022–30 april 2023,
att *Anette Rangdag* (SD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Josef Fransson* (SD) under tiden för hans ledighet den 12 november–12 december och
att *Marcus Andersson* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Erik Ezeilius* (S) under tiden för hans ledighet den 14 november 2022–14 maj 2023.

§ 4 Avsägelser

Tredje vice talmannen meddelade
att *Daniel Filipsson* (M) avsagt sig uppdraget som ersättare i riksdagen,
att *Nike Örbrink* (KD) avsagt sig uppdraget som ersättare i riksdagen,
att *Rasmus Ling* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot i riksdagsstyrelsen,
att *Karin Enström* (M) avsagt sig uppdraget som ersättare i riksdagsstyrelsen,
att *Annika Hirvonen* (MP) avsagt sig uppdraget som ersättare i riksdagsstyrelsen och
att *Mattias Karlsson* i Luleå (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

Tredje vice talmannen meddelade

att Socialdemokraternas partigrupp anmält Marcus Andersson som suppleant i försvarsutskottet under Erik Ezelius ledighet och Jim Svensk Larm som suppleant i arbetsmarknadsutskottet under Patrik Lundqvists ledighet,

att Sverigedemokraternas partigrupp anmält Anette Rangdag som suppleant i finansutskottet, i skatteutskottet, i miljö- och jordbruksutskottet, i näringsutskottet och i arbetsmarknadsutskottet under Josef Franssons ledighet,

att Moderaternas partigrupp anmält Jan Ericson som ersättare i riksdagsstyrelsen,

att Miljöpartiets partigrupp anmält Annika Hirvonen som ledamot i riksdagsstyrelsen samt

att Liberalernas partigrupp anmält Juno Blom som suppleant i utrikesutskottet samt Martin Melin som suppleant i skatteutskottet, i utrikesutskottet, i försvarsutskottet, i kulturutskottet och i EU-nämnden under Joar Forssells ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i riksdagsstyrelsen
Annika Hirvonen (MP)

suppleant i utrikesutskottet
Juno Blom (L)

ersättare i riksdagsstyrelsen
Jan Ericson (M)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 8 november 2022–30 april 2023* till

suppleant i skatteutskottet
Martin Melin (L)

suppleant i utrikesutskottet
Martin Melin (L)

suppleant i försvarsutskottet
Martin Melin (L)

suppleant i kulturutskottet
Martin Melin (L)

suppleant i EU-nämnden
Martin Melin (L)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 12 november–12 december* till

suppleant i finansutskottet
Anette Rangdag (SD)

suppleant i skatteutskottet
Anette Rangdag (SD)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Anette Rangdag (SD)

suppleant i näringsutskottet
Anette Rangdag (SD)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Anette Rangdag (SD)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 14 november 2022–14 maj 2023* till

suppleant i försvarsutskottet
Marcus Andersson (S)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 8 november 2022–29 oktober 2023* till

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Jim Svensk Larm (S)

§ 6 Anmälan om ordförande i utskott

Tredje vice talmannen anmälde att *Jessica Rosencrantz* (M) valts till ordförande i socialförsäkringsutskottet från och med den 25 oktober.

§ 7 Anmälan om ersättare för gruppledare för partigrupp

Tredje vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas partigrupp anmält *Linda Lindberg* som förste ersättare för gruppledare för partigrupp och *Tobias Andersson* som andre ersättare för gruppledare för partigrupp från och med den 25 oktober.

§ 8 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 10 november kl. 14.00*.

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktrapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM3 Europeisk mediefrihetsakt *COM(2022) 457* till konstitutionsutskottet

2022/23:FPM4 EU:s ståndpunkt vid översyn av regelverket för exportkrediter för förnybara energikällor, begränsning av anpassning till klimatförändringar samt vattenprojekt *COM(2022) 455* till näringsutskottet

2022/23:FPM5 EU:s ståndpunkt vid översyn av regelverket för exportkrediter *COM(2022) 456* till näringsutskottet

2022/23:FPM6 Förordning om horisontella cybersäkerhetskrav för produkter med digitala inslag *COM(2022) 454* till trafikutskottet

2022/23:FPM7 Nytt direktiv om produktansvar *COM(2022) 495* till civilutskottet

2022/23:FPM8 Direktiv om skadeståndsansvar gällande artificiell intelligens *COM(2022) 496* till civilutskottet

2022/23:FPM9 Rådsrekommendation om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer social inkludering *COM(2022) 490* till socialutskottet

2022/23:FPM10 Ungdomshandlingsplan 2022–2027 för att involvera unga i EU:s yttre åtgärder *JOIN(2022) 53* till utrikesutskottet

§ 10 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till utbildningsutskottet:
RiR 2022:22 Statens insatser för likvärdig betygssättning – skillnaden mellan betyg och resultat på nationella prov

§ 11 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2022/23:7–10 till finansutskottet

§ 12 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Finansutskottets betänkande
2022/23:FiU9 Riksrevisorns årliga rapport 2022

Skatteutskottets betänkande
2022/23:SkU5 Leveranser av fartygsbränsle till havs i vissa fall

Näringsutskottets betänkande
2022/23:NU5 Protokoll om privilegier och immunitet för den enhetliga patentdomstolen

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.35 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

Svar på interpellationer

§ 13 Svar på interpellation 2022/23:1 om Magnitskijsanktioner mot ansvariga för Kara-Murzas fängslande

Anf. 73 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Kerstin Lundgren har frågat huruvida jag, mot bakgrund av de ryska myndigheternas förräderianklagelser mot den oppositionelle politikern Vladimir Kara-Murza och dennes frihetsberövande i april 2022, är beredd att driva på för att EU snarast ska införa Magnitskijsanktioner mot de ansvariga för processen mot Kara-Murza samt är beredd att tillsammans med likasinnade länders regeringar driva att EU ska kräva Kara-Murzas omedelbara frigivande.

Regeringen är djupt bekymrad över de ryska myndigheternas agerande gentemot Kara-Murza. Han har uppvisat ett stort personligt mod i sin kritik av Putins regim och de kränkningar av mänskliga rättigheter som begås mot den egna befolkningen i Ryssland, vilket också den 10 oktober ledde till hans förärande av Václav Havel-priset för mänskliga rättigheter av Europarådets parlamentariska församling.

Utsänd svensk diplomatisk personal i Moskva följer rättsprocessen mot Kara-Murza noggrant och var även på plats vid den häktesförhandling som hölls i Moskvastadsdomstol den 24 oktober, då Kara-Murzas överklagande gällande förlängningen av hans häktningstid avsågs.

Den 7 december 2020 antog EU:s råd för utrikesfrågor ett rådsbeslut och en förordning som inrättade en global sanktionsregim mot allvarliga kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna. I början av mars 2021 beslutades de första fyra listningarna, och senare samma månad beslutades att föra upp ytterligare 15 namn på listan. Totalt är numera 22 personer och enheter listade under sanktionsregimen. Samtliga dessa listningar ska nu genomgå en översyn före den 8 december. Sverige engagerar sig aktivt i diskussioner om tillämpningen av sanktionsregimen och anser att denna ska användas som ett effektivt, rättssäkert och trovärdigt verktyg för EU:s gemensamma politik för att värna de mänskliga rättigheterna.

Vi fortsätter att följa utvecklingen i Ryssland och processen mot Kara-Murza och utesluter i nuläget inga åtgärder inom befintliga sanktionsregimer. Sverige är och kommer fortsatt att vara drivande i EU för att mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer ska förbli givna beståndsdelar i EU:s politik gentemot Ryssland.

Sverige kommer också att fortsätta att regelmässigt ta upp kränkningar av och övergrepp mot de mänskliga rättigheterna i internationella forum såsom FN:s råd för mänskliga rättigheter, FN:s generalförsamling och

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE. Vid OSSE:s ordförandeskonferens som hölls i Warszawa den 26 september–7 oktober fördömde Sverige tydligt ryska myndigheters brott mot mänskliga rättigheter såväl i Ryssland som i Ukraina. Konferensen samlade 1 500 deltagare i form av civilsamhällesrepresentanter, regeringsföreträdare och fristående experter och ersatte det Human Dimension Implementation Meeting, HDIM, som inte har kunnat genomföras de senaste två åren på grund av rysk blockering.

Prot. 2022/23:16
8 november

Svar på
interpellationer

Anf. 74 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Tack för svaret, utrikesministern, och välkommen till kammaren för den första interpellationsdebatten under denna mandatperiod! Det är naturligtvis viktigt att då lyfta fram mänskliga rättigheter och dem som står upp för frihet och demokrati i många länder, också det ryska folket i Ryssland som i dag är så starkt förtryckt.

En person som många har träffat här i Sverige, Vladimir Kara-Murza, är en modig, frispråkig rysk medborgare som till skillnad från många andra har valt att inte lämna landet. Han har trots risker valt att stanna kvar för att visa att han står upp för sin åsikt mot förtrycket när förtrycket attackerar.

Kara-Murza har upplevt förtryck tidigare. Han var en av de närmaste medarbetarna till den mördade oppositionsledaren Boris Nemtsov och har två gånger överlevt förgiftningar under sin tid i Moskva, både 2015 och 2017. Nu finns det tydliga rapporter som säger att FSB var ansvariga för förgiftningsattackerna. Vi vet alltför väl att det inte är första gången som detta har inträffat i Ryssland eller Europa.

Kara-Murza greps än en gång, i april, som utrikesministern också konstaterade. På sedvanligt sätt har en politisk rättsprocess ägt rum där den ena anklagelsen har lagts till den andra, nu senast för förräderi.

Han är också anklagad för att ha samarbetat med Natoländer. Vi vet ju att han har funnits i flera av våra europeiska länder. Han är också aktiv och jag tror till och med medborgare i Storbritannien. Det är ju inte konstigt att han har en sådan koppling. Men man har från Kreml valt att så tydligt attackera honom som en av de modiga frispråkiga oppositionella som har vågat kritisera kriget i Ukraina och kalla det för vad det är, ett krig.

Därför är det viktigt att Sveriges röst nu kan vara tydlig, och jag hör att utrikesministern säger att man inte utesluter några åtgärder. Men det vore väldigt välkommet om utrikesministern kunde ta initiativ till och ledning för att samla likasinnade och arbeta för att få Magnitskijsanktioner gentemot de 13 personer som finns på en lista som ansvariga för Kara-Murzas gripande, domstolsprocesser och så vidare, för här fungerar inte rättssväsendet. Han är en typisk politisk samvetsfånge, och vi måste vara beredda att stå upp för politiska samvetsfångar och föra deras talan. Sverige borde vara en röst för deras skull.

Vill utrikesministern faktiskt gå den vägen?

Anf. 75 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Tack, Kerstin Lundgren, för de vänliga orden och också för en interpellation i ett ämne som är så pass allvarligt som detta! Jag har själv träffat Vladimir Kara-Murza i flera sammanhang, både här i riksdagen och naturligtvis också i Strasbourg vid sessioner med Europarådets

parlamentariska församling, där ju interpellanten Kerstin Lundgren själv har tjänstgjort.

Från regeringens sida följer vi den inrikespolitiska situationen i Ryssland väldigt nära. Det ryska styret har sedan den fullskaliga invasionen i Ukraina i februari snabbt gått i en alltmer auktoritär riktning som återspeglar sig på flera olika sätt. Med ett redan tidigare ytterst begränsat demokratiskt utrymme erbjuds nu i praktiken ingen plats för något kanaliserat politiskt motstånd över huvud taget.

Det civila samhället står under en enorm press, inte minst efter antagandet av ett antal lagar i mars som gjorde det straffbart att sprida vad som då kallades för falska nyheter om den ryska armén såväl inom landets gränser som utanför dessa. Ryska myndigheter har också stoppat sändningarna från det fåtal oberoende tv- och radiostationer som finns kvar i landet och har dessutom utvisat journalister som jobbar och rapporterar för utländsk press.

Kara-Murza hör till den grupp av modiga ryssar som fortfarande vågar göra sin röst hörd i protest mot de otaliga brott och övergrepp som ryska myndigheter utsätter sina egna medborgare för samt de krigsbrott som oupphörligen begås i Ukraina.

Med Václav Havel-priset sällar han sig också till den illustra skara som inom loppet av bara några månader har fått ett välförtjänt internationellt erkännande för sitt arbete och moraliska ställningstagande i Ryssland. Där finns inte minst organisationen Memorial, som är en av årets mottagare av Nobels fredspris.

Det är viktigt att Sverige och EU fortsätter att följa utvecklingen i Ryssland och processen mot Kara-Murza likaväl som processen mot andra oppositionella. Sverige kommer som sagt att fortsätta att vara drivande i Europeiska unionen för att mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer ska förbli givna beståndsdelar i EU:s politik gentemot Ryssland. Och den globala sanktionsregimen mot allvarliga kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna är ett verktyg i detta arbete.

Anf. 76 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för de kommentarerna! Vi är helt eniga om hur tillståndet är i Ryssland. För det civila samhället existerar ingen frihet. För enskilda ryska medborgare existerar ingen frihet. Detta är naturligtvis fullkomligt förödande för Rysslands utveckling på sikt.

Precis som utrikesministern säger är Kara-Murza en i en grupp av modiga ryssar som vågar göra sin röst hörd. Men, utrikesministern, skulle det inte vara väldigt bra om Sverige, precis som Kara-Murza och andra modiga ryssar, är berett att göra sin röst hörd för just Magnitskijsanktioner för att inte strafffrihet ska råda för dem som använder systemet för att förtrycka och för att fängsla det fria ordet? Vore det inte rimligt att Sverige är berett att stå upp för och kräva omedelbar frigivning av Kara-Murza? Jag är övertygad om att ett antal andra länder också skulle vara beredda att göra det. Det handlar om att införa Magnitskijsanktioner mot de ansvariga för en sådan här process.

Jag tror inte att utrikesministern tror att Kreml lyssnar på uttalanden om att vi följer utvecklingen. Det påverkar inte och ändrar inte. Det krävs mer. Därför är det viktigt att utrikesministern är beredd att göra det som jag har hört att Kanadas utrikesminister har varit beredd att göra: gå för

Anf. 77 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag nämnde tidigare att det civila samhället i Ryssland bekämpas på en mängd olika sätt. Undersökningar pekar på att över 19 000 människor har arresterats för att de har protesterat mot Rysslands aggression mot Ukraina. Hundratusentals unga ryssar såg ingen annan möjlighet att visa sitt missnöje än att med fötterna lämna landet av rädsla för att mobiliseras till armén.

Sverige fortsätter att bidra till att främja en demokratisk utveckling i Ryssland med stärkt yttrandefrihet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, till och med under dessa mycket svåra omständigheter som råder. För att inför det ryska civilsamhället liksom gentemot ryska myndigheter markera den vikt som Sverige tillmäter de här frågorna närvarar utsänd personal vid vår ambassad i Moskva och generalkonsulatet i Sankt Petersburg som sagt också regelbundet vid olika rättegångar mot demokrati- och människorättsförsvare, till exempel Aleksej Navalnyj och, naturligtvis, den ryske historikern Jurij Dmitrijev.

Sverige kommer också, som sagt, att fortsätta att regelmässigt ta upp kränkningar av och övergrepp mot de mänskliga rättigheterna i internationella forum, såsom FN:s råd för mänskliga rättigheter, FN:s generalförsamling och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.

Anf. 78 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Det är bra att man följer, och det är bra att man försöker stötta. Men det finns de som ändå hoppas på att det ska finnas röster som är beredda att inte bara göra som vanligt utan faktiskt också se till att sanktionsmöjligheten utnyttjas. I de här fallen angriper man tydligt det fria ordet, yttrandefriheten och oppositionella, de som vågar säga sin mening. Om vi inte står upp när de fängslas, om vi bara följer och om vi inte är beredda att ta lead för att införa sanktioner märker de andra i det ryska samhället att det inte är någon som bryr sig. Man bara talar och gör som vanligt.

Därför är det viktigt att göra slag i saken och försöka hitta allianser – med baltiska stater, Storbritannien och Kanada. Det handlar om att jobba med ett antal för att sedan, som ministern kan göra, ta upp det i EU och arbeta för Magnitskijsanktioner. Det handlar om att lyfta fram den frågan. Det skulle höras i Moskva, och det skulle höras hos Kara-Murza och hos andra som hoppas på en ny framtid för det ryska folket i frihet.

Anf. 79 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Först och främst vill jag tacka Kerstin Lundgren så mycket för en viktig och angelägen interpellation. Som har framgått av debatten är detta ett ämne som vi är väldigt förenade kring. Det är oerhört angeläget att människor som vågar stå upp även i dessa väldigt mörka och onda tider i Ryssland får allt det stöd och den hjälp som de behöver få från oss som bebor den demokratiska världen.

Inget politiskt styre eller samhälle har rätt att neka sina medborgare rätten att tala och tänka fritt. Vladimir Kara-Murza är en i raden av modiga röster i Ryssland som vill protestera mot sakernas tillstånd i landet och

som har fått betala ett mycket högt pris för detta. Därom är jag och Kerstin Lundgren helt eniga.

Jag och den regering som jag ingår i kommer alltid att försvara de demokratiska principerna i samtal med ryska företrädare och stå för en gemensam EU-politik där mänskliga rättigheter påverkar hur vi förhåller oss till Ryssland.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellationerna 2022/23:8 och 16 om situationen i Iran

Anf. 80 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Håkan Svenneling har frågat mig om jag avser att kalla upp Irans ambassadör till Utrikesdepartementet. Vidare frågar han om jag avser att verka för ökade riktade sanktioner mot de ansvariga i den iranska regimen och för att ansvariga ställs till svars för sina brott mot mänskliga rättigheter. Slutligen undrar han om jag avser att avbryta de avtal som tecknades mellan Sverige och Iran 2017. Alireza Akhondi har frågat mig vad jag och regeringen avser att göra för att göra svenskiranernas röst hörd, hur vi ska se till att den iranska regimen får stå till svars för Irans brott mot mänskligheten och om regeringen avser att ändra de landbeskrivningar som ligger till grund för bedömningen av verkställighetshinder vid utvisningar.

Jag delar Håkan Svennelings och Alireza Akhondis oro över utvecklingen i Iran och den mycket allvarliga situationen för mänskliga rättigheter i landet. Regeringen fördömer kraftfullt iranska myndigheters våld mot fredliga demonstranter. Sverige och övriga EU har uttryckt ett tydligt stöd för de iranier och inte minst de kvinnor som nu fredligt demonstrerar för sina mänskliga rättigheter. Detta har framförts i publika uttalanden såväl som i direkta kontakter med iranska företrädare.

UD har frekventa kontakter med den iranska ambassadören då en mängd frågor tas upp, inklusive den pågående händelseutvecklingen i Iran.

Den 17 oktober beslutade EU om riktade sanktioner mot personer som bär ett ansvar för våldet mot demonstranter. Tillsammans med övriga EU ser vi kontinuerligt över de verktyg som finns för att bemöta Irans agerande. Diskussioner pågår nu om möjligheten att införa ytterligare sanktionslistningar, med anledning av den fortsatt brutalt våldsamma hanteringen av demonstrationerna. Sverige är aktivt pådrivande i denna process.

EU har i sina uttalanden om situationen i Iran också tydligt uttryckt krav på ansvarsutkrävande och på en trovärdig utredning av Mahsa Jina Aminis död och av det dödliga våldet mot demonstranter. I FN:s generalförsamling diskuteras nu den årliga resolutionen om situationen för mänskliga rättigheter i Iran. Sverige deltar genom EU aktivt i detta och verkar för tydliga skrivningar om den senaste tidens händelser. EU är också aktivt i frågan inom FN:s råd för mänskliga rättigheter. Diskussioner pågår nu om vad som kan göras inom ramen för rådet med anledning av den kritiska situationen i Iran.

De fem överenskommelser som slöts mellan Sverige och Iran 2017 är inte juridiskt bindande avtal utan gemensamma avsiktsförklaringar om en

ambition att utveckla samarbeten på olika områden, så kallade *memoranda of understanding*. Bland annat rörde det vägtransport, forskning och högre utbildning och att stärka kvinnors egenmakt. Överenskommelserna hantearas på svensk sida av sakansvariga departement, inte av UD.

Jag kan dock konstatera att mycket begränsat faktiskt samarbete har skett inom ramen för dessa överenskommelser, inte minst på grund av den negativa utvecklingen i Iran. I ljuset av den nuvarande situationen är det inte heller aktuellt att verka för att nya samarbeten av denna typ ska vidareutvecklas.

Det kan vara värt att notera att viss aktivitet har skett på området att verka för att stärka kvinnors egenmakt i Iran, bland annat genom program som letts av Svenska institutet, men också detta har tyvärr avstannat.

Slutligen frågan om underlag för bedömning av verkställighetshinder i tillämpning av beslut om utvisning. Migrationsverket ansvarar för prövningen av om det föreligger verkställighetshinder i enlighet med utlänningslagen. Alla ärenden ska utredas så som deras beskaffenhet kräver, vilket innebär att uppdaterad information om vad som händer i sökandens hemland kan behöva tas fram. Migrationsverket har en egen landinformationsenhet och kan använda sig av en mängd olika nationella och internationella källor och är inte på något sätt bunden av information eller bedömningar från UD.

Anf. 81 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Jag har interPELLERAT den nye utrikesministern Tobias Billström om Sveriges Iranpolitik, med anledning av de folkliga protesterna mot regimen efter dess brutala mord på den unga kvinnan Jina Mahsa Amini.

Sverige har en Iranpolitik som under alldeles för lång tid har varit både slapp och njugg när det gäller regimen återkommande brott mot mänskliga rättigheter och förtryck av det egna folket, särskilt dess minoriteter. Sverige har under alltför lång tid satt en tilltro till att en ökad handel också skulle leda till ett ökat moderat styre i Iran. Denna tilltro måste få ett slut, och det är bra om vi kan börja med det i dag i Sveriges riksdag.

För er som ser denna debatt på tv måste jag säga det som är uppenbart för oss som är här i kammaren: Det är sällan som en interpellationsdebatt i Sveriges riksdag en kall och regnig tisdagskväll i november drar så mycket intresse och åhörare. Alla människor som är här i kväll visar på det stora folkliga engagemang som finns i Sverige för att vi politiker ska lyssna och förändra Sveriges Iranpolitik.

Nu, utrikesministern, är ansvaret ditt. Det räcker inte med att uttala slagord som ”jin, jiyan, azadi!” – det måste följas av politisk handling.

Jag har inför dagens interpellationsdebatt ställt fyra frågor till utrikesministern. Den första handlar om att kalla upp Irans ambassadör till Sverige och fördöma regimen våld och dödande. När en använder begreppet ”kalla upp” brukar det avse att ambassadören träffar antingen utrikesministern eller dennes kabinettssekreterare för att markera frågans politiska tyngd.

Herr talman! Utrikesministern ger i dag ett otydligt svar, där han försöker slingra sig och få det att låta som om Sverige har en tydligare linje mot Iran än vad som faktiskt har skett. Det duger inte.

Prot. 2022/23:16
8 november

Svar på
interpellationer

Min andra fråga handlar om att utöka de riktade sanktionerna mot de ansvariga i den iranska regimen. Sverige har genom EU och FN under lång tid haft sanktioner mot Iran. Tyvärr har dessa ofta bara drabbat det iranska folket hårt, inte dess regim. För en månad sedan hade utrikesutskottet och EU-nämnden diskussioner om införandet av nya sanktioner. Den dåvarande S-regeringen förmedlade att de nya sanktionerna skulle vara tuffa och skicka en tydlig signal.

Tyvärr, herr talman, var detta inte sant. Sanktionerna den 17 oktober omfattade endast åtta personer och tre organisationer. När mer än 14 000 har gripits och hundratals, ja, kanske tusentals, har dödats av regimen i de folkliga protesterna är detta inte att införa sanktioner mot de ansvariga.

Min tredje fråga berörde straffrihet för dem som står bakom våldet och dödandet. Vi kan inte låta mördarna komma undan. Det finns en möjlighet för länder som Sverige att utreda och lagföra brott oavsett var de är begångna. Den möjligheten måste vi använda. Även dagens övergrepp ska en dag straffas.

Min fjärde och sista fråga handlade om det avtal som den förra utrikesministern Ann Linde undertecknade när hon och dåvarande statsministern Löfven reste i Iran i februari 2017. Jag frågade också utrikesministern om detta i samband med riksdagens frågestund för två veckor sedan.

Utrikesministern konstaterar i sitt svar att de faktiska samarbetena i avtalen i nuläget är små. Men avtalens politiska betydelse ska inte underskattas. De undertecknades i en tid när dåvarande regering signalerade ett ökat närmande till och samarbete med regimen i Iran. Att i dag, liksom kvinnorna i Iran klipper sitt hår, klippa avtalen med Iran skulle vara en tydlig politisk signal till regimen att Sveriges Iranpolitik nu ändras och att mullornas våld och dödande får konsekvenser.

Herr talman! Utrikesministern står inför ett val. Att säga slagord som ”jin, jian, azadi!” kräver också politisk handling. I dag vill Sveriges riksdag se denna handling.

Anf. 82 ALIREZA AKHONDI (C):

Herr talman! Tack för svaret på min interpellation, Tobias Billström! Jag vet inte om statsrådet gick förbi den långa kö som ringlade längs Drottninggatan ända bort till Fredsgatan när statsrådet var på väg hit. Titta gärna upp på läktaren! Ser statsrådet att det är fullsatt på läktaren här en tisdagskväll? Ser statsrådet åhörarnas förväntansfulla blickar? Förstår statsrådet varför dessa människor är här i kväll?

De är här för att de vill vara rösten för Mona Naghibi, 8 år; Setareh Tajik, 17 år; Nika Shakarami, 16 år; Asra Panahi, 15 år; Sarina Esmaeilzadeh 16 år; Parmis Hamnava, 14 år; Sadis Kashani, 14 år; Sadag Movahedi, 17 år; Sarina Saedi, 16 år och Arnika Ghaem, 17 år – några av frihetens hjältar, unga kvinnor som de senaste veckorna fallit offer för den islamistiska mördarregimen i Iran.

Vad var då deras brott? Vad dog de för, undrar säkert statsrådet? En bit tyg. Symbolen för det 43 år långa förtryck som de har fått utstå, ett förtryck som är så djupt rotat att det inte går att beskriva på ett rättvisande sätt. Förtryck av minoriteter – kurder och balucher i synnerhet – och förtryck av andra trosinriktningar, av homosexuella, av oliktankande men framför allt av kvinnor. I 43 år har hoppet om förändring tänts och släckts, tänts

och släckts. Löfte efter löfte om förbättring och förändring, drömmen om en annan framtid har slagit rot men ryckts upp gång på gång.

Det iranska folket förtjänar bättre än så. Över 14 000 arresterade, över 300 döda och tusentals skadade är bekräftade. De verkliga siffrorna är med stor sannolikhet långt större. I går röstade det islamistiska iranska parlamentet för att dödsdom skulle utfärdas mot samtliga demonstranter – ett massmord mitt framför våra ögon. Om inget görs, vill säga.

Därför räcker inte statsrådets intetsägande svar på mina och den över 100 000 stora iranska diasporans frågor. Miljoner människor kräver nu handling av utrikesministern i Sverige, av Europeiska unionen, av hela den demokratiska skaran länder i världen. Inga fler substanslösa fördömanden eller politiska floskler för att sedan återgå till business as usual.

Nu kan eventuellt någon invända med argumentet att Iran är långt borta. Varför skulle den svenska regeringen engagera sig särskilt i den frågan? Det är ett rimligt argument om man inte förstår hur världen hänger ihop.

Det iranska revolutionsgardet, alltså de som mördar sitt eget folk, utbildar just nu ryska styrkor i Ukraina. De har försett tyrannen Putin med så kallade självmordsbombare. Det är ett krig som skördar tusentals oskyldiga ukrainares liv. Iranfrågan hänger alltså inte bara ihop med Iran och Ukraina, utan den hänger ihop med kriget i Jemen, Syrien, Irak och Libanon samt attackerna mot Israel av Hamas, Hizbollah och andra terrorgrupper. Alla bär de spår av den islamistiska regimen i Iran.

Tyskland har redan gått före. Andra länder är på väg. Kom igen nu, Tobias Billström. Börja med det enkla, nämligen att förklara den iranska ambassadören i Sverige persona non grata. Kalla hem vår ambassadör i Iran för konsultationer. Den konsulära verksamheten avbryts inte med detta, men symboliken är stark.

Anf. 83 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ledamöterna Håkan Svenneling, Vänsterpartiet, och Alireza Akhondi, Centerpartiet, för initiativet till dagens interpellationsdebatt och för möjligheten att få medverka i dag, där vi faktiskt står samstämmiga i att försöka få utrikesministern att agera för folket i Iran.

Det har nu gått 43 år av diktatoriskt och islamistiskt järngrepp över människors liv i Iran. Bägaren har runnit över, och katalysatorn är Jina Mahsa Aminis välkända öde. En ung 22-årig kvinna som möttes av en sådan brutalitet av moralpolisen i Teheran att hon till sist mördades för att ha visat lite hår.

Det går inte en dag utan att jag läser och ser inläggen som sprids på sociala medier, de kilometerlånga folkprotesterna, strejker och nedstängda butiker, elever i skolan som kastar av sig slöjan och pekar finger mot regimens företrädare. Bilder sprids på militärens övervåld, beskjutningar, fängslanden, torterade kroppar och döda kroppar. Amnesty menar att över 14 000 människor har fängslats sedan protesterna inleddes, och av dem som har mördats är minst 50 barn.

I det här inlägget vill jag framföra till utrikesministern att protesterna i Iran måste lyckas inte bara för demokratin, inte bara för mänskliga rättigheter och ett historiskt slut på den iranska ayatollaregimens era, utan pro-

Prot. 2022/23:16
8 november

Svar på
interpellationer

testerna i Iran måste lyckas för att de också har bäring på vår säkerhet – på Sveriges säkerhet.

När Khamenei, Putin och Erdoğan träffades i Teheran i slutet av juli i år kom parterna överens om att långsiktigt stärka relationerna politiskt och ekonomiskt. Khamenei uttryckte på mötet att om inte Ryssland tagit initiativ till kriget i Ukraina hade Natoländerna startat kriget. Det här är den iranska regimen

narrativ. Khamenei och Putin kom överens på mötet om att avlägsna den amerikanska dollarn i den bilaterala handeln mellan länderna, vidare att utveckla Irans olje- och gasfält genom ett samförståndsavtal om 40 miljarder dollar, vilket motverkar omvärldens införda sanktioner mot Ryssland. Just nu talar allt, som tidigare också har framförts här, för att den iranska regimen förser Ryssland med drönare i kriget mot Ukraina, vilket har föranlett EU-sanktioner mot Iran.

Därför undrar även jag om utrikesministern kommer att kalla upp den iranska ambassadören och framföra fördömanden och kritik. Kommer utrikesministern att agera för att ansvariga ställs till svars för brott mot mänskliga rättigheter? Slutligen undrar jag om utrikesministern ser den iranska regimen som ett säkerhetshot för EU och Europa och inte minst i det här sammanhanget även för Sverige.

Anf. 84 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Nika Shakarami, Hananeh Kia, Ghazaleh Chelavi, Minu Majidi och Mehsa Mogoi. Det här är några få av de kvinnor som har klivit ut på gatan i solidaritet med Jina Mahsa Amini i protest mot regimen

förtryck och med hopp om ett friare liv. Det är namn som nu sörjs av nära och kära på grund av den iranska regimen brutala förtryck. Vi ser ett stort engagemang runt om i världen och även i Sverige, till stor del drivet av svenska medborgare med rötter i Iran. Det är människor som bär med sig Irans historia och som själva har utsatts, eller har familjemedlemmar som utsatts i detta nu, för den islamistiska regimen brutala övergrepp.

Herr talman! För Miljöpartiet är det en självklar del av den feministiska utrikespolitiken att stå upp för och visa solidaritet med de människor som protesterar i Iran. På EU-nivå har miljöpartister i den gröna gruppen arbetat för att ena Europaparlamentet bakom en stark resolution som kräver att regimen i Iran omedelbart ska stoppa det statligt sanktionerade våldet mot den egna befolkningen och släppa alla dem som arresterats i samband med protesterna.

Människorättsaktivister världen över vittnar om hoppet de får av unga skolflickor som ger den högsta ledaren fingret med livet som insats. Det är i dag kvinnor som leder protesterna och som fortsätter att våga leda protesterna också när deras medsystrar mördas. De leder en feministisk revolution.

Herr talman! Den moderatledda regeringen och dess samarbetsparti gillar att skymfa den feministiska utrikespolitiken genom att kalla den för symbolpolitik. Det beror ju på hur man använder den. För Miljöpartiet är den feministiska utrikespolitiken en utfästelse som förpliktar. I detta avgörande läge i Irans historia måste Sverige använda utrikespolitiken för att sätta ännu mer press på den iranska regimen. Det uppror mot förtrycket

som drivs av kvinnor och flickor i Iran kräver att Sverige, EU och övriga omvärlden svarar och aktivt stöttar motståndsrörelsen mot mullorna.

Herr talman! Förutom de utmärkta frågor som Håkan Svenneling och Alireza Akhondi har ställt undrar jag följande. Avser ministern att vid ministerrådet nästa vecka stödja de utökade sanktioner som bland annat Tyskland har arbetat fram mot individer och organisationer som står bakom våldet mot befolkningen i Iran? Avser ministern att arbeta för att EU sätter press på den iranska regimen att släppa alla tusentals fångar som har gripits och riskerar att avrättas? Avser ministern att arbeta för att EU sätter upp det islamistiska revolutionsgardet på EU:s terrorlista? Avser regeringen att agera kraftfullare mot de iranska agenter som förföljer och hotar svenska medborgare? Avser ministern att arbeta för att EU aktivt agerar för distribution och upprättande av kommunikationskanaler till dem som påverkas av nedstängningar av internet i Iran? Avser ministern att agera för att FN tillsätter en oberoende utredning för att ställa dessa MR-förbrytare till svars?

Det är hög tid för Sverige att uppdatera sin Iranpolitik.

Anf. 85 KADIR KASIRGA (S):

Herr talman! Jag tackar interpellanterna för att de har lyft upp denna viktiga fråga.

Snart har två månader gått sedan Jina Mahsa Amini mördades av mullorna för att hon inte täckte håret enligt hijabreglerna. Hittills har över 300 människor mördats av den islamistiska regimen. Men trots det fortsätter protesterna med en orubblig beslutsamhet för att befria sig från diktaturen.

Regimen har massarasterat tusentals människor, och det kommer oroväckande information från trovärdiga källor som uppger att regimen torterar, våldtar och dödar fångarna. Nu senast har en känd iransk-kurdisk artist, Saman Yasin, blivit dömd till döden på grund av en låt som han gjort till stöd för de pågående demonstrationerna.

Denna regim, den islamistiska regimen, har sedan 1979 hållit iranierna i sin terror. Den har passerat sitt bästföredatum för länge sedan. Folken i Iran förtjänar att leva i ett samhälle som bygger på jämlikhet och frihet. De förtjänar omvärldens stöd och Sveriges stöd i handling. Därför tycker jag att utrikesministern bör agera kraftfullare genom att kalla upp den iranska ambassadören till departementet och klargöra Sveriges åsikter och sitt missnöje samt förklara den iranska militärattachén persona non grata.

Herr talman! Trots de svåra förhållanden som det iranska samhället genomlider fortsätter den islamistiska regimen i Iran att exportera sin ideologi i Mellanöstern. Vi ser med oro hur mullaregimen på ett aggressivt sätt flyttar fram sina positioner militärt och politiskt i Irak, Syrien och Libanon och på Arabiska halvön. Nu börjar man exportera mördardrönare till Ryssland för att hjälpa dem att ockupera Ukraina.

Herr talman! Det blir alltmer tydligt att dessa ambitioner drabbar de iranska medborgarna både ekonomiskt och politiskt. Allt fler rapporter inifrån Iran beskriver att den islamistiska regimen är i en kris. Demonstranterna på gatorna behöver handling från omvärlden – från Sverige, från EU, från FN.

Sverige som land har historiskt sett varit skickligt på att jobba med ansvarsutkrävande för olika brott mot mänskligheten. Det finns ju redan

Prot. 2022/23:16
8 november

Svar på
interpellationer

en krigsförbrytare som sitter i fängelse här i Sverige, Hamid Noury, så vi har varit duktiga.

Jag tycker att den svenska regeringen ska agera offensivt och spela en viktig roll för att ställa dessa mördare, de som mördar demonstranter på Irans gator, till svars. Den möjligheten bör användas. Sveriges regering bör visa att Sverige står upp för demokrati, frihet och alla människors lika värde och mena allvar när man säger: ”jin, jiyen, azadi!”

Anf. 86 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! För snart fem år sedan, i januari 2018, stod jag här – den gången för att pressa vår dåvarande utrikesminister Margot Wallström om vad regeringen gjorde eller snarare inte gjorde till stöd för det iranska folket.

Upprinnelsen till den här debatten var de enorma protester vi såg i Iran som påbörjades den 28 december 2017. Redan då skanderade folkmassorna i Iran: Ned med diktaturen! Ned med Khamenei!

Socialdemokraternas utrikespolitik har länge präglats av att man inte tagit några egna initiativ. Man har gömt sig bakom internationella organisationer eller institutioner, exempelvis EU. Man har agerat sent eller inte agerat alls.

Av den anledningen, herr talman, gläds jag åt att vi har en ny utrikesminister som förhoppningsvis tar tag i det här.

Och, herr talman, faktum är att de protester som vi ser nu är betydligt mer omfattande än de som vi såg då. Faktum är att de protester vi ser nu är de största någonsin sedan revolutionen 1979. Det modiga iranska folket är nu ute på gatorna, där de är beredda att offra precis allt – liv, hälsa, egendom och mycket därtill – bara för att visa att de vill ha frihet och att de har rätten att få de fundamentala värden som vi i västvärlden ser som självklara. Kvinnor bränner sina slöjor eller ropar slagord mot regimen. Dessa modiga människor förtjänar vårt kompletta stöd – politiskt, diplomatiskt och om möjligt ekonomiskt. Och det är nu som det gäller.

Mot bakgrund av detta var jag nog inte ensam om att bli besviken över det svar som utrikesminister Tobias Billström gav under frågestunden förra veckan. Jag och många med mig undrade vad han skulle göra för att visa att den här regeringen, till skillnad från den förra, tydligt står på det iranska folkets sida. Jag är övertygad om utrikesministerns goda vilja och ambitioner, men det ändrar inte faktumet att det enda som han tycktes hänvisa till då var att EU-kretsen skulle vara enad. Det duger inte. Enighet, särskilt i den här typen av frågor, är bra. Men det duger inte att enbart förvänta sig att man från EU-håll ska fatta tunga beslut.

Det jag undrar är om utrikesministern själv tar initiativ i något av de internationella forum som han deltar i för att man faktiskt ska agera gemensamt med andra länder. Är det så att man exempelvis kan ta initiativ till att rikta skarpa sanktioner mot mullorna och mot deras familjemedlemmar som i dag lever lyxliv i väst med sina blodspengar? Man kanske rent av tar initiativ till att bryta diplomatiska relationer med den här förtryckarregimen, som är illegitim, eller terrorklassa det iranska revolutionsgardet.

Vi har hört skrämmande uppgifter om att Iran i dag kanske rent av kommer att påbörja massavrättning av politiska fångar. Vi snackar om tusentals människor. Det får inte gå så långt.

I likhet med många av åhörarna här i dag hoppas jag att utrikesministern väljer att besvara dessa frågor.

Prot. 2022/23:16
8 november

Anf. 87 ARIN KARAPET (M):

Herr talman, utrikesminister Billström och ärade medborgare! Min mor är en av dem som sitter där uppe på läktaren. Jag själv är svensk. Min etnicitet är armenisk med rötter 700 år tillbaka i Iran. Det är första gången jag har kunnat se i min mors ögon en gnista av hopp.

Herr talman! Jag har aldrig bott i Iran. Jag har åkt dit tolv gånger. Min pappa ville att jag skulle lära mig persiska – armeniska är mitt modersmål – för att jag inte skulle tappa kontakten och banden. Jag växte upp med väldigt många iranier. Det finns olikheter och likheter. Kurder, azerier, balucher, perser, gilaker etcetera – Iran är ett mångkulturellt land. Men sedan 1979 har Islamiska republiken satt klorna i sitt folk.

De vi ser uppe på läktaren är resultatet av Islamiska republikens förtryck. Det är många av oss som är här i Sverige, som gett oss en fristad där vi kan yttra oss och klä oss hur vi vill och där våra kvinnor – våra mammor, våra döttrar – är likställda med oss män och där vi inte gör någon skillnad. Men i Iran är det tvärtom.

Det iranska folket har fått nog. Det är inte bara kvinnorna som har rest sig. Det är döttrarna och barnbarnen till min mors generation som har sagt att det är nog. Men det är även deras söner som har ställt sig på deras och sagt: Nu får det vara nog! Inte mer!

Men här i Sverige, herr talman, har Islamiska republiken kunnat runda sanktionerna genom att skicka pengar med diplomatpost till Imam Ali kulturcenter, som är en moské. Vill två iranier åka som ett gift par till Iran lagligt måste de registrera sitt äktenskap där. Om de ska skilja sig och skilsmässan ska vara giltig i Iran måste de till moskén. Man rundar detta. Man kallar det för en fin kulturförening. Det finns anställda på kulturcentret som har diplomatiska pass. Det används för spionage och förföljelse. Man propagerar för icke-sekulära levnadsförhållanden, det vill säga den totala motsatsen till det som Sverige står för.

Min fråga till utrikesministern är därför: Kan utrikesministern ge besked om huruvida regeringen, genom UD eller något annat departement, har planer på att förhindra att Imam Ali kulturcenter kan motta bidrag från Islamiska republiken?

Anf. 88 RASHID FARIVAR (SD):

Herr talman! Tack till mina kollegor i Centerpartiet och Vänsterpartiet för att de lyfter upp frågan om Iran i kväll! Jag får börja med att gratulera utrikesminister Tobias Billström till hans nya uppdrag och önska honom lycka till.

Islamiska revolutionsgardet, IRGC, är en iransk militär organisation som grundades av Ruhollah Khomeini i början av 1979, direkt efter den islamistiska revolutionen. Målsättningen för gardet under 70- och 80-talet var att verka som en islamistisk armé för att vakta revolutionen mot inrikes och utrikes hot. Bland organisationer som Islamiska revolutionsgardet supporterar militärt, politiskt och ekonomiskt finns Hizbollah, Hamas, Islamiska Jihad, huthirebeller i Jemen och diverse shiarebeller i Irak, Syrien och Afghanistan.

Svar på
interpellationer

Islamiska revolutionsgardet är den iranska regimens huvudverktyg för att sprida, delta i, finansiera och främja skräck, tortyr, mord, förtryck och, i mina ögon, terrorism, inte bara i Iran och mot den egna befolkningen som vi ser i dag utan överallt i hela världen. IRGC eller Islamiska revolutionsgardet var också ansvarigt för nedskjutningen av det ukrainska passagerarplanet PS752 den 8 januari 2020, vilket resulterade i en tragedi där 176 oskyldiga miste livet. Av de omkomna i denna tragedi var tio personer svenska medborgare.

Min fråga nu är om utrikesminister Tobias Billström ser Islamiska revolutionsgardet som en terroristorganisation eller inte. Svaret är ganska enkelt: ja eller nej.

Anf. 89 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Först och främst vill jag naturligtvis tacka alla deltagare som hittills har tagit till orda i denna debatt. Det är väldigt glädjande att det finns ett sådant engagemang för de modiga kvinnor och män, ska jag säga, som är ute på gatorna och demonstrerar i Iran. Det är väldigt bra att vi här i kammaren så tydligt tar ställning för deras sak.

När det gäller diplomati är den naturligtvis som viktigast i lägen då vi har svåra frågor att lösa – frågor som kräver samtal och dialog. Sådan är situationen med Iran.

Det har framgått väldigt tydligt i debatten här i kammaren i kväll: Omkring 1 procent av Sveriges befolkning har sina rötter i Iran, och ett stort antal svenska medborgare reser också regelbundet till Iran. Det är också välkänt att ett antal svenska medborgare sitter frihetsberövade i Iran. Utrikesförvaltningen arbetar mycket aktivt med dessa fall. Vi står i nära och kontinuerlig kontakt med företrädare för Iran gällande situationen för de svenskar som är frihetsberövade där.

Sverige har ett intresse av fortsatt fungerande diplomatiska kontakter med Iran. Men dialogen måste vara rak och tydlig, och vi ska stå upp för våra värderingar och vår syn på mänskliga rättigheter. Sverige har därför tydligt uttalat sig om Irans brutala bemötande av de fredliga protesterna, både offentligt och i bilaterala samtal med iranska företrädare på olika nivåer. Detta kommer vi att fortsätta göra. UD har frekventa kontakter med den iranska ambassadören i Sverige där en mängd frågor tas upp, inklusive den pågående händelseutvecklingen i Iran och svensk syn på denna. Därmed ska det inte råda några tvivel efter kvällens debatt här i kammaren.

Från Sveriges sida är vi alltid beredda att ompröva och omvärdera bilaterala relationer i ljuset av händelseutvecklingen. Men jag vill, herr talman, framhålla att det är avgörande att de åtgärder vi vidtar är meningsfulla och verkningsfulla.

Situationen för mänskliga rättigheter i Iran har länge varit mycket allvarig, något som flera av deltagarna i debatten redan har berört. EU införde därför redan 2011 omfattande sanktioner mot iranska aktörer som gör sig skyldiga till allvarliga MR-överträdelser – sanktioner som nu har utökats. Förutom situationen för kvinnor och flickor, som med rätta har hamnat i internationellt fokus nu, är också många av Irans etniska och religiösa minoriteter mycket utsatta, vilket EU och Sverige konsekvent lyfter.

Vi ser också med djup oro på hur journalister och medier särskilt utsätts och förföljs och hur det fria ordet också begränsas i Iran. Den omfattande begränsningen av internet i landet, som också berördes här i debatten och

som förstärkts markant sedan protesterna inleddes, är mycket allvarlig och får också konsekvenser för hela det iranska samhället.

När det gäller Alireza Akhondis fråga om asylsökande från Iran kan jag som utrikesminister bara hänvisa till den process vi har i Sverige. Det är Migrationsverket som ansvarar för prövningen av om det föreligger verkställighetshinder för utvisning i enlighet med utlänningslagen. För att bedöma den aktuella situationen i ett land använder sig Migrationsverket av flera olika källor. De landbeskrivningar som Alireza Akhondi nämner avser möjligen de MR-rapporter som UD publicerar och som finns på regeringens hemsida, men de rapporterna gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet.

Anf. 90 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Vår nye utrikesminister har ju lite av en ny-på-jobbet-skyld på kavajslaget här i dag, även om den är osynlig. Han har visserligen lång politisk erfarenhet, framför allt av att stå i denna kammare och diskutera politik, men utrikespolitik är ändå ett nytt område för utrikesministern.

Jag tycker att utrikesministern ger en på många sätt bra beskrivning av läget och visar på allvaret i situationen. Men han svarar inte på den fråga som riksdagens ledamöter, och framför allt alla som sitter på läktaren, ställer här i dag: Var är den politiska markeringen från Sveriges regerings sida? När kallar du upp Irans ambassadör och markerar politiskt? Det är stor skillnad mellan att ha löpande dialog med den iranska ambassadören och att politiskt markera genom att kalla upp och markera att man tycker att regimen gör fel och fördömer den.

Jag tar ett exempel. När det gäller Ryssland och annekteringen av Krim gjorde till och med den socialdemokratiska övergångsregeringen det. Det markerade man mot. Men detta massiva dödande, med ett parlament som i ett politiskt beslut säger att de vill avrätta 14 000 människor, har vi inte markerat mot än. Jag hoppas att det händer omgående, Tobias Billström.

Jag har frågat om de här avtalen. Det handlar om att de kanske inte har så stor funktion i praktiken men är en viktig politisk markering. Att formellt säga upp dem innebär att de inte gäller.

En av överenskommelserna är undertecknad av det svenska Näringsdepartementet och handlar om Pardis Technology Park, en organisation som styrs av revolutionsgardet och är en del av den milis som står för våldet, terrorism och det pågående dödandet. Man omfattas dessutom av sanktioner från EU:s sida. Det är bara att säga upp det avtalet.

Ett annat avtal handlar om att stärka kvinnors rättigheter. Det är mellan Socialdepartementet och den dåvarande vicepresidenten för kvinnor och familjefrågor i Iran vid namn Molaverdi.

Problemet är att Molaverdi nu själv sitter i fängelse och avtjänar ett 28 månader långt straff för sitt arbete för att främja kvinnors rättigheter i Iran. Det är ett bevis på hur lite regimen bryr sig om kvinnors rättigheter.

Dessutom har Iran en stark ställning i FN:s kvinnokommission, och flera länder agerar nu för att landet ska uteslutas från kvinnokommissionen. Här kan Sverige ansluta sig till det arbetet och faktiskt göra skillnad.

Vi ser också minoriteters utsatthet, som utrikesministern beskriver. Utrikesministern inte ansvarig för det, men det pågår fortfarande utvisningar till Iran. Sådana beslut fattas.

Prot. 2022/23:16
8 november

Svar på
interpellationer

Dessutom gömmer man sig bakom EU. När utrikesministern var här och upprepade sin talepunkt om och om igen på riksdagens frågestund för två veckor sedan var det EU som stod i fokus. Men utrikesministern ska resa till Bryssel nu på måndag, och då står Iran inte ens på dagordningen för utrikesministrarnas möte. Denna fråga, som uppenbarligen engagerar Sveriges riksdag och svenska folket i väldigt hög utsträckning, tar EU-ledarna inte ens upp på sin dagordning. Det måste utrikesministern se till, om han ska gömma sig bakom EU-ledarna.

Herr talman! Det iranska parlamentet är på många sätt ett icke-legitimt parlament. Där sitter bara män utvalda av religiösa ledare som är valda i val som gemene iranier har bojkottat. Mot den bakgrunden är det inte så konstigt att det är detta parlament som har uttryckt att alla som har gripits under processerna också borde avrättas.

Att ett parlament fattar ett sådant beslut är så vidrigt att man har svårt att fatta det. Men det är vår uppgift i det här demokratiskt legitima valda parlamentet, Sveriges riksdag, att höja våra röster och ta chansen att fördöma den iranska regimen och politiskt markera och göra skillnad för det iranska folket. Det är vårt ansvar. Vi måste ta det.

(Applåder)

Anf. 91 TALMANNEN:

Jag vill påminna om att störningar i form av applåder inte är tillåtna från åhörarläktaren. Däremot får kammarans ledamöter applådera.

Anf. 92 ALIREZA AKHONDI (C):

Herr talman! Jag är inte nöjd med statsrådets undfallande svar om vad regeringen avser att vidta för åtgärder i närtid. En utvisning av den iranske ambassadören i Sverige innebär inte de facto att man bryter diplomatiska relationer och stänger alla kanaler, utan det är en tydlig politisk markör.

Statsrådet borde liksom vi andra konstatera att det inte längre finns utrymme för undanflykter. Vi är många som kommer att utkräva ansvar för regeringens saktfärdighet. Redan om knappt två veckor ska Tobias Billström åter inställa sig här för att svara på mina frågor om de sex bilaterala avtal, som för övrigt är folkrättsligt bindande, och de fem avsiktsförklaringar som svenska staten har med Iran just nu. Fortsättning följer alltså.

Jag vill dock passa på att ta upp den andra delen av mina frågeställningar i interpellationen, som berör utvisningar av iranska medborgare som fått avslag på sina arbetstillstånds- och asylansökningar. Det går nämligen inte en enda dag utan att jag får ta del av hjärtskärande livsöden som visar hur den svenska migrationspolitiken har misslyckats. Det är ett misslyckande som med oktoberkraschen, eller Tidöavtalet, som Tobias Billström hellre vill kalla det, riskerar att förvärras.

Det är bristande rättssäkerhet i handläggningen av konvertiters ärenden och teknikaliteter som fortfarande, trots riksdagsbeslut, förekommer i arbetskrafts- och migrationsärenden, alltså de så kallade kompetensutvisningarna. Dessa problem har lett till att det i dag finns tiotusentals människor i vårt samhälle som har hamnat i limbo och varken kan återvända till sina länder eller få möjlighet att med hjälp av arbetstillstånd vara en del av det lagliga samhället.

De hänvisas till skrupelfria arbetsgivare som utnyttjar dem. Förekomsten av självmord och psykisk ohälsa är stor i gruppen, och barn som borde

skyddas av barnkonventionen, som i dag är svensk lag, far illa. En del av dessa migranter är från Iran. Vissa av dem har varit i Sverige i 10–15 år, och givet händelseutvecklingen i Iran borde de nu få sina ärenden öppnade på nytt. De borde omfattas av paragrafen om synnerligen ömmande omständigheter, som vi röstade igenom i den här kammaren förra sommaren.

Jag utgår dock från att Tobias Billström, som tyvärr måste lyda Jimmie Åkessons order om han vill sitta kvar som statsråd, inte kommer att vidta några åtgärder som adresserar denna fråga. Då återstår en enda väg, och det är de landbeskrivningar som UD ansvarar för. De måste vara uppdaterade för att Migrationsverket och ytterst domstolsväsendet ska få största möjliga vägledning i sina prövningar av verkställighetshinder eller snarare verkställighetsstopp, vilket är ett första steg för att lösa den här frågan.

I sitt svar till mig hänvisar statsrådet till underlag som Migrationsverket ansvarar för. Det är ett sätt för statsrådet att undkomma ansvar. Fine så, men då ska statsrådet vara fullt medveten om att detta att undvika att ta tag i våra frågor sällan betalar sig. Snarare leder det till nya problem – problem som inga låtsasförslag, som folkräkning, någonsin kommer att kunna lösa.

Därför frågar jag statsrådet en gång till: Är Tobias Billström redo att ta sitt ansvar för Sverige och för de människor som blivit drabbade av ett bristfälligt asylsystem?

Anf. 93 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Jag noterar att jag är den enda kvinna som deltar i den här debatten. Jag vill därför uttrycka min absoluta solidaritet med världens modigaste kvinnor. De skanderar i protesterna ”zan, zendegi, azadi!”, och på kurdiska säger de ”jin, jiyan, azadi!”

De kämpar solidariskt tillsammans med alla de minoriteter som lever och verkar i Iran för att frigöra befolkningen från dessa despoter. Jag tror på dem, och jag vet att de kommer att lyckas. Därför är det otroligt viktigt vad utrikesministern och Sveriges riksdag väljer att göra nu.

I mitt tidigare inlägg redogjorde jag för Irans samröre med Ryssland i kriget i Ukraina. Den iranska regimens agerande är därför en angelägenhet för den europeiska och svenska säkerheten. Det är min absoluta övertygelse. Det finns alltså all anledning att omvärdera och ompröva den tidigare förda Iranpolitiken.

Den tidigare utrikesministern Margot Wallström skrev i Svenska Dagbladet nu i helgen att tiderna har förändrats och att den västerländska tron på att Iran kunde reformeras genom handelsavtal, minskade sanktioner och kritisk dialog har nått vägs ände. Den kritiska dialogen måste överges till förmån för ett tydligt politiskt tryck mot regimen i Iran. Sverige, EU och världssamfundet måste alltså skyndsamt vidta åtgärder.

Jag vill att utrikesministern ska veta att det finns stöd i Sveriges riksdag om åtgärder vidtas. Det finns stöd för agerande. Här i dagens debatt har nästan samtliga partiers företrädare deltagit. Det finns alltså stöd för en annan Iranpolitik.

Mina frågor kvarstår, men jag hoppas att utrikesministern efter dagens debatt omvärderar sitt ställningstagande, tar intryck av de interpellanter som har deltagit här i dag och avser att ompröva den svenska Iranpolitiken och driver på denna process tillsammans med EU-ledarna.

(Applåder)

Anf. 94 TALMANNEN:

Jag har stor respekt för engagemanget, men det är inte tillåtet med opinionsyttringar från åhörarlåktaren i form av applåder eller annat. Däremot får ledamöterna applådera.

Anf. 95 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Då utrikesministern inte svarar på vare sig interpellanternas eller övriga frågeställares frågor finns det egentligen ingen anledning för mig att uppta hans, talmannens eller övriga ledamöters tid. Jag hoppas i stället att utrikesministern kan återkomma till riksdagen när han har någon utrikespolitik gentemot Iran värd namnet att presentera.

(Applåder)

Anf. 96 KADIR KASIRGA (S):

Herr talman! Hur legitim är denna islamistiska republik som sedan 1979 styrs av en teokratisk terroristregim? Den nuvarande presidenten Ebrahim Raisi har av Amnesty International pekats ut för att ha varit med och beslutat om och beordrat avrättningar av tusentals oskyldiga människor, däribland tusentals politiska fångar år 1988. Detta kan hända igen när de nu har frihetsberövat över 40 000 människor.

Raisis medbrottsling Hamid Noury sitter i dag i svenskt fängelse för brott mot mänskliga rättigheter. Det går alltså att ställa dessa mördare till svars.

Ett viktigt medskick till utrikesminister Tobias Billström är att han har en möjlighet att bli historisk genom att kalla upp den iranska ambassadören till departementet och upplysa ambassadören om att denna behandling av demonstranterna, våra medmänniskor, är oacceptabel. Vi står vid Jinas systrars sida i deras kamp för rättvisa, jämlikhet och frihet.

Det är också viktigt att utrikesministern frågar sin tyska kollega hur Tyskland har agerat och kanske följa deras agerande mot Iran.

Anf. 97 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Låt mig börja med att tacka inte minst Håkan Svenneling för denna interpellation. Jag vet att han liksom jag har ett genuint engagemang för detta. Det är även kul att Alireza Akhondi börjat bli involverad i denna typ av frågor.

Många sitter nu klistrade framför sociala medier och ser vad som sker. Andra läser om det i tidningarna. Jag tror att de allra flesta i Sverige följer med intresse, och till viss del fasa, vad den islamistiska regimen håller på med.

Grunden till dagens Iranpolitik lades av Socialdemokraterna. Men faktum är att vi har en ny regering. Därför är vi många som har en förhoppning om en förändring där denna regering och utrikesminister tydligt deklarerar för det iranska folket att Sverige står på det iranska folkets sida i kampen mot mullornas regimen.

Jag instämmer därför i vad många andra sagt: Var är den diplomatiska markeringen? Jag ställde ett antal frågor, exempelvis om skarpa sanktioner mot mullornas släktingar som lever lyxliv i väst. Tyvärr uppfattade jag inget svar från utrikesministern.

Vad jag verkligen veta är: Var är den diplomatiska markeringen, och kommer utrikesministern att ta initiativ inom EU-kretsen eller andra inter-

nationella organ för att tydligt markera mot regimen och tydligt visa att Sverige står på det iranska folkets sida? Gör detta inte minst för Toomaj Salehi och alla andra politiska fångar som riskerar avrättning.

Prot. 2022/23:16
8 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 98 ARIN KARAPET (M):

Herr talman! Det är tur att utrikesministern är en erfaren politiker. En av de föregående talarna sa att utrikespolitik är nytt för utrikesministern, men jag säger tvärtom. Med åtta år som migrationsminister, medlem i Europarådet och vice talman har man ganska mycket erfarenhet. Jag är därför övertygad om att utrikesminister Billström kommer att göra ett utomordentligt arbete.

Herr talman! Ibland viftar man bort EU som något som ligger där borta någonstans. Men EU:s enighet när det gäller Rysslands olagliga invasion mot Ukraina har gett en gemensam linje. Nu gäller det att enas om en gemensam linje mot Iran.

Sverige är ett litet land men en stor handelsnation. Det är dock inte Sverige som säljer Airbus, Boeing eller flygkomponenter. Ja, vi säljer lastbilar, men det finns även tyska lastbilar. Det finns komponenter och reservdelar som de har letat efter i 43 års tid.

Det handlar om att hitta en gemensam linje, en linje som håller och trycker på regimen.

Låt mig gå tillbaka till min förra fråga. Om detta inte ligger på utrikesministerns bord kanske det ligger på justitieministerns bord. Men det är otroligt viktigt att det finns ett samspel mellan departementen. Iran får inte runda sanktionerna. Man är bannlyst från Swift. Iran får inte operera mot vårt sekulära samhälle.

Anf. 99 RASHID FARIVAR (SD):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för kommentarerna.

Låt mig påpeka att det i dag är Bahrain, Saudiarabien och USA som betecknar Islamiska revolutionsgardet som terroristorganisation. Det är ett tydligt besked som jag välkomnar.

Det svar jag önskade få av utrikesminister Tobias Billström var ganska enkelt, och därför upprepar jag min fråga: Anser utrikesministern att Islamiska revolutionsgardet är en terroristorganisation eller inte?

Detta kan vara en rimlig fråga också till vår statsminister.

Det är viktigt att notera att Islamiska revolutionsgardet har ett stort ansvar för det dödliga våldet vi ser i Iran.

Jag förstår om utrikesministern inte har ett svar i dag, men jag hoppas att vi kan få ett svar vid ett senare tillfälle.

Anf. 100 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Regeringen gör sig inga illusioner om Irans agerande regionalt eller internationellt. Jag vill vara tydlig med det i denna debatt. Det är mycket allvarligt att Iran har tillhandahållit Ryssland drönare som används i kriget mot Ukraina. Den 20 oktober tog EU beslut om de första sanktionslistningarna av iranska individer och enheter med anledning av detta, och mot samma bakgrund väntas EU i nästa vecka besluta om ytterligare listning av fler iranska individer och enheter.

Låt mig understryka detta och även instämma i det Arin Karapet tog upp: EU är en utomordentligt effektiv plattform om alla 27 medlemsstater

kan förmås att säga samma sak i en sådan här för oss alla angelägen och viktig fråga.

Vad gäller Iran är denna stat också direkt eller indirekt inblandad i flera av Mellanösterns konflikter och har därmed också ett ansvar för den regionala utvecklingen. Iran behöver ändra förhållningssätt och göra mer för att bidra till politiska lösning, inklusive i Syrien och i Jemen. Vi ser med mycket stor oro på de iranska attacker som har skett mot kurdiska mål i Irak, vilket hotar att undergräva Iraks stabilitet och territoriella suveränitet.

Irans återkommande hot och uttalanden som ifrågasätter staten Israels legitimitet är oacceptabla, och även här EU har uttalat skarpa fördömanden av dessa.

Eftersom jag nämnde Arin Karapet ska jag specifikt vända mig till honom och säga att svenska staten givetvis aldrig accepterar olagliga aktiviteter på vårt territorium bedrivna av andra stater. Alla sådana aktiviteter kommer givetvis att beivras och lagföras om de upptäcks.

Jag välkomnar dagens diskussion här i kammaren och tackar alla som har deltagit oavsett parti. Det finns ett stort engagemang för situationen i Iran, vilket också återspeglas av att många nu sitter på åhörarläktaren. Detta är helt naturligt givet den mycket allvarliga utvecklingen och återspeglar också de starka mellanfolkliga banden mellan Sverige och Iran.

Regeringen kommer att fortsätta att följa utvecklingen i Iran nära. Tillsammans med övriga EU och våra internationella partner fortsätter vi att överväga alla tillgängliga verktyg och åtgärder för att påverka Irans agerande och stödja det iranska folkets legitima krav på mänskliga rättigheter.

Anf. 101 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Det har varit en speciell debatt som jag kommer att minnas under lång tid framöver. Fler ledamöter än vanligt har deltagit i interpellationsdebatten, och framför allt är det väldigt många åhörare här i kväll. Det tar jag verkligen med mig från denna debatt.

Många av oss vet att få politiker är bättre än utrikesminister Billström på att upprepa en talepunkt om och om igen, men argumentet blir inte bättre bara för att man upprepar det. Det är många av oss som är oroliga för att utrikesministern tänker föra en alltför eurocentrisk och framför allt antifeministisk utrikespolitik som inte möter frågor som de folkliga protesterna i Iran.

Det är bra med EU-sanktioner, men göm dig inte bakom EU, Tobias Billström! Se att Sverige har en egen Iranpolitik! Och sluta att överväga – det har du hållit på med för länge nu. Det är dags att börja agera mot den iranska regimen. Då kan du kalla upp ambassadören, du kan se till att de riktade sanktionerna mot mullorna och dem inom regimen som är ansvariga för dödandet utökas och du kan klippa sönder avtalen med Iran för att politiskt markera att regimen inte har någon legitimitet.

De dödar sitt eget folk, men folket har rest sig. Det är dags för omvärlden att också resa sig tillsammans med det iranska folket och göra skillnad här och nu. Folket i Iran ropar ”zan, zendegi, azadi!” om och om igen. De säger det med livet som insats. Det känns ganska tryggt för mig att stå här i Sveriges riksdag och säga de sakerna, i förhållande till de unga tjejer och pojkar som tar makten och försöker säga det till sina rektorer, religiösa ledare och så vidare.

Vi måste göra skillnad från Sverige. Det är tydligt att Sveriges riksdag vill se ett agerande från den svenska regeringen. Jag hoppas att vi får se detta nu, omgående, från Tobias Billström.
(Applåder)

Prot. 2022/23:16
8 november

Svar på
interpellationer

Anf. 102 ALIREZA AKHONDI (C):

Herr talman! Till att börja med: Varmt tack till alla engagerade åhörare och kollegor och till alla som tittar på denna sändning online! Till er vill jag säga att detta inte är slutet för frihetskampen utan bara början.

Den islamistiska regeringen i Iran har noll legitimitet, och vi kommer att göra allt vi kan för att se till att den byts ut omgående. Vi kommer inte att svika de modiga tjejerna och killarna som med livet som insats slåss för friheten på de iranska gatorna.

Till Markus Wiechel: För ett år sedan motionerade jag om att stoppa utländska staters finansiering av religiösa samfund. Motionen gick igenom konstitutionsutskottet och sedan riksdagen med full enighet. Engagemang-
et för Iran och för mänskliga rättigheter är inget nytt påfund utan något som har funnits där, men tack för att du uppmärksammade det!

Till Tobias Billström: Nu när schackpjäserna är uppställda, vad blir statsrådets nästa drag? Vad avser statsrådet att göra för att kännbart pressa mördarregimen i Iran? Att enbart gömma sig bakom behovet av ett gemensamt agerande av EU är inte bara fegt utan ett aktivt val att stå på fel sida av historien. Agera! Jag vill också säga varmt tack för till dig för att du har svarat på frågorna. Vi kommer att ses om två veckor igen. Trycket kommer att hållas uppe.

Jag vill avsluta med de slagord som de modiga tjejerna använder i Iran: ”zan, zendegi, azadi!”, ”jin, jian, azadi!” – kvinna, liv, frihet!
(Applåder)

Anf. 103 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar för en engagerad debatt här i kväll, och jag tackar interpellanterna för deras interpellationer och möjligheten för mig att utveckla regeringens politik på detta område.

Det finns bara en sak som jag skulle vilja understryka i mina sista ord i denna debatt, och det är att jag tycker att det finns ett sätt eller en tendens att undervärdera behovet av enighet i Europeiska unionen när det gäller Iran. Jag vill understryka att EU hittills har agerat med mycket stor enighet. Sverige har bidragit aktivt till detta och avser att fullfölja den linjen framgent. EU har kraftfullt fördömt Irans agerande i offentliga uttalanden, och vi ämnar fortsätta att använda EU som en plattform för att påverka Iran.

Det var oerhört viktigt att EU i oktober kunde fatta beslut om nya riktade sanktioner, och vi utgår naturligtvis ifrån att frågan kommer att komma upp på nytt i samband med nästa utrikesministerråd. Jag kan försäkra Håkan Svenneling i denna debatt att vi som sagt kommer att vara pådrivande för detta. Om så blir fallet kommer jag att driva frågan lika tydligt och klart som jag har gjort i denna interpellationsdebatt i samtal, överläggningar och förhandlingar med mina utrikesministerkolleger i Europeiska unionen. Just nu diskuteras inom EU förslaget om utökade sanktionslistningar med anledning av det fortsatta våldet. Detta är alltså en konkret pågående process.

Jag har också föreslagit att situationen ska tas upp på nytt på dagordningen vid denna månads utrikesministermöte, som äger rum den 14 november. Jag och regeringen anser och bedömer att det är centralt med ett fortsatt starkt sammanhållet EU-agerande i denna fråga. Jag är som sagt övertygad om att frågan kommer att fortsätta diskuteras, och det är bra. De modiga kvinnorna och tjejerna som slåss för demokrati på gatorna i Iran förtjänar stöd även i denna kammare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 104 TALMANNEN:

Jag vill säga till alla som har kommit hit i kväll att även om jag såg mig föranlåten att påpeka att man inte får applådera på läktaren vill jag tacka er för att ni har kommit till Sveriges riksdag i kväll. Sveriges riksdag är kärnan i svensk demokrati, och jag är glad att ni valde att ta vara på er rätt att komma hit och lyssna på denna debatt. Tack för att ni har varit här i dag!
(Applåder)

§ 15 Svar på interpellation 2022/23:2 om prostitution och utvisning på grund av bristande vandel

Anf. 105 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Tack, Annika Hirvonen, för interpellationen!

Annika Hirvonen har frågat mig om partierna i regeringssamarbetet avser att utreda att människor som utnyttjas i prostitution ska utvisas på grund av bristande vandel på samma sätt som kriminella.

Av Tidöavtalet framgår att regeringen avser att tillsätta en utredning som bland annat ska analysera förutsättningarna att återinföra möjligheten att utvisa utlänningar på grund av bristande vandel. Utredningen ingår som en del av många i regeringens satsning för att åstadkomma en ansvarsfull migrationspolitik.

Av Tidöavtalet framgår att den aktuella utredningen bland annat ska analysera de rättsliga möjligheterna utifrån både svensk grundlag, EU-rätten, Europakonventionen och andra folkrättsliga åtaganden. Enligt Tidöavtalet ska utredningen också ta fram författningsförslag för att, i den utsträckning det är möjligt, återinföra en möjlighet att utvisa utlänningar på grund av bristande vandel. Det skulle till exempel kunna röra sig om samröre med en kriminell, våldsbejakande eller extremistisk organisation eller andra miljöer som hotar grundläggande svenska värden. Hämtat från tidigare förarbeten nämns även prostitution som ett exempel. Det är dock viktigt att framhålla att förslaget syftar inte till att utvisa människor för att de har försatts i utsatthet.

Regeringen avser att återkomma med kommittédirektiv där utredarens uppdrag utvecklas närmare.

Anf. 106 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! I Tidöavtalet kan vi läsa att regeringen vill utreda möjligheten att utvisa människor på grund av bristande vandel. Man exemplifie-

rar bland annat med att människor har begått brott, vilket redan i dag är vad som brukar avses med detta. Sedan exemplifierar man med en rad handlingar som inte handlar om att människor har begått brott utan är i en utsatt situation, till exempel i missbruk, eller till och med att de är utsatta för brott som sexuellt utnyttjande i form av att andra personer köper sexuella tjänster.

Vi i Miljöpartiet tycker att det är allvarligt att partierna bakom Tidöavtalet på detta sätt klumpar ihop brottslingar med dem som borde klassas som brottsoffer, det vill säga kvinnor, flickor, pojkar och transpersoner som utnyttjas i prostitutionen. Vi vill stärka dessa brottsoffers status och skydd, inte straffa dem med utvisning.

Jag har letat i förarbetena. Jag hittar inte ordet prostitution i där. Maria Malmer Stenergard får gärna upplysa mig om var det står. Det som jag hittar är att man på 1980-talet kunde bli utvisad om man ägnade sig åt otukt. Efter det har vi infört sexköpslagen, som tydligt slår fast att det är den som köper sex som begår ett brott och att den som är utsatt inte är kriminell och inte bör straffas.

Min fråga blir då: Ska jag tolka detta interpellationssvar som att man nu går ifrån detta och tydligt säger att kvinnor, flickor, pojkar och transpersoner som utnyttjas i prostitution inte ska utvisas?

Herr talman! Förutom kriminalitet och det som Maria Malmer Stenergard nu lyfter fram i sitt interpellationssvar som omständigheter som ska omfattas av denna paragraf talas det också om att i handling missakta befolkningen. Det talas om att man ska ha respekt för grundläggande svenska värderingar, och det är viktigt. Men vad menar regeringen med personer som missaktar den svenska befolkningen eller inte respekterar grundläggande värden? Ska de kunna bli av med sin flyktingstatus? Ska en flykting från till exempel Iran, som nu har debatterats, och som inte delar till exempel de värderingar som partierna bakom Tidöavtalet står för och demonstrerar mot dem eller på annat sätt uttrycker missaktning mot just till exempel Sverigedemokraternas värderingar kunna bli av med sin status som flykting och utvisas? Ska andra flyktingar kunna utvisas för missaktning av befolkningen? Bör det inte ändå i sammanhanget vara tydligt att flyktingstatus är någonting som ska gälla oavsett om man håller med om vissa värderingar eller inte?

Herr talman! Denna paragraf i Tidöavtalet har kritiserats ur många perspektiv. Vi i Miljöpartiet tycker att det otroligt allvarligt att man gör sammanblandningar mellan brottslingar och brottsoffer och dessutom kommer med svepande grunder för att människor ska bli av med den mänskliga rättigheten till skydd från förföljelse och förtryck.

Anf. 107 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Denna utredning om en möjlighet att utvisa en utländsk medborgare på grund av bristandeandel är en del av en omfattande reformagenda som ska lösa Sveriges viktigaste samhällsproblem på migrations- och integrationsområdet. Målet är bland annat att införa en kravbaserad integrationspolitik där den som långvarigt befinner sig i Sverige ska ta ansvar för att också bli en del av det svenska samhället. Och jag vill med anledning av interpellantens frågor erinra om att det tydligt framgår av Tidöavtalet att samtliga förslag som läggs fram ska vara i enlighet med de bindande internationella regler som Sverige har åtagit sig att följa, och

de ska respektera asylrätten. Likaså ska givetvis beredningskraven i regeringsformen iakttas.

Då vet Annika Hirvonen mycket väl att de svepande ord som hon hänvisar till alltså inte är lagstiftning, utan de är en del av Tidöavtalet. Det är inte vår avsikt att ha svepande formuleringar i lagstiftningen om den eventuellt kommer på plats efter en gedigen utredning där samtliga aspekter har belysts och där man också har tittat på internationella jämförelser och där man har säkerställt att vi håller oss inom ramen för exempelvis asylrätten.

Men vi menar att samhällsutvecklingen gör att det finns skäl att utreda om människor bör kunna utvisas från Sverige på fler grunder än vad som i dag är möjligt. Och detta är alltså inte främmande för svensk rätt, utan denna möjlighet fanns till så sent som 2005.

Jag tror att de flesta är överens om att vi under många år har misslyckats med integrationen. Om man har många personer som befinner sig i Sverige utan att vilja integreras och bli en del av samhället och i stället egentligen agerar tvärtemot de grundläggande principer som gäller för det svenska demokratiska samhället är det ett stort problem.

Om integrationen ska fungera behöver människor som bor här faktiskt också vilja bli en del av det svenska samhället och anstränga sig till det yttersta för att också bli det så snabbt som möjligt. Om man däremot inte har en sådan vilja och befinner sig i miljöer kopplade till exempelvis kriminella gäng, klaner eller extremistiska grupperingar och inte har för avsikt att ändra på det, då måste vi ställa oss frågan om man verkligen ska vara kvar i Sverige.

Exakt hur detta ska gå till ska denna utredning naturligtvis titta närmare på liksom hur det fungerar i andra länder. Jag vill inte och tänker inte föregripa denna utredning.

Med anledning av dessa frågeställningar vill jag passa på att säga något. Det kan framstå som att detta är en helt ny företeelse, men det har alltså funnits liknande regleringar tidigare. Men själva vandelsprövningen är någonting som görs dagligen på Migrationsverket i samband med att människor ansöker om medborgarskap eller permanent uppehållstillstånd.

Jag vill också lyfta fram den möjlighet som finns i dag enligt utlänningslagen att avvisa personer som inte är EES-medborgare eller anhöriga till EES-medborgare om det kan antas att de inte kan försörja sig på ett hederligt sätt. I förarbetena nämns prostitution som exempel. Det är inte precis den reglering som vi tar sikte på här, utan detta handlar alltså om avvisning av icke EES-medborgare och sådana som inte är familjemedlemmar till EES-medborgare.

Mig veterligen är detta ingenting som Miljöpartiet har agerat för att ändra. Det är en ganska liknande reglering. Varför har i så fall Annika Hirvonen inte tagit den striden under de nästan åtta år som Miljöpartiet satt i regeringen?

Anf. 108 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Då vill jag informera om att Miljöpartiet också vill skärpa synen på personer som utnyttjas i prostitution som brottsoffer. Vi vill inte straffa dem med utvisning. Vi vill ge dem samma status som andra målsägande. Det är någonting som vi har drivit länge.

Det oroar mig att Maria Malmer Stenergard här gör denna jämförelse med avvísning av icke EES-medborgare. I svaret skulle man nämligen kunna tolka det som att regeringen nu backar från denna del av listan som innehåller prostitution och missbruk, alltså personer som är i en utsatt situation och att de ska straffas med utvisning på samma sätt som personer som ägnar sig åt organiserad brottslighet. Vi i Miljöpartiet är oroade över detta. Vi såg, inte minst när det kom många kvinnor som flydde från kriget i Ukraina, hur det hade en stor påverkan på sexhandeln i Sverige. Vi är oroade för de extremt låga ersättningsarna som dessa kvinnor tvingas leva på och försörja sig på i Sverige. Det är alltså mindre än 100 kronor om dagen för en vuxen kvinna och bara knappt 50 spänn för ett barn. Det driver människor i händerna på dem som cyniskt utnyttjar flickor, pojkar och kvinnor i sexhandeln. Det är de som utnyttjar dessa människor som vi ska sätta åt. Vi ska inte straffa ukrainska flyktingar genom att utvisa dem tillbaka till krigets helvete för att de är i prostitution. Vi ska inte göra på det sätt som Maria Malmer Stenergard beskriver att lagstiftningen säger om EES-medborgare som utnyttjas i prostitution. Det vill inte vi i Miljöpartiet.

Kan Maria Malmer Stenergard nu säga, klart och tydligt, att regeringen inte kommer att gå vidare med utvisning av personer som utnyttjas i prostitution? Det vore ett väldigt välkommet besked.

Jag frågade också tidigare om statsrådet kunde ge mig en hänvisning till vilka förarbeten man menar att den här listan kommer ifrån. Jag kan nämligen inte hitta den när jag själv söker i tidigare propositioner och utredningar som har behandlat detta. Jag hittar begrepp som otukt, men jag hittar inte begreppet prostitution. Det kan förstås vara så att jag inte har sökt tillräckligt noggrant eller hittat rätt. Jag hittar heller inte var man listar detta med respekt i förhållande till grundläggande värderingar eller att missakta befolkningen. Jag tycker att det vore väldigt bra om vi kunde få klarhet också i det.

Som sagt: Kan vi nu få svart på vitt att regeringen inte ska straffa brottsoffer som utsätts i prostitution med utvisning på samma sätt som de kriminella som utnyttjar dem? Det vore otroligt värdefullt.

Anf. 109 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Jag vill vara glasklar här. Det som gäller är det jag sa i mitt inledande svar, det vill säga att det inte är regeringens avsikt att utvisa människor för att de har försatts i utsatthet. Där vill jag vara mycket klar.

Jag ser framför mig att det i mycket större utsträckning är exempelvis de som bedriver koppleri som blir aktuella för utvisning, men återigen: Detta är någonting som utredningen måste titta på, och utredningen har alltså inte ens tillsatts. Vi kommer att jobba med direktiv, och utredningen ska naturligtvis få jobba helt som utredningar brukar och kunna leva upp till de beredningskrav som finns.

Jag tycker att Annika Hirvonen är ganska snabb att kritisera regeringen, herr talman. Hon, liksom andra, får jättegärna kritisera regeringen – jag välkomnar det, och det är en viktig del i en demokrati – men jag tror att det kan vara en god idé att avvakta och se hur utredningsdirektiven utformas, vad utredningen landar i och vad regeringen sedan eventuellt väljer att gå vidare med.

Precis som under åren i regeringsställning väljer dock Annika Hirvonen och Miljöpartiet att se det de önskar se. Annika Hirvonen väljer ut ett av de exempel som nämns i Tidöavtalet och blåser upp det i stället för att se till att helheten och alla de överväganden som utredningen kommer att få i uppdrag att göra kommer fram.

Miljöpartiet väljer också konsekvent att bortse från de negativa effekterna av den ansvarslösa migrationspolitik utan fungerande integration som till stor del är en följd av partiets och Socialdemokraternas politik i regeringsställning under de senaste åtta åren. I Miljöpartiets värld tycks uppfattningen vara att mer av den krav- och gränslösa politik som bidragit till problemen ska utgöra lösningen, och jag – liksom en stor del av väljarna – tycker nog att det är rätt uppenbart att det inte fungerar.

Från Miljöpartiets sida slår man gärna på den humanistiska trumman, men för mig är det inte ljudet från trumman som är det viktiga utan resultaten – och de är nedslående. Alldeles för många barn kommer aldrig till sin rätt och får inte samma chans som andra barn att växa upp och bli sitt allra bästa jag här.

Kvinnor som flyr från krig och förtryck, som Annika Hirvonen förtjänstfullt lyfter fram i olika sammanhang, tvingas in i en annan form av förtryck i det svenska utanförskapet. Det kan den här regeringen aldrig acceptera. Som ansvarstagande politiker måste vi alla fundera på vårt eget ansvar för det utanförskap som alltför många människor, inte minst barn och kvinnor, i dag lever i här i Sverige. Vad är det egentligen som är humant?

Jag vill återigen framhålla följande: Prostitution är ett exempel som räknas upp och som har hämtats från tidigare förarbeten. Det är ordet otukt jag syftar på. Syftet är inte att utvisa människor för att de har försatts i utsatthet. Här vill jag vara glasklar. Det handlar inte om att vi ska sätta dit utsatta människor. Exakt var gränserna lämpligen bör gå kommer att utredas, och jag vill inte föregripa det.

Anf. 110 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Då är ju den naturliga följdfrågan om Maria Malmer Stenergard delar Miljöpartiets uppfattning att personer som utsätts i prostitution har försatts i sådan utsatthet som Maria Malmer Stenergard talar om i sitt interpellationssvar.

Lösningen på förtrycket av kvinnor bland annat genom utnyttjande i prostitution kan inte vara att straffa kvinnorna med utvisning. Om det finns ett hot om utvisning tillbaka till det förtryck man en gång flytt ifrån kommer det att leda till att färre vågar söka hjälp och anmäla de kriminella som utnyttjar flickor, pojkar, kvinnor och transpersoner i sexhandeln. Så ser det ut redan i dag. Detta måste vi råda bot på.

När vi läser meningarna där man listar brottslingar och brottsoffer sida vid sida är det klart att vi reagerar på det och kritiserar det. Och vi får ju inte tydliga svar – det är uppenbart att man avser att utreda den här frågan därför att man faktiskt är intresserad av att kunna ta fram sådana lagförslag. Det är vi djupt kritiska till.

Vi är djupt kritiska till de mycket svepande formuleringarna i Tidöavtalets vandelsparagraf om att missakta befolkningen och svenska värderingar. Det är begrepp där man lägger in olika saker. Svenska värderingar handlar för mig om jämställdhet, antirasism och alla människors lika

värde. De handlar om solidaritet med kommande generationer och alla människor. Det är uppenbart att partierna bakom Tidöavtalet tolkar svenska värderingar annorlunda.

Prot. 2022/23:16
8 november

Svar på
interpellationer

Anf. 111 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Återigen vill jag vara tydlig med att vårt syfte inte är att utvisa personer enbart för att de har försatts i utsatthet. Här kan jag vara glasklar.

Vi har ju den situationen att någon kan utvisas med anledning av brott, och här kan man tänka sig en situation där någon upprepade gånger begår brott som inte når upp till det straffvärde som krävs för att utvisning ska aktualiseras. Man kan tänka sig en situation där någon har tydligt samröre med kriminella organisationer eller terroristorganisationer och att det är den typen av samröre som kan leda till utvisning, trots att utvisning på grund av brott som sagt inte kan aktualiseras. Men just detta får utredningen naturligtvis titta närmare på.

Jag vill återigen betona att samtliga förslag som läggs fram ska vara i enlighet med de bindande internationella regler som Sverige har åtagit sig att följa, och likaså ska givetvis beredningskraven i regeringsformen iakttagas. Jag kan inte föregripa den utredning som vi ännu inte har tillsatt. Jag ser dock väldigt mycket fram emot fortsatt debatt med Annika Hirvonen om detta när utredningen har kommit och om regeringen väljer att gå vidare med något av de eventuella förslagen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2022/23:2 Höständeringsbudget för 2022

2022/23:11 Stämpelskatt vid förvärv av fast egendom och tomträtter som görs vid delning av aktiebolag genom separation

EU-dokument

COM(2022) 459 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett krisinstrument för den inre marknaden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 2679/98

COM(2022) 480 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om import-, export- och transiteringsåtgärder för skjutvapen, väsentliga delar till skjutvapen och ammunition, i om genomförande av artikel 10 i FN:s protokoll om olaglig tillverkning av och handel med eldvapen, delar till eldvapen och ammunition, bifogat till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (FN:s protokoll om skjutvapen) (omarbetning)

COM(2022) 548 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén SAMT Regionkommittén Kommissionens arbetsprogram 2023 En beslutsam och enad union

Motioner

med anledning av prop. 2022/23:6 Rapportering och utbyte av upplysningar om inkomster genom digitala plattformar och vissa andra ändringar i EU:s direktiv om administrativt samarbete på direktskatteområdet 2022/23:39 av Per Söderlund m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2022/23:5 Riksrevisionens rapport om den regionala utvecklingspolitiken 2022/23:38 av Elisabeth Thand Ringqvist (C)

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 oktober

2022/23:8 De folkliga protesterna i Iran

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:9 Planer för arbete med hbtqi-politiska reformer

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:10 Tolkar inom vården

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:11 En trygg sjukförsäkring

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:12 Sveriges prioriteringar inför EU-ordförandeskapet

av *Matilda Ernkrans* (S)

till statsrådet Jessica Roswall (M)

2022/23:13 Angelägna reformer för trans- och intersexpersoner

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

den 31 oktober

2022/23:14 Förbifart Stockholm – Ekerövägen

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

den 1 november

2022/23:15 Statligt ansvar för personlig assistans

av *Christofer Bergenblock* (C)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:16 Situationen i Iran

av *Alireza Akhondi* (C)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:17 Praktiska verkställighetshinder
av *Tony Haddou* (V)
till statsrådet Maria Malmer Stenergard (M)

Prot. 2022/23:16
8 november

den 2 november

2022/23:18 Det politiska ansvaret för pensionssystemet
av *Kalle Olsson* (S)
till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:19 Arbetsförmedlingens lokala närvaro
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

den 3 november

2022/23:20 Ett effektivt bistånd
av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)
till statsrådet Johan Forssell (M)

den 4 november

2022/23:21 Avtal mellan Sverige och Iran
av *Alireza Akhondi* (C)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:22 Skolmarknaden
av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:23 Religiösa friskolor
av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

den 7 november

2022/23:24 Kulturskolan som en del av välfärdssamhället
av *Linus Sköld* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 oktober

2022/23:12 Verkställighet av tillkännagivanden om tonnageskatt, stämpelskatt och sponsring
av *Mathias Tegnér* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:13 Balans i avdragsrätt

av *Patrik Björck* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:14 Skattefusk och skatteundandragande

av *Hanna Westerén* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:15 Minskade klyftor

av *Sofie Eriksson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:16 Elprisernas konsekvenser för idrotten och kulturen

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:17 Verkställighet av tillkännagivanden om riskskatt

av *Niklas Karlsson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:18 Verkställighet av tillkännagivanden om moms

av *Ida Ekeröth Clausson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:19 Kommunernas ekonomi

av *Peder Björk* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:20 Amorteringskravet

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2022/23:21 Underskott

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:22 Valfärden

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:23 Äldreomsorgen

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:24 Stöd till växande kommuner i norra Sverige

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:25 Återbetalning av felaktigt utbetalt coronastöd

av *Björn Wiechel* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:26 Varg i renbetesområdet

av *Isak From* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:27 Samordningsuppdraget i norra Sverige

av *Isak From* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:28 Skyddsstopp och lärarbrist

av *Linus Sköld* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:29 Dagersättningen för värnpliktiga
av *Mikael Larsson* (C)
till försvarsminister Pål Jonson (M)
den 28 oktober

Prot. 2022/23:16
8 november

2022/23:30 Personlig utrustning inom Försvarsmakten
av *Mikael Larsson* (C)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

den 31 oktober

2022/23:31 Statsministerns ansvar gentemot riksdagens kontrollmakt
av *Åsa Westlund* (S)
till statsminister Ulf Kristersson (M)

2022/23:32 Ministerns uttalande om teknikneutralitet och subventioner

av *Rickard Nordin* (C)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:33 Stöd till hushåll som använder gas
av *Fredrik Olovsson* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

den 2 november

2022/23:34 Tidsplan för en paus av vattenkraftens miljöprövning
av *Rickard Nordin* (C)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:35 Vinstutdelning i den nya friskolelagen
av *Camilla Hansén* (MP)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:36 Arbetsmiljön inom byggbranschen
av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:37 Centralisering av lärarutbildningen
av *Niklas Sigvardsson* (S)
till utbildningsminister Mats Persson (L)

den 3 november

2022/23:38 Försvunnet dialogmaterial om SRHR med mera
av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)
till statsrådet Johan Forssell (M)

den 4 november

2022/23:39 Konstgräs inom elitfotboll
av *Rasmus Ling* (MP)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

den 7 november

2022/23:40 Återlämnande av Łaskis stadgar till Polen

av Björn Söder (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:41 Ny järnväg för Sverige

av Carina Ödebrink (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 2 november

2022/23:6 Arbetsmiljön för kriminalvårdare

av Rasmus Ling (MP)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:8 Den feministiska revolutionen i Iran

av Kadir Kasirga (S)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:11 Kulturskolan

av Linus Sköld (S)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2022/23:10 Omställningsstudiestödet

av Teresa Carvalho (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:9 Järnvägen Göteborg–Borås

av Mikael Larsson (C)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:7 Ett kommunalt klimatkiv

av Isak From (S)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:12 Verkställighet av tillkännagivanden om tonnageskatt, stämpelskatt och sponsring

av Mathias Tegnér (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:13 Balans i avdragsrätt

av Patrik Björck (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:14 Skattefusk och skatteundandragande

av Hanna Westerén (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:16 Elprisernas konsekvenser för idrotten och kulturen

av Lars Mejern Larsson (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:15 Minskade klyftor

av Sofie Eriksson (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:20 Amorteringskravet

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till statsrådet *Niklas Wykman* (M)

2022/23:18 Verkställighet av tillkännagivanden om moms

av *Ida Ekeröth Claussön* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:19 Kommunernas ekonomi

av *Peder Björk* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:21 Underskott

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:23 Äldreomsorgen

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:25 Återbetalning av felaktigt utbetalt coronastöd

av *Björn Wiechel* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:22 Valfärden

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:17 Verkställighet av tillkännagivanden om riskskatt

av *Niklas Karlsson* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 19.48.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 47 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.35 och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Prot. 2022/23:16

8 november

Innehållsförteckning

§ 1 Debatt med anledning av budgetpropositionens

avlämnande	1
Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	1
Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S)	4
Anf. 3 OSCAR SJÖSTEDT (SD)	7
Anf. 4 ALI ESBATI (V)	9
Anf. 5 MARTIN ÅDAHL (C)	12
Anf. 6 HANS EKLIND (KD)	14
Anf. 7 JANINE ALM ERICSON (MP)	15
Anf. 8 CARL B HAMILTON (L)	18
Anf. 9 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	19
Anf. 10 MIKAEL DAMBERG (S) replik	19
Anf. 11 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	20
Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (S) replik	20
Anf. 13 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	20
Anf. 14 ALI ESBATI (V) replik	21
Anf. 15 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	21
Anf. 16 ALI ESBATI (V) replik	21
Anf. 17 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	22
Anf. 18 MARTIN ÅDAHL (C) replik	22
Anf. 19 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	22
Anf. 20 MARTIN ÅDAHL (C) replik	23
Anf. 21 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	23
Anf. 22 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	23
Anf. 23 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	24
Anf. 24 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	24
Anf. 25 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	24
Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S)	25
Anf. 27 OSCAR SJÖSTEDT (SD)	25
Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik	26
Anf. 29 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	26
Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik	27
Anf. 31 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	27
Anf. 32 ALI ESBATI (V) replik	27
Anf. 33 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	27
Anf. 34 ALI ESBATI (V) replik	28
Anf. 35 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	28
Anf. 36 MARTIN ÅDAHL (C) replik	28
Anf. 37 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	29

Anf. 38	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	29
Anf. 39	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	29
Anf. 40	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	29
Anf. 41	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	30
Anf. 42	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	30
Anf. 43	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	30
Anf. 44	ALI ESBATI (V).....	30
Anf. 45	MARTIN ÅDAHL (C).....	31
Anf. 46	HANS EKLIND (KD).....	31
Anf. 47	ALI ESBATI (V) replik	32
Anf. 48	HANS EKLIND (KD) replik.....	32
Anf. 49	ALI ESBATI (V) replik	33
Anf. 50	HANS EKLIND (KD) replik.....	33
Anf. 51	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	33
Anf. 52	HANS EKLIND (KD) replik.....	34
Anf. 53	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	34
Anf. 54	HANS EKLIND (KD) replik.....	34
Anf. 55	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	35
Anf. 56	HANS EKLIND (KD) replik.....	35
Anf. 57	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	35
Anf. 58	HANS EKLIND (KD) replik.....	35
Anf. 59	JANINE ALM ERICSON (MP).....	36
Anf. 60	CARL B HAMILTON (L)	36
Anf. 61	MIKAEL DAMBERG (S) replik	37
Anf. 62	CARL B HAMILTON (L) replik	37
Anf. 63	MIKAEL DAMBERG (S) replik	37
Anf. 64	CARL B HAMILTON (L) replik	38
Anf. 65	ALI ESBATI (V) replik	38
Anf. 66	CARL B HAMILTON (L) replik	38
Anf. 67	ALI ESBATI (V) replik	38
Anf. 68	CARL B HAMILTON (L) replik	39
Anf. 69	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	39
Anf. 70	CARL B HAMILTON (L) replik	39
Anf. 71	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	39
Anf. 72	CARL B HAMILTON (L) replik	40
§ 2	Justering av protokoll.....	40
§ 3	Anmälan om ersättare.....	40
§ 4	Avsigelser	40
§ 5	Anmälan om kompletteringsval.....	41
§ 6	Anmälan om ordförande i utskott	42
§ 7	Anmälan om ersättare för gruppleddare för partigrupp	42
§ 8	Meddelande om frågestund.....	42
§ 9	Anmälan om faktrapmemorior	43
§ 10	Anmälan om granskningsrapport	43
§ 11	Ärenden för hänvisning till utskott	43
§ 12	Ärenden för bordläggning.....	43
Ajournering.....		44
Återupptaget sammanträde.....		44

§ 13 Svar på interpellation 2022/23:1 om

Magnitskijsanktioner mot ansvariga för Kara-Murzas

fängslande.....	44
Anf. 73 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	44
Anf. 74 KERSTIN LUNDGREN (C).....	45
Anf. 75 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	45
Anf. 76 KERSTIN LUNDGREN (C).....	46
Anf. 77 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	47
Anf. 78 KERSTIN LUNDGREN (C).....	47
Anf. 79 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	47

§ 14 Svar på interpellationerna 2022/23:8 och 16 om

situationen i Iran.....	48
Anf. 80 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	48
Anf. 81 HÅKAN SVENNELING (V)	49
Anf. 82 ALIREZA AKHONDI (C).....	50
Anf. 83 LAWEN REDAR (S).....	51
Anf. 84 JACOB RISBERG (MP).....	52
Anf. 85 KADIR KASIRGA (S)	53
Anf. 86 MARKUS WIECHEL (SD).....	54
Anf. 87 ARIN KARAPET (M)	55
Anf. 88 RASHID FARIVAR (SD).....	55
Anf. 89 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	56
Anf. 90 HÅKAN SVENNELING (V)	57
Anf. 91 TALMANNEN	58
Anf. 92 ALIREZA AKHONDI (C).....	58
Anf. 93 LAWEN REDAR (S).....	59
Anf. 94 TALMANNEN	60
Anf. 95 JACOB RISBERG (MP).....	60
Anf. 96 KADIR KASIRGA (S)	60
Anf. 97 MARKUS WIECHEL (SD).....	60
Anf. 98 ARIN KARAPET (M)	61
Anf. 99 RASHID FARIVAR (SD).....	61
Anf. 100 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	61
Anf. 101 HÅKAN SVENNELING (V)	62
Anf. 102 ALIREZA AKHONDI (C).....	63
Anf. 103 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	63
Anf. 104 TALMANNEN	64

§ 15 Svar på interpellation 2022/23:2 om prostitution och

utvisning på grund av bristandeandel	64
Anf. 105 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	64
Anf. 106 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	64
Anf. 107 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	65
Anf. 108 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	66
Anf. 109 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	67
Anf. 110 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	68
Anf. 111 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	69

§ 16 Bordläggning.....	69	Prot. 2022/23:16
§ 17 Anmälan om interpellationer.....	70	8 november
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	71	
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	74	
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 19.48.....	75	